

SEPTEMBRIS/OKTOBRIS 2016

Nr. 9/10 (255/256)

LOGS

LATVIJAS PAŠVALDĪBU SAVIENĪBAS IZDEVUMS

Šajā žurnāla numurā lasiet par Latvijas pašvaldību, Rīgas plānošanas reģiona un LPS veikumu ceļā uz labāku nākotni un Latvijas valsts svētkiem.

IZPILDĪTĀJUS VAI DARĪTĀJUS?

Kaut arī jau 26 gadus esam patstāvīgi, Latvija joprojām atpaliek no citām Eiropas Savienības valstīm.

Šobrīd vairs nevaram stāstīt, cik grūti mums pāriet no centralizētās plānošanas uz tirgus ekonomiku. Laiks atzīt savas kļūdas un meklēt ceļus šo kļūdu labošanai.

Viena no tendencēm, kas iezīmējusies aizgājušajos gados, ir centieni samazināt radošas domāšanas nozīmi un dot priekšroku precīzai norādījumam izpildei.

Skolā uzmanību pievērš atkārtošanai, nevis patstāvīgai uzdevumu risināšanai. Ierēdniecībā uzmanību veltī burtiskai normatīvu izpildei, nevis iespējamo lēmumu lietderības salīdzināšanai. Uzņēmējdarbībā palielina lētu darbinieku skaitu, nevis cenšas piesaistīt dārgus un produktīvus darbiniekus.

Šāda pieeja ļauj izdzīvot, bet nekad neļaus nokļūt starp bagātākajiem un veiksmīgākajiem.

Tuvāko gadu dienaskārtībā būs vairāki jautājumi, kas jau iezīmējušies, taču nav vienošanās par pareizām atbildēm:

- kā palielināt darba algas, lai apturētu masveida emigrāciju;
- kā palielināt budžeta ieņēmumus, lai varētu paaugstināt drošību un sniegt tādus pakalpojumus, ko cilvēki pieprasa;
- kā attīstīt tās teritorijas, kurās uzņēmēji nevēlas investēt;
- kādam jābūt izglītības saturam, lai valstij būtu nākotne?

Uz šiem un līdzīgiem jautājumiem atbildes būs diametrāli pretējas, atkarībā no sākumā piedāvātās izvēles.

Ja izvēlēsimies izpildītājus, tad nekad neklūsīm pilnvērtīgi darītāji. Ja izvēlēsimies domātājus, kas prot patstāvīgi lemt un īstenot nolemto, tad mums jāpārskata līdzšinējie darbības mērķi un virzieni.

Andris Jaunsleinis,
LPS priekšsēdis

SEPTEMBRIS/OKTOBRIS ŠAJĀ NUMURĀ

Foto: Ojārs Martinsons

REDAKTORE

Gunta Klismeta
67326634, 29428303
fakss 67212241
gunta@lps.lv
skype: guntaklismeta

REDAKTORES VIETNIECE

Daina Oliņa
29130839
fakss 67212241
daina.olina@lps.lv
skype: dainolina

MŪSU ADRESE

Latvijas Pašvaldību savienība
Mazajā Pils ielā 1,
Rīgā, LV 1050

ISSN
1407-3560

Izdevējdarbības licence
Nr. 1740

Bez redakcijas atļaujas
pārpublicēt aizliegts

Publicētie raksti ne vienmēr
pauž LPS viedokli

Gunta Klismeta
redaktore

Daina Oliņa
redaktoreš vietniece

LPS DOMĒ
2017. UN TURPMĀKO GADU "RĀMJI" 2

PAŠVALDĪBU SAVIENĪBĀ
NOTIKUMU HRONIKA 6

APSVEICAM!
AUGSTĀKIE VALSTS UN VALDĪBAS APBALVOJUMI 14
"PUBLISKO PAKALPOJUMU GADA BALVA" 15
SUMINĀTI BĀRIŅTIESU DARBINIEKI 16

PAŠVALDĪBU SAVIENĪBĀ
VIETĒJO PAŠVALDĪBU LOMA SOCIĀLAJĀ DIALOGĀ 18

EIROPĀ
BRISELES ZIŅAS 21

VADĪBAS TEORIJA
IEŅĒMUMU PALIELINĀŠANAS PROBLĒMA 24

PROJEKTI
PROJEKTA "LIETPRATĪGA PĀRVALDĪBA UN LATVIJAS PAŠVALDĪBU
VEIKTSPĒJAS UZLABOŠANA" NOSLĒGUMA KONFERENCĒ 33

IZPILDDIREKTORU ASOCIĀCIJĀ
JAUNJELGAVAS NOVADA "FENOMENUS" PĒTOT 36
JĒKABPILS NOVADA "TĪKLIŅĀ" 42

"LOGS" VIESOS
MAĢISKAIS VĀRDS "RĪGA" 48

JAUNATNE
JAUNIEŠI – MŪSU NĀKOTNE UN ARĪ TAGADNE 56

INTERVIJA
BREINEIGI! UNESCO LATVIJĀ – 25 62

LATVIJAS SIMTGADI GAIDOT
NOVADU TĒLS – LATVIJAS TĒLS 68
LATGALES DIENAS ĪRIJĀ 71

PROJEKTI
"LATVIJAS ILGTSPĒJAS DIMENSIJAS – IZGLĪTOTI
CILVĒKI UN DABAS VĒRTĪBU SAGLABĀŠANA" 72

ANEKDOTES
ATPŪTAI, ATELPAI, SMAIDAM 76

Žurnālu iespējams abonēt, piezvanot pa tālruniem: **67 326 634, 29 428 303, 29 130 839**

2017. UN TURPMĀKO GADU "RĀMJI"

Lāsma Ūbele,
LPS padomniece finanšu un ekonomikas jautājumos,
un **Gunta Klismeta**

5. oktobrī Latvijas pašvaldību vadītāji pulcējās Rīgas domes telpās uz kārtējo Latvijas Pašvaldību savienības (LPS) Domes sēdi, kurā tika skatīts viens no ikgadējiem svarīgākajiem jautājumiem – Ministru kabineta (MK) un LPS 2017. gada vienošanās un domstarpību protokola projekts.

Lai sagatavotu šo svarīgo dokumentu, bez kura nevar tapt arī lielais valsts budžets, kā ik gadu vasarā un rudens sākumā norisinājās Pašvaldību savienības sarunas ar ministrijām par budžeta izstrādi un konkrēto nozaru jautājumiem, kam ir ietekme uz pašvaldību budžetiem. Ne visas sarunas noslēdzās vienprātībā, un problēmjautājumi tika apspriesti vēl divas dienas pirms LPS Domes sēdes – paplašinātajā Ministru kabi-

meta komitejas sēdē 3. oktobrī. Sēdes dalībniekiem izdevās rast kopīgu viedokli vairākos jautājumos, taču LPS un valdība palika pie atšķirīgas nostājas par to, kā būtu jāpārdaļa iedzīvotāju ienākuma nodokļa (IIN) ieņēmumi. LPS uzstāja, ka IIN ieņēmumu pārdalei jābūt 81% pret 19% par labu pašvaldībām, savukārt valdība pauda pārliecību, ka šī proporcija nav jāmaiņa un jāsauglabā 80% valstij un 20% – pašvaldībām.

MK komitejas sēdē LPS priekšsēdis Andris Jaunsleinis norādīja, ka nākamgad būtisku izdevumu pieaugumu pašvaldību budžetos veidos darba samaksas palielinājums pirmsskolas izglītības iestāžu pedagogiem, kam pašvaldībām nāksies novirzīt vairāk nekā 20 miljonus eiro. Tāpat lielāki izdevumi jāparedz minimālās mēneša darba algas pieaugumam un obligātajām sociālās apdrošināšanas iemaksām saviem darbiniekiem.

Tam pretī valdība liek optimistisku prognozi, ka pašvaldību budžetā ieņēmumi no IIN 2017. gadā būs 1,31 miljards eiro, savukārt kopējā IIN prognoze nākamajam gadam plānota 1,64 miljardu eiro apmērā. MK un LPS vienošanās protokolā Ministru kabinets uzsver, ka pašvaldībām tiks nodrošināta pastāvīga, stabila, prognozējama un funkcionāla un pienākumiem atbilstoša ieņēmumu bāze pie pašreizējās IIN proporcijas.

5. oktobrī, atklājot LPS Domes sēdi, kurā tika izskatīts MK un LPS vienošanās un domstarpību protokola projekts likumprojektam par valsts budžetu 2017. gadam un likumprojektam par vidēja termiņa budžeta ietvaru 2017., 2018. un 2019. gadam, LPS priekšsē-

dis **Andris Jaunsleinis** sacīja: *“Katra gadu mums svarīgākais jautājums ir domstarpību un vienošanās protokols par nākamā gada budžetu. Ir ielikts liels darbs, lai nonāktu līdz šai dienai, un paldies tiem, kas piedalījušies sarunās ar nozaru ministrijām un Finanšu ministriju, paldies LPS Valdes locekļiem un speciālistiem, kā arī tiem, kuri piedalījās Ministru kabineta paplašinātajā komitejā.”*

LPS priekšsēdis atzīmēja, ka šogad protokolam ir divas daļas – pašvaldību budžets 2017. gadā un vidējā termiņā (2017.–2019. gadā). Līdz LPS Domes sēdei nebija panākta vienošanās par pašvaldību iedzīvotāju ienākuma nodokļa proporcionālo sadali starp valsti un pašvaldībām, par visu pedagogu darba samaksas finansēšanu no valsts budžeta un par valsts mērķdotācijām pašvaldībām – uzņēmējdarbības atbalstam, piekrastes apsaimniekošanai un sociālajiem darbiniekiem, kuri strādā ar bērniem.

LPS Domes sēdē piedalījās arī Ministru prezidents **Māris Kučinskis**, kurš domniekiem sniedza ieskatu, kā veidots jaunais valsts budžets un kādas tajā atšķirības salīdzinājumā ar citiem gadiem. Šogad valdība apspriedusies gan ar partneriem, gan uzņēmējiem, un galvenais ir solījums, ka nodokļi netiks palielināti. Viņš aicināja līdz nākamā gada aprīlim iesaistīties diskusijās, jo tiks pārskatīta visa Latvijas nodokļu sistēma.

Gatavojot 2017. gada budžetu, Ministru kabinets priekšroku vis nav devis tā saucamajām jaunajām politiskajām iniciatīvām, bet pievērsies ieilgušo problēmu risināšanai izglītības, drošības un tieslietu jomā, kā arī demogrāfijai. Premjers atzīmēja, ka budžeta pieaugums plānots vienmērīgs un paredzēts veikt dažādus pasākumus investīciju piesaistei. Nākamgad papildu finansējums izglītības un zinātnes ministrijai tiks piešķirts 32,4 miljonu eiro, Veselības ministrijai – 66,8 miljonu un iekšējai drošībai – 50,9 miljonu eiro apmērā.

Saskaņā ar vienošanās un domstarpību protokolu 2017. gadā pašvaldībām piekritīgā iedzīvotāju ienākuma nodokļa ieņēmumu daļa saglabāsies **80%** apmērā

(pašvaldību budžetā tiks ieskaitīti 80% no IIN ieņēmumiem, bet valsts budžetā – 20%). Šādu sadalījumu LPS akceptēja pēc norunas, ka nodokļu politikas izmaiņu gadījumā vai arī tad, ja pašvaldībām noteiks kādus jaunus pienākumus vai atbildības jomas, valdība diskusijās ar Pašvaldību savienību centīsies panākt kādu kopīgu vienošanos.

Nākamgad prognozētie iedzīvotāju ienākuma nodokļa ieņēmumi pašvaldību budžetā ir 1312,1 milj. eiro, pārējo pašvaldību budžetā ieskaitāmo nodokļu ieņēmumu summa tiek plānota 213 milj. eiro apmērā (bez IIN ieņēmumiem pašvaldību budžetā vēl tiek ieskaitīti nekustamā īpašuma nodokļa ieņēmumi, daļa no dabas resursu nodokļa un azartspēļu nodokļa ieņēmumiem).

Pašvaldībām tiek garantēti iedzīvotāju ienākuma nodokļa ieņēmumi 100% apmērā no plānotā ar nosacījumu, ka noteikts šāds IIN prognozēto ieņēmumu procentuālais sadalījums pa ceturkšņiem: I ceturksnī – **22%**, II ceturksnī – **24%**, III ceturksnī – **26%** un IV ceturksnī – **28%**.

Jautājumā par **pašvaldību aizņēmumiem, galvojumiem un ilgtermiņa saistībām** puses vienojās, ka tiks saglabāti šogad noteiktie mērķi un nosacījumi pašvaldību aizņēmumiem un citām ilgtermiņa saistībām, kā arī papildināti ar jauniem mērķiem – investīciju projektu dokumentācijas jeb tehniskā projekta izstrāde, Mežaparka Lielās estrādes rekonstrukcija un kultūras iestāžu investīciju projektiem ar pašvaldības budžeta faktisko līdzfinansējuma apmēru ne mazāk kā 40%. Tāpat tiks atcelti ierobežojumi pašvaldību galvojumu sniegšanai par savu kapitālsabiedrību aizņēmumiem investīciju projektu īstenošanai.

Protokolā panākta vienošanās par **nekustamā īpašuma nodokļa (NĪN) politikas izmaiņām** attiecībā uz dzīvojamajiem objektiem un nepieciešamību izvērtēt ar šo nodokli neapliekamo objektu neaplikšanas pamatojumu. Pilnveidojot NĪN politiku, visām atbildīgajām iestādēm būs jāmeklē risinājumi, lai šā nodokļa slogs būtu samērīgs, ņemot vērā kadastrālo vērtību straujo pieaugumu un pašvaldību nepieciešamību gādāt par budžeta ieņēmumiem. Kopīgiem spēkiem būs jārod arī risinājumi, lai novērstu iespēju deklarēt dzīvesvietu adresēs, kurās persona faktiski nedzīvo vai kurās dzīvot tai nav tiesiskā pamata.

Domstarpības starp abām pusēm protokolā saglabājas jautājumā par pārejas perioda dotācijas pagarināšanu tām pašvaldībām, kurām 2017. gadā vērtētie ieņēmumi pēc **pašvaldību finanšu izlīdzināšanas** salīdzinājumā ar 2016. gadu samazināsies. Kaut gan valstī vidējais pašvaldību vērtēto ieņēmumu pieaugums pēc izlīdzināšanas atbilstoši pašvaldību finanšu izlīdzināšanas aprēķinam ir 6,5%, divām pašvaldībām – Viļānu novadam un Zilupes novadam – nākamgad būs ieņēmumu samazinājums. Saskaņā ar

izlīdzināšanas aprēķinu kopējais izlīdzināto vērtēto ieņēmumu pieaugums sadalās šādi: 57% no kopējā izlīdzināto vērtēto ieņēmumu palielinājuma piekrīt deviņām republikas pilsētām, 19% – Rīgas plānošanas reģiona novadiem, pa 7% – Zemgales plānošanas reģiona un Vidzemes plānošanas reģiona novadiem, 6% – Kurzemes plānošanas reģiona novadiem un 4% – Latgales plānošanas reģiona novadiem.

LPS uzskata, ka Pašvaldību finanšu izlīdzināšanas likumā noteiktais pārejas laiks ir jāpagarina vēl uz trim gadiem, paredzot, ka 2017.–2019. gada periodā nevienai pašvaldībai plānotie izlīdzinātie ieņēmumi nav mazāki par plānotajiem izlīdzinātajiem ieņēmumiem 2016. gadā. Šim mērķim LPS prasa Valsts budžeta likumā un Vidēja termiņa budžeta ietvara likumā paredzēt papildu valsts budžeta dotāciju tām pašvaldībām, kurām sanāk “mīnuss”. Ministru prezidents Māris Kučinskis solīja, ka šīm pašvaldībām tiks meklēti individuāli risinājumi. Viņš arī uzsvēra, ka jaunais Pašvaldību finanšu izlīdzināšanas likums nodrošina ne tikai līdzvērtīgas iespējas pašvaldību autonomo funkciju realizācijai, bet arī, pārdomāti pārdaļot līdzekļus, sekmē pašvaldību ieinteresētību savas administratīvās teritorijas attīstībā, nevis dotāciju saņemšanā.

Skatot nozaru ministriju jautājumus, protokolā iekļautas gan vienošanās, gan domstarpības. Tā **Satiksmes ministrijas jomā** puses ir vienojušās par valsts budžeta finansējumu Valsts autoceļu fonda (VAF) programmai 207 906 964 eiro apmērā, tajā skaitā pašvaldību autoceļiem un ielām – 48 686 999 eiro, kas ir 27,7% no Valsts autoceļu fonda līdzekļiem, neskaitot prognozētos ieņēmumus no autoceļu lietošanas nodevas. Gādājot par finansējumu vidējā termiņā, Satiksmes ministrijai dots uzdevums izstrādāt priekšlikumus autoceļu infrastruktūras uzturēšanas un attīstības finansēšanas modelim, lai ne tikai apturētu autoceļu sabrukumu, bet sekmētu to attīstību.

LPS tehnisko problēmu padomnieks **Aino Salmiņš**, komentējot pašvaldībām paredzētās mērķdotācijas autoceļiem un ielām 2017. gadā, atzīmē, ka vienošanās ar Satiksmes ministriju paredz no 13,31 miljona eiro lielās VAF summas ne mazāk par desmit miljoniem orientēt uz valsts vietējiem ceļiem sakarā ar skolu reformu, savukārt atlikusī summa paredzēta valsts reģionālajiem autoceļiem. Iespējamajā mērķdotāciju sadalījumā pašvaldībām no 2,4 miljonu pieauguma 38,9% jeb 0,9 miljoni eiro pienāksies deviņām republikas pilsētām un 1,9 miljoni – novadiem. MK un LPS protokolā arī fiksēts, ka Satiksmes ministrijai līdz šāgada 1. novembrim jāaktualizē valsts autoceļu sakārtošanas programma un jāizstrādā prognozējams finansējuma plāns autoceļu nozarei 2017.–2023. gadā atbilstoši Nacionālā attīstības plāna un Transporta attīstības pamatnostādņēs 2014.–2020. gadam definētajiem mērķiem, kā arī valsts autoceļu programmas finansējumam. Aktualizējot valsts autoceļu sakārtošanas programmu, Satiksmes ministrija sadarbosies

ar plānošanas reģioniem, izvērtējot nepieciešamību sakārtot tos autoceļus, kas funkcionāli ir saistīti ar izglītības iestāžu reorganizācijas rezultātā mainīto transporta plūsmu un regularitāti, finansējuma pieaugumu novirzot valsts vietējo un reģionālo autoceļu sakārtošanai.

Ministru kabineta un LPS 2017. gada vienošanās un domstarpību protokolā nozīmīgu daļu veido **izglītības jomas** jautājumi, un par lielāko daļu no tiem panākta vienošanās. Protokolā ir paredzēts, ka līdz šāgada beigām tiks izvērtētas pašvaldību internātskolu attīstības iespējas un iespējamie risinājumi to finansēšanai turpmākajos gados, tajā skaitā izskatot iespēju internātskolu darbību nodrošināt no valsts budžeta līdzekļiem. Līdz 2017. gada 1. martam izvērtēs arī pašvaldību speciālo pirmsskolas izglītības iestāžu attīstības iespējas, nosakot finansējuma sadalījumu starp valsts budžetu un pašvaldību budžetu, kā arī izstrādās profesionālās izglītības iestāžu programmu finansējuma modeli neatkarīgi no iestādes dibinātāja, pieļaujot arī iespēju no valsts budžeta finansēt mācību stipendijas. Tāpat paredzēts, ka Izglītības un zinātnes ministrija sadarbībā ar Labklājības ministriju līdz nākamā gada 1. martam izstrādās risinājumus to pedagogu atbalstam darba zaudēšanas gadījumos, kuri ir vecumā no 60 līdz 63 gadiem un strādā skolās, ko varētu skart likvidācija vai reorganizācija.

Vienošnās starp valdību un pašvaldībām nav panākta par **pedagogu atalgojumu**, kur LPS prasa visus pedagogus atalgot no valsts budžeta un uzsver vienošanos nosacījumu nepieciešamību. Savukārt Ministru kabinets balstās uz šāgada 5. jūlijā pieņemtajiem MK noteikumiem “Pedagogu darba samaksas noteikumi”, kuros paredzēts no valsts budžeta līdzekļiem pedagogu darba samaksas reformas ieviešanai nodrošināt 2017. gadā 47,2 miljonus, 2018. gadā – 52,5 miljonus un 2019. gadā – 56,1 miljonu eiro. Ministru kabinets uzskata, ka valsts pienākums ir nodrošināt darba samaksu tikai pašvaldību un arī privātajās izglītības iestādēs nodarbinātajiem pedagogiem, kas īsteno bērnu izglītošanu no piecu gadu vecuma, bet pārējo pirmsskolas izglītības iestāžu pedagogu darba samaksa jānodrošina no pašvaldības budžeta.

LPS padomniece izglītības jautājumos **Ināra Dundure** atgādina, ka vienošanās arī paredz Izglītības un zinātnes ministrijai izstrādāt izglītības iestāžu darbības un pedagogu atalgojumu ietekmējošos normatīvo aktu projektus ne vēlāk kā līdz kārtējā gada 31. maijam un Pašvaldību savienība cieši sekos līdzi visiem dokumentu projektiem.

Labklājības ministrijas jomā puses vienojušās, ka to personu uzturēšana, kuras no valsts finansētām ilgstošas sociālās aprūpes institūcijām pāries uz dzīvi sabiedrībā, tiks nodrošināta no valsts budžeta. Deinstytucionalizācijas plānos drīkstēs iekļaut tikai ar attiecīgajām pašvaldībām saskaņotu tās infrastruktū-

ras izveidei reāli nepieciešamo finansējuma apmēru, finansējuma avotus un sasniedzamo rādītāju vērtības.

LPS padomniece veselības un sociālajos jautājumos **Ilze Rudzīte** uzskata, ka ar to ir paz maz un pirmām kārtām jāveic grozījumi Ministru kabineta noteikumos Nr. 313, nosakot pašvaldībām piešķiramo līdzekļu apmēru un piešķiršanas mehānismu. Valsts budžeta līdzekļi sabiedrībā balstītu sociālo pakalpojumu nodrošināšanai paredzēti tām 700 pilngadīgām personām ar garīgiem traucējumiem, kuras pasākuma īstenošanas laikā no valsts finansētām ilgstošas sociālās aprūpes institūcijām pāries uz dzīvi sabiedrībā. Šobrīd nav dokumentāla apstiprinājuma par pašvaldībām piešķiramo līdzekļu apmēru un mehānismu, līdz ar to pastāv risks, ka šā pakalpojuma nodošana pašvaldībām varētu radīt papildu finanšu slogu.

Protokolā kā domstarpība 2017. gadā fiksēta arī valsts budžeta mērķdotācija sociālajiem darbiniekiem, kuri specializējušies darbam ar ģimenēm un bērniem. 2009. gadā budžeta konsolidācijas rezultātā tika pieņemts lēmums uz laiku līdz 2012. gada beigām atbalsta programmu slēgt. Valsts atbalsta atjaunošana ir tikusi pārcelta jau divas reizes un šobrīd – uz 2017. gadu. Jāpiebilst, ka pašvaldībās trūkst sociālo darbinieku un viņu vidējais atalgojums vērtējams kā zems. 2015. gadā pašvaldību sociālajos dienestos bija 1258 sociālie darbinieki, no kuriem 357 specializējušies darbam ar ģimenēm un bērniem. Ministru kabineta pagaidām paliek pie tā, ka pašvaldībām nepieciešamo atbalstu ilgspējīgas sociālā darba nozares veidošanai spēj dot Eiropas Sociālā fonda projekts "Profesionāla sociālā darba attīstība pašvaldībās".

Sarunās ar **Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministriju (VARAM)** Pašvaldību savienībai neizdevās vienoties par diviem jautājumiem – valsts budžeta mērķdotāciju uzņēmējdarbības atbalstam un valsts finansējumu pašvaldībām jūras piekrastes joslas apsaimniekošanai.

LPS prasa MK 2013. gada 16. aprīļa noteikumu Nr. 207 "Kārtība, kādā pašvaldībām piešķir mērķdotācijas investīcijām, kā arī to izlietošanas un uzraudzības kārtība" izpildei ik gadu paredzēt valsts budžeta mērķdotāciju pašvaldībām **uzņēmējdarbības atbalstam** 10 miljonu eiro apmērā, bet Ministru kabinets uzskata, ka pašvaldībām ir iespēja saņemt Eiropas Savienības finansējumu – gan uzņēmējdarbības atbalstam, palielinot privāto investīciju apjomu reģionos, gan teritoriju revitalizācijai, reģenerējot degradētās teritorijas.

Valdība un LPS katra palika pie sava arī jautājumā par **jūras piekrastes joslas apsaimniekošanu**. LPS turpina uzturēt prasību par valsts budžeta finansējuma piešķiršanu piekrastes un publiskajiem ūdeņiem, kas pērn nodoti pašvaldību valdījumā un apsaim-

niekošanā. Savukārt valdība iesaka pašvaldībām šos publiskos ūdeņus iznomāt, lai gūtu ienākumus to apsaimniekošanai un labiekārtošanai. Ministru kabineta komitejas sēdē Latvijas Piekrastes pašvaldību apvienības vadītājs **Māris Dadzis** gan uzdeva loģisku jautājumu: kāpēc valsts līdz šim pati to nav darījusi?

LPS Domes sēdē pašvaldību vadītāji gan kritizēja dažus dokumenta punktus un atsevišķus valdības locekļu izteikumus, piemēram, par nezāļu ravēšanu, attiecinot to uz internātskolu slēgšanu, gan arī uzteica panāktās vienošanās. Rezumējot Ministru kabineta un Latvijas Pašvaldību savienības vienošanās un domstarpību protokolu, LPS priekšsēdis **Andris Jaunsleinis** atzina, ka šogad nesaskaņoto jautājumu salīdzinājumā ar citiem gadiem ir mazāk, bet tas panākts, ieguldot lielu darbu abām pusēm. Viņu papildināja Ministru prezidents **Māris Kučinskis**: *"Jebkura vienošanās parasti ir divu vai vairāku pušu rezultāts. Ja neviena no pusēm nenostājas spēka pozīcijā, bet izturas ar izpratni, tad arī rezultāts zināmā mērā ir labs un prognozējams. Atsevišķos gadījumos, kad nav panāktas vienošanās, būtiski, lai vienmēr būtu argumenti tam, kas tiek darīts un kāpēc tieši tā."*

LPS domnieki, atklāti balsojot, ar balsu vairākumu atbalstīja Ministru kabineta un LPS 2017. gada vienošanās un domstarpību protokolu un pilnvaroja LPS priekšsēdi Andri Jaunsleini to parakstīt.

Ar Ministru kabineta un LPS vienošanās un domstarpību protokolu un tā pielikumiem varat iepazīties LPS mājaslapā: <http://www.lps.lv/lv/pasvaldibu-darbiniekim/lps-un-mk-sarunu-protokoli/>.

Foto: **Jana Bunkus**

www.lps.lv

LPS Valdē

- **6. septembrī** notika LPS Valdes sēde, kurā tika skatīti **Ministru kabineta un LPS 2017. gada vienošanās un domstarpību protokolā iekļaujамie jautājumi**, īpašu uzmanību pievēršot finansēm – nodokļu ieņēmumiem un pašvaldību iespējām aizņemties, kā arī aktuālajām tēmām izglītībā, tieslietās, sociālajā un citās jomās.

2017. gadā iedzīvotāju ienākuma nodokļa ieņēmumi pašvaldību budžetā (80% daļa) tiek plānoti 1312,12 milj. eiro, kas ir par 87 miljoniem eiro jeb 7% vairāk nekā šogad. Pēc provizoriskā pašvaldību finanšu izlīdzināšanas aprēķina, atbilstoši pašreiz spēkā esošajiem nosacījumiem vērtētie ieņēmumi pēc izlīdzināšanas nākamgad palielināsies 117 pašvaldībām, bet divām tie samazināsies – Viļānu un Zilupes novadam. LPS Valde atbalstīja prasību valdībai pagarināt Pašvaldību finanšu izlīdzināšanas likumā noteikto pārejas periodu, paredzot, ka 2017.–2019. gadā nevienai pašvaldībai plānotie izlīdzinātie ieņēmumi nav mazāki par plānotajiem izlīdzinājumiem 2016. gadā.

Tāpat sēdē tika izskatīta **Latvijas Juristu biedrības iniciatīva** virzīt priekšlikumu grozījumiem normatīvajos aktos, kas uzliktu pienākumu pašvaldību vēlēšanu komisijām ziņot par meklēšanā esošām personām, kuras ieradušās balsot pašvaldību vēlēšanās, ko Valde neatbalstīja.

- **4. oktobrī** LPS Valdes sēdes darba kārtībā bija **Ministru kabineta un LPS 2017. gada vienošanās un domstarpību protokola projekts**, ar ko iepazīstināja LPS priekšsēdis **Andris Jaunsleinis**. Valde atbalstīja protokola virzīšanu uz LPS Domes sēdi. Par iecerētajām **pārmaiņām LPS žurnāla "Logs" izdošanā** ziņoja žurnāla "Logs" redaktore **Gunta Klismeta**. Valde atbalstīja priekšlikumu 2017. gadā pāriet uz žurnāla izdošanu elektroniskā formā.

Sarunas ar ministrijām

Ar Finanšu ministriju

- **21. septembrī** notika LPS un Finanšu ministrijas sarunas par **Ministru kabineta un LPS 2017. gada vienošanās un domstarpību protokola projektu**. Sarunu dalībnieki izskatīja jautājumus par prognozētajiem ieņēmumiem pašvaldību budžetā 2017. gadā un vidējā termiņā, pašvaldību iespējām aizņemties, finansējumu pašvaldību ceļiem un ielām, kā arī virkni problēmjautājumu izglītības, sociālajā, iekšlietu un citās jomās.

Kaut gan panāktas daudzas vienošanās, abām sarunu pusēm bija atšķirīgi viedokļi par iedzīvotāju ienākuma nodokļa ieņēmumu sadalījumu starp pašvaldībām un valsti un vairākos izglītības jomas jautājumos (par pašvaldību internātskolu tīklu un to finansēšanu, par pašvaldību profesionālo izglītības iestāžu finansēšanas nosacījumiem un iespējām no valsts budžeta maksāt stipendijas šo izglītības iestāžu audzēkņiem, par "sociālā spilvena" programmu pedagogiem, kuri izglītības reformas rezultātā zaudēs darbu, u.c.).

Ar Ekonomikas ministriju

- **28. septembrī** notika LPS un Ekonomikas ministrijas sarunas, kurās piedalījās arī ekonomikas ministrs **Arvils Ašeredans**. Sarunu sadaļā par **būvniecības nozari** puses vienojās, ka nepieciešams pārskatīt sertificēšanas noteikumus būvinspektora prakses tiesību iegūšanai (ieskaitot

praksi būvinspektora palīga amatā), pārskatīt normatīvā regulējuma aizliegumu būvinspektoriem savienot darba pienākumus un Būvniecības likumā piešķirt būvinspektoriem tiesības nekavējoties pārtraukt patvaļīgu būves ekspluatāciju. Sarunu dalībniekiem bija vienots viedoklis arī par vairākiem precizējumiem būvvalžu kompetences jautājumos.

Izskatot jautājumu par **būvniecības un būvprojektu ekspertizēm**, puses bija vienprātis, ka nepieciešams pārskatīt Būvniecības likumā noteikto Būvniecības valsts kontroles biroja (BVKB) atbildību, jāprecizē Vispārīgie būvnoteikumi par pretrunīgu ekspertīžu izvērtēšanu, jā sagatavo grozījumi Ministru kabineta noteikumos Nr. 610 "Būvspeciālistu kompetences novērtēšanas un patstāvīgās prakses uzraudzības noteikumi", kas paredzētu apvienot būvprojektu un būvju ekspertīzes, ko varētu veikt viens eksperts, jāpārvērtē būvexpertīzes apjoms un saturs un jāizstrādā vadlīnijas, kā arī jāizveido konsultatīvā padome par Būvniecības informācijas sistēmu (BIS).

Jautājumā par **publisko ēku būvdarbu un ekspluatācijas kontroles piekritību** puses vienojās, ka jāpārskata kritēriji un jāizveido darba grupa ekspluatācijā nenodoto būvju legalizācijai – tas attiektos uz būvēm, kas uzbūvētas pirms 1995. gada, un paralēli jārisina jautājums, kā šīs būves reģistrēt Zemesgrāmatā.

Sadaļā par **mājokļu politiku** Ekonomikas ministrija piekrita LPS viedoklim par vajadzību radīt publiskā atbalsta instrumentus īres dzīvojamā fonda attīstībai, lai sekmētu uzņēmējdarbības attīstību reģionu centros un nodrošinātu uzņēmumus ar augstvērtīgiem speciālistiem un darbaspēku.

Apspiežot sadaļu par **enerģētiku un energoefektivitāti**, LPS aicināja finanšu institūciju "Altum" izstrādāt tehnisko risinājumu standartus, kas sniegtu atbildi par konkrētas mājas sērijas attiecīgajām izmaksām, bet sadaļā par **kompleksiem risinājumiem elektroenerģijas tirgus attīstībai un elektroenerģijas tarifu politiku** aicināja pārskatīt Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas apstiprinātos noteikumus "Sistēmas pieslēguma noteikumi elektroenerģijas sistēmas dalībniekiem".

LPS komitejās

Veselības un sociālo jautājumu komitejā

- **13. septembrī** notika LPS Veselības un sociālo jautājumu komitejas sēde, kurā Labklājības ministri-

jas speciālisti – Sociālo pakalpojumu departamenta direktors **Maksims Ivanovs**, ES struktūrfondu departamenta direktore **Sarmīte Uzuliņa** un vecākais eksperts **Jānis Laucis** – informēja par aktualitātēm **deinstitutionalizācijas** virzībā, problēmjautājumiem un plānotajiem ERAF ieguldījumiem.

Komitejas dalībnieki aktīvi uzdeva jautājumus par ERAF finansējuma apmēra atbilstību reālajām izmaksām, finansējuma nodrošināšanu pēc projekta, kā arī rosināja plānotos grozījumus Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likumā par valsts budžeta finansējuma nodrošināšanu attiecināt ne tikai uz tām personām, kuras atstās institūcijas, bet arī uz tiem, kas nenonāks institucionālajā aprūpē.

LPS padomniece veselības un sociālajos jautājumos **Ilze Rudzīte** akcentēja būtiskākos Pašvaldību savienības iebildumus pret MK noteikumu projektu "Darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 9.3.1. specifiskā atbalsta mērķa "Attīstīt pakalpojumu infrastruktūru bērnu aprūpei ģimeniskā vidē un personu ar invaliditāti neatkarīgai dzīvei un integrācijai sabiedrībā" 9.3.1.1. pasākuma "Pakalpojumu infrastruktūras attīstība deinstitutionalizācijas plānu īstenošanai" pirmās un otrās projektu iesniegumu atlases kārtas īstenošanas noteikumi", kā arī LPS sagatavotos ierosinājumus MK noteikumu projekta papildināšanai par deinstitutionalizācijas plāniem.

- **11. oktobrī** Veselības un sociālo jautājumu komitejas sēdes darba kārtībā bija divi pašvaldībām būtiski jautājumi.

Par **bērnu antisociālās uzvedības prevencijas likumprojektu** ziņoja Tieslietu ministrijas Valststiesību departamenta direktore **Anda Smiltēna**. Viņa uzsvēra, ka šā likumprojekta pašreizējā redakcijā plānots pašvaldību sociālajiem dienestiem deleģēt jaunu funkciju – nodrošināt sadarbības grupas darbību un koordinēt prevencijas pasākumu noteikšanu un izpildi.

Ar **Pasaules Bankas ziņojumiem** "Slimnīcu apjomi un aprūpes kvalitāte Latvijā" un "Latvijas veselības aprūpes infrastruktūras ģenerālplāns 2016–2025" iepazīstināja Veselības ministrijas (VM) valsts sekretārs **Kārlis Ketners** un Investīciju un ES fondu uzraudzības departamenta direktors **Jevgeņijs Blaževičs**. VM ierēdņi norādīja, ka Pasaules Bankas pētījums ir pamats nacionālā lēmuma pieņemšanai, kas jāizdara nākamā gada pirmajā ceturksnī, un tiks veidotas darba grupas.

Reģionālās attīstības un sadarbības komitejā

• **13. septembrī** LPS Reģionālās attīstības un sadarbības komitejas un Norvēģijas Finanšu instrumenta (NFI) projekta "Lietpratīga pārvaldība un Latvijas pašvaldību veikspējas uzlabošana" dalībniekiem uzrunas teica un veiksmīgu sēdes norisi vēlēja komitejas priekšsēdētājs **Gints Kaminskis** un LPS padomniece **Gunta Lukstiņa**.

Dr.sc.pol. **Visvaldis Valtenbergs** no Vidzemes Augstskolas prezentēja pētījumu par pašvaldību iespējām ietekmēt vietējās ekonomikas attīstību. Par NFI projekta rezultātiem informēja LPS padomniece **Elita Kresse**. Informācijas sistēmas BLIS praktiskās izmantošanas iespējas pašvaldību darbā prezentēja projekta vadošais eksperts **Māris Pūķis** un projekta datubāzes administrators **Jānis Upenieks**.

• **11. oktobrī** Reģionālās attīstības un sadarbības komitejas sēdē LPS padomnieki **Kristīne Kinča**, **Sniedze Sprōģe** un **Jānis Piešņš** iepazīstināja ar likumdošanas aktualitātēm – grozījumiem Atkritumu apsaimniekošanas likumā, likumā "Par zemes privatizāciju lauku apvidos", kā arī Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas (VARAM) rosinātajiem grozījumiem Zemes pārvaldības likumā.

Komiteja nolēma atbalstīt LPS priekšlikumu Saeimas darba grupai **likumprojektā "Par zemes privatizāciju lauku apvidos"** iekļaut normu, ka novada pagastā visām juridiskajām personām (izņemot zemnieku saimniecības) kopā piederošās lauksaimniecības zemes platības īpatsvars nevar pārsniegt 15% no kopējās lauksaimniecības zemes, kā arī noteikt, ka to komisiju darbu, kuras izskata darījumus ar lauksaimniecības zemi, apmaksā no valsts budžeta pēc faktiskajiem izdevumiem.

Komiteja iepazīnās arī ar VARAM projekta "Teritoriālās attīstības plānošanas procesu un informācijas sistēmas attīstība" pieteikumu par teritorijas attīstības plānošanas informācijas sistēmu (TAPIS) un reģionālās attīstības indikatoru moduļa (RAIM) attīstību un pilnveidošanu, kas ietilpst ERAF darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 2.2.1.1. pasākumā, un ziņojumu "Eiropas Savienības fondu 2014.–2020. gada plānošanas perioda ieguldījumi un to ietekme uz reģionu attīstību".

Izglītības un kultūras komitejā

• **20. septembrī** LPS Izglītības un kultūras komitejas sēde bija veltīta **pieaugušo izglītībai**.

Izglītības un zinātnes ministrijas Izglītības departamenta direktora vietniece pedagogu un pieaugušo izglītības jomā **Baiba Baškere** pastāstīja par Pieaugušo izglītības pārvaldības plānu 2016.–2020. gadam. Daugavpils pilsētas Izglītības pārvaldes pieaugušo izglītības metodiķe **Ilze Onzule** atklāja ne tikai labo pieredzi un sakārtoto darba ikdienu, bet arī konstatētās problēmas. Par pieaugušo izglītības darba organizāciju no plānošanas reģiona skatpunkta pastāstīja Kurzemes plānošanas reģiona administrācijas izglītības eksperte **Ingrīda Murašovska**.

Savukārt ar Ministru kabineta noteikumiem Nr. 474 un darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 8.4.1. specifiskā atbalsta mērķa "Pilnveidot nodarbināto personu profesionālo kompetenci" īstenošanas noteikumiem iepazīstināja Valsts izglītības attīstības aģentūras direktore **Dita Traidās**.

Finanšu un ekonomikas jautājumu komitejā

• **25. oktobrī** Finanšu un ekonomikas komitejas sēdē LPS padomniece **Sanita Šķiltere** sniedza atkārtotu ieskatu galvenajos skaitļos, kas ietekmēs 2017. gada pašvaldību budžetu atbilstoši tām vienošanām, kas tika panāktas LPS un MK domstarpību un vienošanās protokolā.

Uzklausot Finanšu ministrijas (FM) un Valsts ieņēmumu dienesta (VID) pārstāvju sniegto informāciju par 2017. gada valsts budžetu pavadošo likumprojektu paketē iekļautajiem likumprojektiem "**Kontu reģistra likums**" un "**Grozījumi likumā "Par nodokļiem un nodevām"**", komiteja secināja, ka likumprojektu autori kārtējoreiz aizmirsuši, ka Latvijā nodokļus iekasē ne tikai Valsts ieņēmumu dienests, bet arī pašvaldības – nekustamā īpašuma nodokli. FM pār-

stāvji piekrita LPS rosinājumam nodrošināt, ka ne tikai VID, bet arī pašvaldības kā nekustamā īpašuma nodokļa administratores varēs izmantot nekustamā īpašuma nodokļa administrēšanā (piedziņā) jaunveidojamo kontu reģistru. Puses vienojās iesniegt attiecīgus priekšlikumus likumprojektos, kas iekļauti 2017. gada valsts budžetu pavadošo likumprojektu paketē, nepieciešamības gadījumā paredzot pārejas noteikumus to spēkā stāšanās laikā.

Komiteja uzklausi arī Ekonomikas ministrijas (EM) sniegto informāciju par piedāvātajiem atbalsta stimuliem *start-up* jeb jaunuzņēmumiem, uzņēmējdarbības uzsācējiem un uzņēmumiem ar mazu ikgadēju apgrozījumu, kā arī jau 2017. gada valsts budžetu pavadošo likumprojektu paketē iekļauto likumprojektu "Jaunuzņēmumu darbības atbalsta likums", kas pretēji likumā "Par pašvaldībām" noteiktajam nav ticis skaņots ar Latvijas Pašvaldību savienību. Lai gan EM pārstāvis sēdes laikā apgalvoja, ka likumprojekts neradīšot ietekmi uz pašvaldību budžetiem, tomēr komiteja norādīja, ka iespējamā finansiālā ietekme attiecībā uz pašvaldību budžetu ieņēmumu avotu – iedzīvotāju ienākuma nodokli būtu jākompensē valstij. Komiteja nolēma aicināt Ekonomikas ministriju pēc gada sniegt precīzu informāciju par šā likuma ietekmi uz iedzīvotāju ienākuma nodokļa neieņemtajiem ienākumiem katras pašvaldības budžetā.

Tehnisko problēmu komitejā

- **26. oktobrī** Tehnisko problēmu komitejas izbraukuma sēde notika **Rundāles novadā**, kur sanāksmes dalībniekus laipni sagaidīja Rundāles novada domes un LPS Tehnisko problēmu komitejas priekšsēdētājs **Aivars Okmanis**.

Sēdes temats šoreiz bija par NFI projekta "Lietpratīga pārvaldība un Latvijas pašvaldību veikspējas uzlabošana" **pašvaldību sadarbības tīkliem un salīdzināmo datu datubāzes izmantošanu**. Par projekta sākotnējiem uzstādījumiem, izaicinājumiem un rezultātiem ziņoja NFI projekta vecākais eksperts LPS vecākais padomnieks **Māris Pūķis**. Rezultatīvo rādītāju iegūšanas iespējas, izmantojot pašvaldību budžetus, un vidēja termiņa budžeta sasaisti ar attīstības plānošanu raksturoja projekta eksperte **Inga Vilka** no SIA "Publiskās pārvaldes konsultācijas". Savukārt par NFI projekta salīdzināmo datu datubāzes – informācijas sistēmas BLIS – izmantošanas iespējām un datiem par pašvaldību autoceļu finansējumu pastāstīja LPS NFI projekta datubāzes administrators **Jānis Upeniņš** un T-3 tīkla koordinators LPS padomnieks **Aino Salmiņš**. Pieredzē par mājokļu politikas risinājumiem Jelgavas novadā dalījās SIA "Jelgavas novada KU" valdes priekšsēdētāja **Antra Alksne**, bet par Ādažu novada

domes Saimniecības un infrastruktūras daļas teritoriālās apsaimniekošanas modeļa reformas izstrādi pastāstīja projekta vadītājs Ādažu novada domes deputāts **Juris Antonovs**.

Novadu apvienībā

- **2. septembrī** LPS Novadu apvienības Valdes sēdē Latvijas Nacionālā kultūras centra direktore **Signe Pujāte** iepazīstināja ar aktualitātēm **dziesmu un deju svētku** organizēšanā un norisē un pastāstīja, ka šobrīd tiek veikti grozījumi Dziesmu un deju svētku likumā, līdz ar to pašvaldību iesaistīšanās ir būtiska un nepieciešama. XXVI Vispārējie latviešu dziesmu un XVI Deju svētki un ar tiem saistītie pasākumi norisināsies 2018. gadā no 30. jūnija līdz 8. jūlijam, un tiem gatavojas vairāk nekā 1500 kolektīvu un aptuveni 80 ārvalstu latviešu kolektīvi. Šogad izveidota arī svētku Rīcības komiteja.

LPS padomniece finanšu un ekonomikas jautājumos **Lāsma Ūbele** izklāstīja **LPS un Ministru kabineta 2017. gada vienošanās un domstarpību protokola projektu**, bet Izglītības un zinātnes ministrijas valsts sekretāres vietniece **Evija Papule** raksturoja situāciju **izglītības jomā**.

- **30. septembrī** Novadu apvienības Valdes sēdē kā viens no svarīgākajiem jautājumiem tika skatīts **LPS un Ministru kabineta 2017. gada vienošanās un domstarpību protokola projekts**, ar ko iepazīstināja LPS padomniece **Lāsma Ūbele**. Novadu apvienības Valde kopumā atbalstīja LPS viedokli, tomēr sniedza arī vairākus komentārus un priekšlikumus protokola papildināšanai.

Sēdē tika apspriesta arī **Novadu dienas** norise, un Valde nolēma Novadu dienu rīkot nākamā gada pavasarī. Novadu apvienības Valde ieteica organizēt konferenci par šobrīd tik aktuālo **izglītības jautājumu**, par ko bija plānots runāt Novadu dienā šoruden. Trešais darbakārtības jautājums bija par **LPS statūtu grozījumu** izstrādi. LPS priekšsēža padomniece **Olga Kokāne** pastāstīja, ka darba grupas pirmajā sēdē risināti vairāki būtiski jautājumi, tomēr viennozīmīga pozīcija nav izveidota, tāpēc darba grupas locekļi aicināti savus ierosinājumus iesūtīt LPS rakstiski.

PAŠVALDĪBU SAVIENĪBĀ

Videokonferences un semināri

- **5. septembrī** Pašvaldību savienībā notika videokonference par **Valsts izglītības informācijas sistēmas (VIIS) aktualitātēm saistībā ar grozījumiem normatīvajos aktos**, ko organizēja Izglītības un zinātnes ministrija sadarbībā ar LPS.

- **7. septembrī** LPS uzņēmējdarbības diskusija **“Ko un kā Latvijas pašvaldības var iegūt no Eiropas Investīciju plāna”** tika rīkota ar Eiropas Komisijas pārstāvniecības Latvijā līdzdalību, un tajā piedalījās Eiropas Komisijas pārstāvniecības vadītāja **Inna Šteinbuka** un Ekonomikas nodaļas vadītājs **Mārtiņš Zemītis**.

- Šajā dienā Latvijas Institūts un direktore **Aiva Rozenberga** aicināja novadu pašvaldību darbiniekus uz nodarbību videotiešraidē **“Novadu tēls = Latvijas tēls”**, kurā sniedza praktiskus ieteikumus atvērta publiskajai komunikācijai un tika runāts par īpašu pakalpojumu veidošanu tiem, kas vēlas atgriezties vai pārvākties uz dzīvi novados, kā arī pārrunāja iespējas iesaistīties dažādos starptautiskos projektos novadu un pilsētu reģionālās un starptautiskās pazīstamības veicināšanai.

- **15. septembrī** notika pirmā no Izglītības un zinātnes ministrijas (IZM) sadarbībā ar Latvijas Pašvaldību savienību un Latvijas Jaunatnes padomi (LJP) organizētajām tiešsaistes lekcijām – **“Jaunatnes lietu konsultatīvās komisijas veidošana, darbība, veiksmes stāsti, zemūdens akmeņi”** par aktuālajiem jautājumiem un izaicinājumiem jaunatnes jomā Latvijā. Videokonferencē uzstājās IZM Politikas iniciatīvu un attīstības departamenta vecākais referents **Edgars Lākutis**, Ventspils pilsētas domes Jaunatnes lietu komisijas priekšsēdētāja vietnieks **Kristians Jacevičs**

un Nīcas novada pašvaldības jaunatnes lietu speciāliste **Anete Strazdiņa**.

- **19. septembrī** pašvaldību sabiedrisko attiecību speciālistiem rīkotajā videokonferencē – seminārā **“Balansējot starp sabiedrības tiesībām zināt un personas datu aizsardzību”** par svarīgāko šajā jomā pastāstīja Latvijas Sertificēto personu datu aizsardzības speciālistu asociācijas priekšsēdētāja **Agnese Boboviča**.

- **20. septembrī** notika LPS uzņēmējdarbības atbalsta tīkla diskusija ar Latvijas Biznesa savienības pārstāvjiem – padomes priekšsēdētāju **Elinu Egli**, valdes priekšsēdētāju **Eduardu Filipovu** un padomnieci komunikācijas jautājumos **Agnesi Alksni** – par iniciatīvu **“Atbalsti mazo biznesu!”**.

- **21. septembrī** mācību semināru **“Aizliegtas vienošanās un korupcijas riski publiskajos iepirkumos”** organizēja Valsts kanceleja sadarbībā ar Konkurences padomi un Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroju (KNAB), un to vadīja Konkurences padomes Aizliegtu vienošanos departamenta direktore **Ieva Šmite-Antoņenko** un KNAB Politikas plānošanas nodaļas galvenā speciāliste izglītošanas jautājumos **Inta Nolle**.

- **7. oktobrī** Centrālās finanšu un līgumu aģentūras (CFLA) informatīvajā seminārā – videokonferencē padomus par projektu iesniegumiem sniedza LPS padomniece uzņēmējdarbības jautājumos **Andra Feldmane**, VARAM Investīciju politikas departamenta Reģionālo un informācijas un komunikācijas tehnoloģiju investīciju nodaļas vadītājs **Ritvars Timermanis** un CFLA Infrastruktūras projektu atlasē nodaļas vecākā eksperte **Kristīne Šmite**.

- Šajā dienā notika arī IZM, LPS un LJP organizēta cikla otrā videolekcija **“Jaunatnes organizācijas pašvaldī-**

bā. **Pienākumu deleģēšana organizācijām. Prakse, piemēri, rezultātu nodrošināšana**, kurā uzstājās LJP izpilddirektore **Inese Šubēvica**, Ventspils Jauniešu domes pārstāvis **Emīls Anškens** un Engures novada pašvaldības sabiedrisko attiecību un jaunatnes lietu speciālists **Kristaps Zaļkalns**.

- **10. oktobrī** videokonferencē **“Par atbalsta sistēmas pilnveidi bērniem ar saskarsmes grūtībām, uzvedības traucējumiem un vardarbību ģimenē”** informēja nodibinājuma “Centrs Dardedze” valdes locekle **Laila Balode** un Valsts bērnu tiesību aizsardzības inspekcijas (VBTAI) Konsultatīvās nodaļas vadītāja **Inga Millere**. Sanāksmē piedalījās arī VBTAI priekšnieka vietniece **Liene Kauliņa-Bandere** un LPS padomniece veselības un sociālajos jautājumos **Ilze Rudzīte**.

- **12. oktobrī** notika UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas un LPS tiešsaistes diskusija **“Līdzdalība UNESCO – ieguldījums pašvaldības attīstībai”**, kurā tikās mantojuma eksperti un pašvaldību pārstāvji, kas aktīvi darbojas UNESCO kultūras un izglītības programmās.

- Šajā dienā videokonferenci par revīzijas **“Programm nodrošinājuma pārvaldības izvērtējums pašvaldībās un pašvaldību izglītības iestādēs”** rezultātiem – gan par Valsts kontroles (VK), gan pašvaldību secinājumiem darbā pie revīzijas ieteikumu ieviešanas – ar LPS atbalstu organizēja Valsts kontrole.

- **13. oktobrī** notika LPS un Finanšu ministrijas Komerccarbības atbalsta kontroles departamenta seminārs **“Pārredzamības prasības ievērošana, piešķirot komercdarbības atbalstu”**.

- Šajā dienā notika arī seminārs – videokonference pašvaldību sabiedrisko attiecību speciālistiem, kurā par **preses relīžu veidošanu un infografikām** pastāstīja Mg. soc. **Viktors Zaķis** un Mg. soc. **Baiba Bartaševiča**.

- **19. oktobrī** LPS sadarbībā ar Labklājības ministriju rīkoja videokonferenci **“Vardarbības atpazīšana un profesionālu rīcība tās novēršanā”**, kurā pieredzē dalījās resursu centra “Marta” juriste **Zane Zvirgzdiņa**, krīžu un konsultāciju centra “Skalbes” direktore psiholoģe **Zane Avotiņa**, Valsts policijas Tukuma nodaļas priekšnieks **Janeks Bahs**, kā arī Labklājības ministrijas speciālisti.

Vizītes un tikšanās

- **Pieredzes apmaiņā delegācija no Uzbekistānas**
6. septembrī Latvijas Pašvaldību savienībā viesojās delegācija no Uzbekistānas – pārstāvji no Uzbekistānas Republikas Ministru kabineta, Ekonomikas un Finanšu ministrijām, kā arī reģionālajām pašvaldībām. Vizītes mērķis bija iepazīt Latvijas reģionālo un vietējo attīstības plānošanu, sadarbību un koordināciju starp centrālo valdību un vietējām pašvaldībām, kā arī publiskā un privātā sektora partnerību vietējā attīstībā.

LPS priekšsēdis **Andris Jaunsleinis** delegācijai pastāstīja par pašvaldību sistēmu Latvijā, LPS darbības principiem, sadarbību ar valdību, administratīvi teritoriālo reformu un citiem jautājumiem.

- **Latvijā mācību vizītē Kirgizstānas valsts un pašvaldību delegācija**

Ārlietu ministrija ik gadu piešķir grantus attīstības sadarbības projektiem Latvijas Republikas noteiktajās saņēmējvalstīs – Eiropas Savienības Austrumu partnerības valstīs Gruzijā, Moldovā, Ukrainā, kā arī Centrālāzijas valstīs Kirgizstānā, Tadžikistānā un

PAŠVALDĪBU SAVIENĪBĀ

Uzbekistānā. Šogad Ārlietu ministrija piešķirusi grantu Latvijas Pašvaldību savienībai projekta "Lietpratīgas pārvaldības stiprināšana Kirgizstānā" īstenošanai, kura mērķis ir veicināt pārvaldības reformu attīstību Kirgizstānā, izmantojot Latvijas pieredzi varas pārdaļē starp valsti un pašvaldībām un valsts funkciju deleģēšanā pašvaldībām.

No 24. līdz 28. oktobrim Latvijā mācību vizītē ieradās Kirgizstānas valsts un pašvaldību pārstāvju delegācija. Pašvaldību savienībā viņi tikās ar LPS priekšsēdi **Andri Jaunsleini**, ģenerālsēdētāri **Mudīti Priedi** un vecāko padomnieku **Māri Pūķi**.

Vizītes laikā Kirgizstānas delegācijai bija tikšanās arī Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijā, Finanšu ministrijā un Saeimas Valsts pārvaldes un pašvaldības komisijā. 27. oktobrī viņi apmeklēja Jelgavu, kur tikās ar Jelgavas domes vadību.

Citi notikumi

• Mācību brauciens uz Norvēģiju

Ziemeļvalstu un Baltijas valstu mobilitātes programmas "Valsts administrācija" mācību braucienā uz Norvēģiju **no 4. līdz 7. septembrim** devās Rīgas domes Patvēruma meklētāju uzņemšanas koordinācijas centra vadītājs **Sandris Bergmanis**, Jelgavas pilsētas domes priekšsēdētāja vietniece **Rita Vectirāne**, LPS ģenerālsēdētāre **Mudīte Priede** un padomnieks **Aino Salmiņš**.

Mācību vizītes mērķis bija iepazīties ar Norvēģijas pieredzi, risinot bēgļu un patvēruma meklētāju jautājumu. Brauciena dalībniekiem tika organizētas vairākas tikšanās Stavangeres pašvaldībā un patvēruma meklētāju uzņemšanas centrā "Hero", kas ir viens no 70 šādiem centriem Norvēģijā, kur uzturas patvēruma meklētāji, kamēr gaida atbildi par bēgļa statusa piešķiršanu vai noraidīšanu. Tāpat viņiem bija iespēja apmeklēt mācību centru "Johannes learning center" – galveno mācību centru bēgļiem, kur tie mācās norvēģu valodu, kultūru un sociālo mācību par norvēģu sadzīvi un sabiedrībā pieņemtajām normām.

• Forums par digitālajiem pakalpojumiem

Digitālajiem pakalpojumiem arvien straujāk attīstoties un pilnveidojoties, tie pakāpeniski tiek ieviesti arī

pašvaldībās, lai tās efektīvāk un kvalitatīvāk koordinētu dažādus pārvaldes procesus – tā secināts **13. septembrī** notikušajā AS "Swedbank" sadarbībā ar SIA "ZZ Dats" organizētajā forumā "Pašvaldība – digitālās sabiedrības veidotāja".

Foto: Jānis Buls

Akcentējot digitālo pakalpojumu sniegtās priekšrocības, LPS priekšsēdis **Andris Jaunsleinis** atzinīgi novērtēja pašvaldību līdzšinējo atsaucību informēšanā par vajadzīgajiem uzlabojumiem digitālo pakalpojumu izstrādē.

• Welcome projekta konference par migrantu tiesībām

No 21. līdz 25. septembrim Latvijā notika *Welcome* projekta konference "Migrantu tiesības un ES pilsonība", kas sākas ar atklāšanas pasākumu Eiropas Savienības mājā.

Welcome projektā iesaistījušies partneri no 12 ES valstīm: Itālijas, Francijas, Spānijas, Bulgārijas, Igaunijas, Maltas, Kipras, Rumānijas, Slovākijas, Ungārijas, Grieķijas un Latvijas.

24. septembrī Amatas novadā notika *Welcome* projekta konferences sesija, kurā vairāk nekā trīs desmiti dalībnieku no projekta dalībvalstīm diskutēja par lielāko izaicinājumu, ar ko šobrīd saskaras Eiropas Savienība, – par situāciju ar patvēruma meklētājiem un bēgļiem.

• **Konference Atēnās par Eiropas identitāti**

No 5. līdz 8. oktobrim Grieķijas galvaspilsētā Atēnās norisinājās konference “Eiropas identitāte un patvēruma meklētāju integrēšana”, kurā piedalījās Daugavpils pilsētas domes delegācija domes priekšsēdētāja vietnieka **Pētera Dzalbes** vadībā un LPS pārstāvji. Seminārs norisinājās projektā “Eiropas reģioni – pilsoniskās sabiedrības veidotāji”, kurā piedalās 14 partneri no desmit ES valstīm. Projekts tiek finansēts no ES programmas “Eiropa pilsoņiem”.

Konferences dalībnieki apmeklēja pirmo Grieķijā izveidoto patvēruma meklētāju nometni “Eleonas”, kur mitinās 2450 patvēruma meklētāju no 26 pasaules valstīm. Šobrīd valstī darbojas jau 46 bēgļu nometnes.

• **LPS delegācija pasaules mēroga samitā Kolumbijā 12.–15. oktobrī** Latvijas Pašvaldību savienības delegācija, kurā bija LPS priekšsēdis **Andris Jaunsleinis**, priekšsēža vietnieki Jelgavas pilsētas domes priekšsēdētājs **Andris Rāviņš** un Auces novada domes priekšsēdētājs **Gints Kaminskis** un LPS ģenerālsēkretāre **Mudīte Priede**, Bogotā (Kolumbijā) kopā ar vairāk nekā 3000 pašvaldību vadītājiem no visas pasaules piedalījās Vietējo un reģionālo līderu samitā, kas bija veltīts pašvaldību vadītāju centieniem veicināt ilgtspējīgu attīstību.

• **Latvijas delegācija EP Vietējo un reģionālo pašvaldību kongresā Strasbūrā**
No 18. līdz 21. oktobrim Strasbūrā notika Eiropas Padomes Vietējo un reģionālo pašvaldību kongresa kārtējā plenārsēde. Latvijas delegāciju tajā pārstāvēja Priekulju novada domes priekšsēdētāja **Māra Juzupa**, Kārsavas novada domes priekšsēdētāja **Ināra Silicka**

un Mazsalacas novada domes priekšsēdētājs **Harijs Rokpelnis**.

Kongresa 31. plenārsēde iezīmējās ar jauna prezidenta, palātu un komiteju vadītāju vēlēšanām, kā arī kongresa prioritāšu noteikšanu 2017.–2020. gadam. Pirmo reizi kongresa vēsturē par tā prezidentu tika ievēlēta sieviete – Austrijas pārstāve **Gudruna Moslere-Tērnstrema**.

• **Komunikācijas konferencē Briselē**

20. un 21. oktobrī Briselē notika jau 7. Komunikācijas konference *EuroPCom*, kurā piedalījās ar komunikāciju saistīti profesionāļi no visas Eiropas. Konferencē norisinājās gan dažādu profesionāļu lekcijas, gan darbs grupās, gan ideju un pieredzes apmaiņa. Tā kā gan lekcijas, gan darbs grupās notika paralēli, divās konferencēs dienās tika apskatīts ļoti plašs jautājumu loks saistībā ar vizuālo un citu komunikāciju, sociālajiem medijiem utt. “Veidojot vizuālo komunikāciju, pirmām kārtām jāņem vērā, ka tas, kas bija aktuāls pat tikai pirms pusgada, šodien var būt daudz mazāk aktuāls. Mūsdienu pasaulē nekas nestāv uz vietas, arī komunikācija,” savā runā uzsvēra lektors no Īrijas **Dirmads Makmahūna**, kurš iepazīstināja ar jaunākajiem tehnoloģiskajiem sasniegumiem komunikācijas kontekstā.

Konferencē tika pasniegta arī *EuroPCom 2016* balva. Tās mērķis ir popularizēt paraugpraksi un veicināt profesionālu komunikāciju par Eiropas Savienību visos pārvaldības līmeņos. Šogad galveno balvu ieguva Polijas Reģionālās attīstības ministrijas Informācijas un veicināšanas departaments.

Konferencē piedalījās arī LPS padomniece sabiedrisko attiecību jautājumos **Jana Bunkus** un LPS Pārstāvniecības Briselē vadītāja **Agita Kaupuža**.

Informāciju sagatavojuši LPS padomnieki **Olga Kokāne**, **Lāsma Ūbele**, **Ilze Rudzīte**, **Elita Kresse**, **Ivita Peipiņa**, **Ināra Dundure**, **Andra Feldmane**, **Agita Kaupuža**, **Kristīne Kūlīte**, **Zane Začeva**, **Aino Salmiņš**, **Guntars Krasovskis**, **Nauris Ogorodovs** un **Jana Bunkus**

AUGSTĀKIE VALSTS UN VALDĪBAS APBALVOJUMI

Latvijas Republikas proklamēšanas 98. gadadienas priekšvakarā Ordeņu kapituls piešķir 62 augstākos valsts apbalvojumus – 18 Triju Zvaigžņu ordeņus, desmit Viestura ordeņus un 34 Atzinības krustus. Augstie apbalvojumi piešķirti arī vairākiem pašvaldību pārstāvjiem.

Triju Zvaigžņu ordenis

12. oktobrī Ordeņu kapituls par nopelniem Latvijas valsts labā piešķir Triju Zvaigžņu ordeņa IV šķiru un par ordeņa virsnieci iecēlis Daugavpils novada pašvaldības izpilddirektori **VANDU KEZIKU**. Viņai apbalvojums piešķirts par ilggadēju darbu, rūpējoties par līdzsvarotu Daugavpils novada pašvaldības teritorijas attīstību, kā arī profesionālu vadību pašvaldības izpilddirektores amatā.

Triju Zvaigžņu ordeņa V šķira piešķirta un par ordeņa kavalieriem iecelti pieci cilvēki, arī lībiešu kultūras darbiniece un novadpētniece **Baiba Šuvcāne** un ilggadējā Valmieras Mūzikas skolas skolotāja un vokālā pedagoģe **Gaida Ungure**.

Ar Triju Zvaigžņu ordeņa pirmās pakāpes (zeltītu) goda zīmi apbalvots Alūksnes novada 29. Ziemeļu mazpulka vadītājs un Alūksnes novada mazpulku koordinators **Jānis Bērtiņš**.

Atzinības krusts

Atzinības krusta IV šķira piešķirta un par ordeņa virsniekiem iecelti pavisam 16 cilvēki, viņu vidū arī SIA "ZAAO" valdes priekšsēdētājs **Aivars Sirmais**, Rīgas Franču liceja direktore **Biruta Viksna** un Puškina liceja direktore **Galina Voiteka**.

Ar Atzinības krusta V šķiru apbalvoti un par ordeņa kavalieriem iecelti 13 cilvēki, arī Ventspils Valsts 1. ģimnāzijas mūzikas skolotāja un ilggadējā kora "Dzeguzītes" vadītāja **Irēna Irbe**, Smiltenes Bērnu un ģimenes atbalsta centra vadītāja **Ļubova Nikiforova**, ilggadējā Kokneses novada kultūras darbiniece un tautas deju kolektīvu vadītāja **Kornēlija Reisnere**, Rīgas Interesu izglītības metodiskā centra Skolu vēstures muzeju metodiskās apvienības vadītāja **Zinaida Soboļeva**, ilggadējā Ogres novada kultūras darbiniece un Suntažu kultūras nama vadītāja **Dzidra Sproģe**, ilggadējais Rīgas Jauno tehniķu centra interešu izglītības skolotājs **Juris Majors**, Priekules novada sabiedriskais dar-

binieks **Ivars Vītols** un Latvijas Pašvaldību savienības vecākais padomnieks, Dr.phys., Dr.oec. **MĀRIS PŪKIS**.

Ar Atzinības krusta pirmās pakāpes (zeltītu) goda zīmi apbalvota ilggadējā sabiedriskā darbiniece un Daugavpils pilsētas Invalīdu biedrības priekšsēdētāja **Vanda Mihailova**.

Augstāko valsts apbalvojumu pasniegšanas ceremonija notiks 18. novembrī Rīgas pilī.

Ministru kabineta balva

Ministru kabineta balva ir Latvijas valdības augstākais apbalvojums – nākamais augstākais aiz Triju Zvaigžņu ordeņa. To pasniedz par nozīmīgiem darbiem vai nopelniem demokrātiskas un tiesiskas valsts attīstībā, saimnieciskajā vai sabiedriskajā darbībā vai citās nozīmīgās jomās. Šogad balva tiks pasniegta jau 21. reizi.

Ierosinājumus Ministru kabineta balvai var iesniegt gan valdības locekļi, gan pašvaldības un nevalstiskās organizācijas. Ik gadu tiek izvēlēti seši balvas saņēmēji, kuriem pasniedz Ministru kabineta Goda diplomu, Ministru kabineta krūšu nozīmīti un naudas balvu 7115 eiro apmērā.

18. oktobrī valdība atbalstīja Ministru kabineta balvas piešķiršanu sešām izcilām personībām. Šogad Ministru kabineta balvu saņems Latvijas Zinātņu akadēmijas habilitētais arhitektūras doktors **Jānis Krastiņš**, Latvijas Nacionālā mākslas muzeja direktore **Māra Lāce**, komponists **Pēteris Vasks**, Rīgas Tehniskās universitātes rektors akadēmiķis habilitētais inženierzinātņu doktors **Leonīds Ribickis**, Finanšu ministrijas vecākais eksperts **Jānis Šints** un Latvijas Pašvaldību savienības priekšsēdis **ANDRIS JAUNSLAINIS** – par mūža ieguldījumu pašvaldību demokrātijas attīstībā.

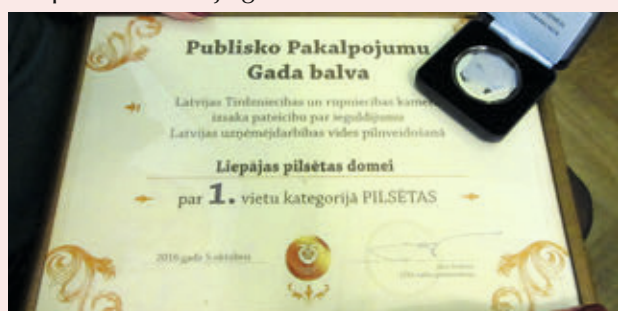
Valdības augstākā apbalvojuma pasniegšana notiks 16. novembrī Liepājas koncertzālē "Lielais dzintars".

“PUBLISKO PAKALPOJUMU GADA BALVA”

Latvijas lielākās uzņēmēju biedrības – Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kameras (LTRK) pārstāvji ar valdes priekšsēdētāju **Jāni Endziņu** priekšgalā 5. oktobrī bija ieradušies uz Latvijas Pašvaldību savienības Domes sēdi, lai pasniegtu “Publisko pakalpojumu Gada balvu 2016” un sveiktu šajā jomā labākās pašvaldības šajā gadā.

jumu Gada balvu” pērn saņēma Valmieras un Kuldīgas un Raunas novadi.

Pilsētu kategorijā par labāko atzīta **Liepāja**, atstājot aiz sevis Rīgu un Jūrmalu.

No lielajām pašvaldībām īpaši izcelts **Cēsu novads**. Šajā grupā otro un trešo vietu izcīnīja attiecīgi Ādažu novads un Ķekavas novads.

Mazo novadu grupā kā uzvarētāja tika sumināta **Raunas novada** pašvaldība. No mazajiem novadiem Goda rakstus saņēma Amatas un Rundāles novads.

“Publisko pakalpojumu Gada balva” tika pasniegta otro reizi. LTRK pirmo organizēto “Publisko pakalpo-

Jau ierasti Gada balva pēc LTRK organizētā uzņēmējdarbības vides novērtējuma tiek pasniegta pašvaldībai, kas pierādījusi sevi ar progresīvu ieguldījumu uzņēmējdarbības vides attīstībā, kā arī ar augstu servisa līmeni un atvērtību pret sava reģiona biznesu.

“Latvija ir ļoti maza valsts, un tautsaimniecības konkurētspēja no resursu pieejamības viedokļa – zema. Gan pašvaldības, gan uzņēmēji rūpējas par labvēlīgu vidi un konkurētspēju. Panākt, lai kopā sadarbojamies, nevis pretdarbojamies, nav vienkārši, jo dzīve uzliek savas korekcijas. Tomēr tikai tie var izdzīvot un attīstīties, kas spēj pielāgoties strauji mainīgajai videi un to darīs sadarbībā. Tāpēc mēs cildinām tās pašvaldības, kuras ir vērstas uz sadarbību,” teic LTRK Pakalpojumu padomes priekšsēdētājs **Aldis Gulbis**.

Goda rakstus un apbalvojumus pasniedza LTRK valdes priekšsēdētājs Jānis Endziņš, LTRK Pakalpojumu padomes locekļi, kā arī LTRK Kurzemes padomes vadītājs Jānis Vilnītis un LTRK Vidzemes padomes vadītājs Jānis Biezais.

SUMINĀTI BĀRIŅTIESU DARBINIEKI

Marika Grasmene,
Saulkrastu novada pašvaldības sabiedrisko attiecību
speciāliste

Atzīmējot Latvijas bāriņtiesu izveidošanas 20 gadu jubileju, 14. oktobrī, Rīgā, kultūras pilī “Ziemeļblāzma”, notika svinīgs sarīkojums, kurā sumināja bāriņtiesu darbiniekus, kas ar godprātīgu un nesavtīgu darbu nodrošina bāriņtiesu darbību ikdienā, kā arī godināja tos, kuri piedalījušies bāriņtiesu sistēmas izveidē un turpina to darīt arī šobrīd.

Svinīgajā pasākumā piedalījās un svētku dalībniekus uzrunāja labklājības ministrs **Jānis Reirs**, Labklājības ministrijas valsts sekretārs **Ingus Alliks**, tiesībsargs **Juris Jansons**, Ministru prezidenta padomniece **Lelde Līce-Līcīte**, kā arī Tieslietu ministrijas, Valsts bērnu tiesību aizsardzības inspekcijas, Latvijas Pašvaldību savienības un citu valsts, pašvaldību institūciju un biedrību pārstāvji, uzsverot bāriņtiesu darba nozīmīgumu, gādājot par bērnu un citu rīcībnespējīgo personu personisko un mantisko interešu aizsardzību un paužot visdziļāko pateicību un cieņu par padarīto, bieži vien emocionāli grūto, bet visai sabiedrībai nepieciešamo darbu.

Savu īpašo apsveikumu visiem bāriņtiesu darbiniekiem un svētku viesiem bija atsūtījis Valsts prezidents **Raimonds Vējonis**, pateicoties par paveikto un vēlot izturību un spēku, tostarp aicinot arī turpmāk stiprināt bāriņtiesu kapacitāti. Videouzrunā visus sumināja svētku norises vietas – Rīgas pašvaldības vadītājs **Nils Ušakovs**.

Godinot labākos, tika pasniegti Ministru kabineta Pateicības un Labklājības ministrijas Atzinības raksti, kā arī Latvijas Bāriņtiesu darbinieku asociācijas balva.

Ar Ministru prezidenta Pateicības rakstu par vairāk nekā 20 gadu profesionālu darbu un nozīmīgu ieguldījumu bāriņtiesas darbības attīstībā un ģimenes vērtību stiprināšanā apbalvoja: Krimuldas novada bāriņtiesas priekšsēdētāju **Olītu Liekniņu**, Balvu novada bāriņtiesas priekšsēdētāju **Rudīti Krūmiņu**, Liepājas pilsētas bāriņtiesas priekšsēdētāju **Taigu Ziemeli**, Jelgavas pil-

sētas bāriņtiesas priekšsēdētāju **Īrisu Guntru Turčinsku**, Krāslavas novada bāriņtiesas priekšsēdētāju **Regīnu Sakoviču**, Rēzeknes pilsētas bāriņtiesas priekšsēdētāju **Aiju Mejeri**, Jelgavas novada bāriņtiesas priekšsēdētāju **Olgu Rudaku**, Ventspils pilsētas bāriņtiesas priekšsēdētāju **Zaigu Rudņicku** un Saulkrastu novada bāriņtiesas priekšsēdētāju un Latvijas Bāriņtiesu darbinieku asociācijas Valdes priekšsēdētāju **Baibu Melderi**.

Par ilggadēju un pašreizējīgu amata pienākumu pildīšanu un godprātīgu un profesionālu darbu bāriņtiesā ar labklājības ministra Atzinības rakstu tika apbalvoti 16 bāriņtiesu pārstāvji: Skrīveru novada bāriņtiesas locekle **Inta Rinmane**, Rīgas bāriņtiesas priekšsēdētāja vietniece **Inese Ērgle**, Kuldīgas novada bāriņtiesas priekšsēdētājas vietniece **Vija Astaševska**, Inčukalna novada bāriņtiesas priekšsēdētājas vietniece **Ināra Lucāne**, Jēkabpils novada bāriņtiesas priekšsēdētāja **Ina Gusāre**, Gulbenes novada Litenes bāriņtiesas priekšsēdētāja **Inga Dukure**, Smiltenes novada bāriņtiesas priekšsēdētāja **Aurika Zivere**, Mērsraga novada bāriņtiesas priekšsēdētāja **Ligita Šuca**, Engures novada bāriņtiesas priekšsēdētāja **Agnese Baranova**, Valkas novada bāriņtiesas priekšsēdētājs **Kārlis Briedis**, Riebiņu novada bāriņtiesas priekšsēdētāja **Māriete Bogdanova**, Bauskas novada bāriņtiesas priekšsēdētāja **Anda Smiltiņa-Plūdone**, Salacgrīvas novada bāriņtiesas priekšsēdētāja **Maruta Pirro**, Babītes novada bāriņtiesas priekšsēdētāja **Ilze Barisa**, Priekuļu novada Priekuļu bāriņtiesas priekšsēdētāja **Inita Jansone** un Valmieras pilsētas bāriņtiesas priekšsēdētāja **Ilze Polka**.

Labklājības ministrijas valsts sekretāra Atzinības rakstu par ilggadēju, pašreizējīgu un nesavtīgu darbu bāriņtiesā saņēma 48 bāriņtiesu pārstāvji: Rīgas bāriņtiesas aizgādības lietu nodaļas vadītāja palīdzēja **Iveta Gorbunova**, Krimuldas novada bāriņtiesas locekle **Inese**

Grīnberga, Talsu novada bāriņtiesas locekle **Ināra Bie-rande**, Jaunjelgavas novada bāriņtiesas locekle **Inita Ozoliņa**, Rēzeknes pilsētas bāriņtiesas locekle **Astrīda Strode**, Jelgavas novada bāriņtiesas locekle **Natālija Tomšone**, Smiltenes novada bāriņtiesas locekle **Laima Mize**, Engures novada bāriņtiesas locekle **Inese Bicā-ne**, Cēsu novada bāriņtiesas locekle **Marija Dzalbe**, Burtnieku novada bāriņtiesas locekle **Indra Mūrnie-ce**, Lielvārdes novada Lielvārdes bāriņtiesas locekle **Anda Zaharenkova**, Cesvaines novada bāriņtiesas locekle **Sarmīte Melle**, Madonas novada bāriņtie-sas locekle **Aleksandra Miesniece**, Mārupes nova-da bāriņtiesas loceklis **Andrejs Kirillovs**, Aizkraukles novada bāriņtiesas locekle **Inta Krieva**, Ventspils pil-sētas bāriņtiesas locekle **Mudīte Lakševica**, Bauskas novada bāriņtiesas locekle **Dzintra Boča**, Bauskas novada bāriņtiesas locekle **Aija Stabule**, Mērsraga novada bāriņtiesas locekle **Anna Marija Lormane**, Pārgaujas novada bāriņtiesas locekle **Helī Opincā-ne**, Ogres novada pagastu bāriņtiesas loceklis **Aivars Jansons**, Siguldas novada bāriņtiesas priekšsēdētājas vietniece **Daina Reizenberga**, Ogres novada Ogres bāriņtiesas priekšsēdētājas vietniece **Inga Andersone**, Kandavas novada bāriņtiesas priekšsēdētājas vietniece **Liena Reinberga**, Rugāju novada bāriņtiesas priekšsē-dētājas vietniece **Vija Aleksejeva**, Ventspils novada bāriņtiesas priekšsēdētājas vietniece **Ingrīda Jansone**, Rēzeknes novada Vērēmu bāriņtiesas priekšsēdētājas vietniece **Silvija Kipjuka**, Jelgavas pilsētas bāriņtiesas priekšsēdētājas vietniece **Anta Riekstiņa**, Gulbenes novada Lejasciema bāriņtiesas priekšsēdētāja **Līga Medne**, Olaines novada bāriņtiesas priekšsēdētāja **Irēna Vilnere**, Rūjienas novada bāriņtiesas priekšsēdē-tāja **Dace Melbārde**, Mazsalacas novada bāriņtiesas priekšsēdētāja **Ilze Šteinberga**, Mālpils novada bāriņ-tiesas priekšsēdētāja **Anna Višķere**, Pārgaujas nova-da bāriņtiesas priekšsēdētāja **Renāte Kalniņa**, Apes novada bāriņtiesas priekšsēdētāja **Dace Silauniece**, Lielvārdes novada Lēdmanes bāriņtiesas priekšsēdē-tāja **Inese Zaporožeca**, Vārkavas novada bāriņtiesas priekšsēdētāja **Iveta Stivriška**, Alūksnes novada bāriņ-tiesas priekšsēdētāja **Inga Ozoliņa**, Ventspils novada bāriņtiesas priekšsēdētāja **Sandra Jurcika**, Gulbenes novada Lizuma bāriņtiesas priekšsēdētāja **Inese Pēr-kone**, Dundagas novada bāriņtiesas priekšsēdētāja **Daina Dēvīta**, Kokneses novada bāriņtiesas priekšsē-dētāja **Silvija Vēze**, Priekuļu novada bāriņtiesas sekre-tāre **Anita Dimbele**, Rēzeknes novada Maltas bāriņ-tiesas sekretāre **Regīna Baranova**, Mārupes novada bāriņtiesas sekretāre **Ināra Bakāne**, Valmieras bāriņ-tiesas lietvedības sekretāre **Ināra Allika**, Saulkrastu novada bāriņtiesas lietvede **Ineta Zāte** un Mazsalacas novada bāriņtiesas locekle un bāriņtiesas sekretāre **Daina Fromberga**.

Par augstu profesionālo meistarību un ieguldījumu bāriņtiesu sistēmas pilnveidē un Latvijas Bāriņtiesu darbinieku asociācijas darbības attīstībā ar asociācijas īpašo balvu – piemiņas velti apbalvoja: Rīgas bāriņ-tiesas priekšsēdētāju **Aivaru Krasnogolovu**, Mārupes novada bāriņtiesas loekli **Nadīnu Milleri**, Jēkabpils pilsētas bāriņtiesas priekšsēdētāju **Tāli Zalvu**, Raunas novada bāriņtiesas loekli **Gaidu Brisu**, bijušo Jēkab-pils pilsētas bāriņtiesas loekli un Bāriņtiesas rokasgrā-matas veidotāju **Maiju Veidi**, bijušo Lielvārdes nova-da bāriņtiesas priekšsēdētāju un Latvijas Bāriņtiesu darbinieku asociācijas dibinātāju **Miervaldi Ozoliņu**, advokāti un Latvijas Bāriņtiesu darbinieku asociācijas dibinātāju **Rutu Sliedi**, Pašvaldību savienības priekšsē-ža padomnieci juridiskajos jautājumos **Vinetu Reiteri**, bijušo Valsts bērnu tiesību aizsardzības inspekcijas priekšnieci un bērnu tiesību aizsardzības sistēmas izveidotāju Latvijā **Lailu Riekstu-Riekstiņu** un rakst-nieci, žurnālisti, video īsfilmas “Zelta ābele, sudraba avots” režisori **Gunu Rozi**.

Par godu bāriņtiesu jubilejai pasākumā tika demon-strēta Gunas Rozes veidotā videoīsfilma “Zelta ābele, sudraba avots”, kurā, izmantojot latviešu tautas pasa-kas sižeta motīvus un piedaloties ilggadējiem bāriņtie-su darbiniekiem, mākslinieciskā veidā attēloti bāriņ-tiesu mērķi un ideāli, rūpējoties un gādājot par ikviena bērna tiesību aizstāvību.

Sirsnīgu un emo-cionāli siltu svētku gaisotni radīja pasā-kuma vadītāji – Lat-vijas Bāriņtiesu dar-binieku asociācijas Valdes priekšsē-dētāja, Saulkrastu novada bāriņtie-sas vadītāja **Baiba Meldere** un Rīgas bāriņtiesas vadītājs **Aivars Krasnogo-lovs**.

Ar profesionālu muzikālo sniegumu svētku dalībniekus priecēja un sveica solisti Līga Priede, Jānis un Mariss Ķirši un vijolnieks Raimonds Ozols ar pavadošo grupu.

Foto: Agnese Kūliņa-Priede

VIETĒJO PAŠVALDĪBU LOMA SOCIĀLAJĀ DIALOGĀ

Jana Bunkus un Agita Kaupuža

16. septembrī Latvijas Pašvaldību savienība organizēja starptautisku konferenci “Vietējo un reģionālo pašvaldību asociāciju loma sociālajā dialogā: sasniegumi un perspektīva Latvijā un Eiropā”, kas bija veltīta LPS pastāvēšanas 25. gadadienai un notika Rīgā, Latvijas Nacionālajā bibliotēkā.

Konferencē diskutēja par pašvaldību un sociālo partneru sadarbību Latvijā un Eiropā, interešu pārstāvību valdībā, tika apspriesti labās prakses piemēri, kā arī pārrunātas nākotnes perspektīvas.

Atklāšanas runā LPS priekšsēdis **Andris Jaunsleinis** uzsvēra, ka pašvaldībām un cilvēkiem, kuri tajā dzīvo,

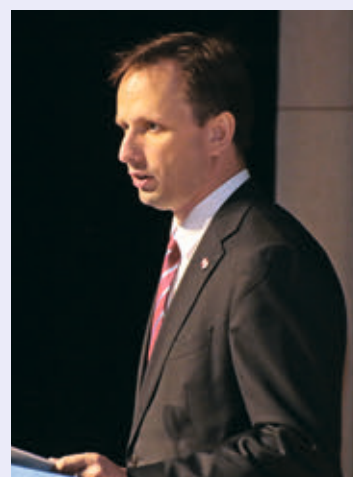
vienmēr bijusi nozīmīga loma valsts veidošanā un attīstībā: “Šobrīd mēs daudz runājam par inovācijām. Arī tas, ka pašvaldībām pieder liela loma Latvijas neatkarības atgūšanā, bija inovācija – kaut kas jauns un nebijis tiem laikiem. Savukārt Latvijas Pašvaldību savienība tika izveidota kā brīvprātīga organizācija ar mērķi paust vienotu pašvaldību viedokli. Tās galvenais uzdevums tobrīd bija Eiropas Vietējo pašvaldību hartas ieviešana.”

Tāpat LPS priekšsēdis uzsvēra, ka konference organizēta ar mērķi apspriest labo praksi. “Vēlos izcelt divus piemērus. Kā pirmais jāmin LPS izveidotā formālā sarunu sistēma ar centrālo varu. Sarunās visa gada garumā noskaidrojam aktuālos viedokļus par likumdošanu un sagatavojam nākamā gada budžetu. Otrs labās prakses piemērs ir neformālās sarunas un konsultācijas ar Saeimu un Valsts prezidentu, kas papildina formālo sarunu sistēmu un ļauj pilnvērtīgi pārstāvēt pašvaldību intereses visās lemlēmšanas stadijās. Līdz ar to izveidojusies izvērstā partnerības prakse gan ar ministrijām, gan sociālajiem partneriem, bet konsultācijas ar politiskajām partijām ļauj ietekmēt lēmumus to tapšanas stadijā,” stāstīja A. Jaunsleinis.

LPS 25 darbības gados paveikto savā uzrunā atzinīgi novērtēja arī ekonomikas ministrs **Arvils Ašeradens**. Viņš arī uzsvēra sociālā dialoga lielo nozīmi, kā ietekmīgāko spēku šajā jomā minot tieši pašvaldības.

Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas parlamentārais sekretārs **Jānis Eglīts** augstu novērtēja LPS kā nozīmīgu partneri dialogā starp valsti un pašvaldībām: “Latvijas Pašvaldību savienības loma Eiropas Savienības un nacionālā līmeņa politikas veidošanā un īstenošanā ir izšķiroša, tāpēc svarīgi apzināt un nodrošināt iedzīvotāju vajadzības. Esmu pārliecināts, ka ikvienas pašvaldības un reģiona potenciāls

ir jāizmanto pilnībā, lai veicinātu Latvijas un Eiropas izaugsmi.” Parlamentārais sekretārs pašvaldībām novēlēja kļūt modernākām un demokrātiskākām, respektējot iedzīvotāju tiesības un vēlmi piedalīties lēmumu pieņemšanā.

Svinīgajām klātienē uzrunām sekoja Eiropas Komisijas priekšsēdētāja vietnieka eiro un sociālā dialoga jautājumos **Valda Dombrovska** neklātienē uzruna, kurā uzteikta konferencei izvēlēta tēma, kas ir nozīmīga gan Latvijai, gan arī Eiropai. “Sociālais dialogs ir izšķirošs, lai sekmīgi realizētu valsts izaugsmi un sabiedrības labklājībai nepieciešamās pārmaiņas. Turklāt Eiropā tas var veiksmīgi funkcionēt tikai tad, ja tas ir efektīvs arī nacionālajā līmenī,” sacīta V. Dombrovska vēstulē.

LPS organizēto konferenci ar savu klātbūtni pagodināja augsti viesi – Eiropas Reģionu komitejas (RK) prezidents **Marku Markula**, Eiropas Padomes Vietējo un reģionālo pašvaldību kongresa (CLRAE) Beļģijas delegācijas vadītājs **Marks Kols** un Vietējo un reģionālo pašvaldību Padomes ģenerālsēkretārs **Frederiks Valjē**.

RK prezidents **Marku Markula** savā runā skaidroja, kāpēc ir svarīgi, lai reģioniem un pilsētām būtu balss Eiropā, jo 70 procenti no ES tiesību aktiem ir tieša ietekme uz reģioniem un pilsētām. *“Mēs, vietējie un demokrātiski ievēlētie līderi, tādēļ esam nepieciešami, lai Eiropas Savienības tiesību akti būtu ne tikai kā forma, bet pamats Eiropas tālākai izaugsmei. Ar 14 deputātiem no Latvijas jūsu balss ir labi dzirdēta mūsu komitejās un Eiropas Savienībā kopumā,”* sacīja RK prezidents.

M. Markula arī atzīmēja, ka Eiropas Reģionu komiteja izveidota neilgi pēc LPS dibināšanas un Reģionu komitejai un LPS ir kopīgs mērķis – jāizmanto visi resursi, lai nodrošinātu sabiedrības vajadzības. *“Ņemot vērā problēmas, ar ko saskaras Eiropa, – no reģionālās nevienlīdzības un jaunatnes bezdarba līdz migrācijas krīzei – vietējo un reģionālo valdību iesaistīšana lēmumu pieņemšanā ir svarīgāka nekā jebkad. Manuprāt, atbilde ir viens vārds: partnerība. Sadarbība, zināšanu apmaiņa un kopīga politika ir vienīgais ceļš uz priekšu, ja vēlamies atrast risinājumus šiem izaicinājumiem.”*

Otrs viesis – Eiropas Padomes Vietējo un reģionālo pašvaldību kongresa (CLRAE) ziņotājs par Latvijas vietējo demokrātiju Beļģijas delegācijas prezidents **Marks Kols** uzsvēra, ka ir būtiski stiprināt vietējo pašvaldību autonomiju, jo tas dod iespēju uzturēt dialogu starp vietējo vēlēto varu un iedzīvotājiem.

Viņaprāt, demokrātija ir dzīva tikai tik ilgi, kamēr iedzīvotāji interesējas par sabiedrības jautājumiem.

“Tas, ko mēs piedzīvojam šobrīd, ir kas vairāk nekā ekonomiskā, sociālā un finanšu krīze, jo izmaiņas notiek visā sabiedrībā. Šādā kontekstā inovācijas un atvērtība pārmaiņām ir būtiska. Aktīvi pilsoņi un laba pārvaldība ir labākā recepte, kas ļauj ienākt jauninājumiem un veicina pārmaiņas. Vienmēr ir jādarbojas, domājot ilgtermiņā, ņemot vērā rītdienu. Ikvienam jāiesaistās Eiropas nākotnē, arī sociālajiem partneriem, kas pārstāv darba devējus un darba ņēmējus. Tāpēc varu pasūt gandarījumu, ka konferences tēmai izvēlēts sociālais dialogs,” piebilda M. Kols.

Konferencē uzstājās arī LPS vecākais padomnieks **Māris Pūķis** un Latvijas Pašvaldību savienības sociālie partneri – Latvijas Zinātņu akadēmijas (LZA) prezidents **Ojārs Spāritis**, Latvijas Darba devēju konfederācijas (LDDK) ģenerāldirektore **Līga Meņģelšone**, kura puda gandarījumu par augustā parakstīto vienošanās protokolu starp Ministru prezidentu, LDDK, Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kameru (LTRK), LPS un LZA, un Latvijas Brīvo arodbiedrību savienības (LBAS) priekšsēdētāja vietniece **Līvija Marcinkēviča**, kura par LBAS labāko sadarbības partneri nosauca pašvaldības.

Prezentācijas no konferences ievietotas LPS interneta vietnē: <http://www.lps.lv/lv/zinas/notikumu-kalendars/3241-0-lps-starptautiskaja-konference-debate-par-vietejo-pasvaldibu-lomu-socialaja-dialoga>.

RK prezidenta MARKU MARKULAS atbildes uz žurnāla "LOGS" jautājumiem

– Ja velkam paralēles starp abām organizācijām – Reģionu komiteju (RK) un Latvijas Pašvaldību savienību (LPS), tad atgādināsim Latvijas likumdošanā iestrādāto, ka, pieņemot valsts budžetu, visām ministrijām obligāti jākonsultējas ar LPS un likumu par valsts budžetu nākamajam gadam nedrīkst pieņemt, kamēr nav parakstīts LPS un Ministru kabineta domstarpību un vienošanās protokols. Vai esat domājis, ka arī RK varētu nākt klajā ar līdzīgu iniciatīvu un panākt ne tikai konsultatīvas tiesības, bet arī līdzvērtīgu partnerību ar Eiropas Parlamentu un Eiropas Savienības Padomi, lai ieteikumiem nebūtu tikai rekomendējošs raksturs?

– Sākšu ar Reģionu komiteju, jo mūsu loma būtībā ir diezgan spēcīga. Tā pamatojas Māstrihtas līgumā un skaidri definēta arī Lisabonas līgumā. Ir trīs Eiropas Savienības (ES) institūcijas – Eiropas Parlaments, ES Padome un Eiropas Komisija. Mūsu loma oficiāli norādīta kā konsultatīva, taču, ja raugāties, ko RK konkrēti var darīt, tad jāsaprot, ka visi mūsu dalībnieki ir vēlēti pārstāvji no visām Eiropas valstīm, un ikvienam dalībniekam vajadzīga "biļete" dalībai Reģionu komitejā, ko tie iegūst demokrātiskās vēlēšanās. Svarīgi, ka, salīdzinot ar Eiropas Parlamentu, mūsu dalībnieki regulāri ir savās vietējās un reģionālajās pašvaldībās. Mēs katru nedēļu redzam problēmas, izaicinājumus un uzlabojumus. Tāpat mums ir tieša ietekme gan Eiropas Parlamentā, gan ES Padomē un Eiropas Komisijā. Palūkosimies uz konkrētiem sadarbības piemēriem. Reģionu komitejai ir sadarbības līgums ar Eiropas Parlamentu, esam kopīgi definējuši sešas galvenās jomas, kurās veicam ietekmes novērtējumu, analizējot, kāds noteiktiem likumdošanas procesiem vai finansējumam būs iespaids pilsētās un reģionos. Runājot par Eiropas Komisiju – es kā Reģionu komitejas prezidents katru mēnesi tiekos ar daudziem komisāriem. Viņi man jautā, vai varu palīdzēt īstenot vairāk aktivitāšu vietējo un reģionālo pašvaldību līmenī, tām mobilizējot pašvaldības.

Par ES Padomi – Eiropadomes priekšsēdētājs Donalds Tusks oktobra sākumā uzaicinājis uz tikšanos mani, RK viceprezidentu un piecu politisko grupu prezidentus, lai diskutētu par jautājumiem tādā pašā veidā kā ar ES dalībvalstu premjeriem. Mums ir gan tieša sadarbība ar Donaldu Tusku Padomē un vienlaikus arī tieša saikne, lai strādātu ar mūsu pilsētām. Mums tas jāizmanto, jo otra mūsu darba daļa ir izmainīt Eiropas skatījumu, būt inovatīvākiem, radošākiem, tuvāk progresam un uzņēmējdarbībai. Mēs to varam izdarīt, un tas Eiropā ir nepieciešams! Te mums "jāspēlē" stingra loma!

Protams, es varētu teikt, ka mēs vēlētos spēcīgāku oficiālo lomu, kas noteikta līgumā, ka noteiktai likumdošanas daļai būtu jābūt saskaņotai ar mums, taču tas ir tik sarežģīts process. Sākumā būtu jāpanāk kopīga vienošanās, kas jāsaģatavo Eiropas Komisijai, tad tas

jāapstiprina visām dalībvalstīm. Neesmu pārliecināts, vai tas notiks. Vai vajag kavēt mūsu laiku šādai cīņai un mēģināt panākt strukturālas izmaiņas? Mums tagad ir vairāk varas un ietekmes, nekā tas bijis pirms tam, taču mēs arī esam iesnieguši konkrētus priekšlikumus par uzlabojumiem īpaši komitejai Eiropas Parlamentā, kas analizē nepieciešamās izmaiņas Lisabonas līgumā. Mēs arī sadarbojamies ar diviem ziņotājiem – Merčēdesu Bresu, kura ir bijusī RK prezidente un tagadējā ziņotāja no S&D politiskās grupas, un Elmāru Broku no Vācijas. Mēs vienmēr sakām, ka visā Eiropā būs labāki rezultāti, ja pašvaldību loma būs spēcīgāka. Taču mēs zinām, ka tā jebkurā gadījumā būs spēcīga, ja izmantosim mums dotās iespējas.

– *Jūs esat Somijas pilsonis, vienkāršs iedzīvotājs. Ja šodien uz jūsu pašvaldību būtu atbraucis Reģionu komitejas prezidents, ko jūs kā ierindas cilvēks gribētu viņam pajautāt?*

– Tā ir sarežģīta situācija! Domāju, ka ikviens vispirms uzdotu jautājumu par to, kas svarīgs tieši šim cilvēkam, vai tas būtu skolotājs vai vecāks, kura bērni mācās skolā. Visticamāk, man Reģionu komitejas prezidentam būtu daudz jautājumu, bet uzdotu vienu sarežģītu. Mūsu statistika liecina, ka valstīs, kas investējušas cilvēkkapitālā, izglītības sistēmā, bibliotēkās un to funkcionalitātē, ir vislabāk attīstījušies IKP rādītāji. Šīs valstis parasti iegūst augstākus rezultātus dažādos starptautiskos mērījumos, lai kādi tie būtu – laimes vai inovāciju indekss, labāko skolu izvērtējums vai kāds cits. Tāpēc mans jautājums būtu: kā mēs varētu veicināt, lai labās prakses piemēriem no visas Eiropas būtu lielāka ietekme aprēķinos un pierādījumos, lai secinātu, ka tieši šīs ir vislabākās investīcijas? Tā mēs pārliecinātu RK prezidentu vai EK prezidentu ieguldīt vairāk finansējuma spēcīgās iniciatīvās cilvēkkapitālā, izglītībā, radošumā un inovācijās.

– **Paldies un novēlam jums arī saņemt atbildi no Reģionu komitejas prezidenta!**

BRISELES ZIŅAS

Agita Kaupuža,
LPS Pārstāvniecības
Briselē vadītāja

Reģionu komitejas priekšlikums – nelabvēlīgs Latvijas uzņēmējiem ES vienotajā tirgū

19. septembrī Eiropas Savienības Reģionu komitejas (RK) Sociālās politikas, izglītības, nodarbinātības, pētniecības un kultūras komisijas sanāsmē visasākās diskusijas izvērtās par atzinuma projektu saistībā ar **direktīvas par darba ņēmēju norīkošanu darbā** pārskatīšanu, kurā Reģionu komiteja izvirzījusi stingrākus nosacījumus, nekā piedāvājusi Eiropas Komisija, tādējādi cenšoties novērst negodīgu konkurenci attiecībā uz darba un nodarbinātības apstākļiem un uzņēmējvalstī radot sociālo dempingu.

Direktīvas priekšlikumu bažīgi uzņēmušas vairākas dalībvalstis, jo īpaši no Centrāleiropas un Austrumeiropas valstis, kuru uzņēmumus jaunie priekšlikumi varētu ietekmēt visvairāk. Būtiskākās izmaiņas saistītas ar algas likmēm. Pašreizējā direktīva nosaka tikai to, ka uz norīkotajiem darba ņēmējiem attiecas minimālās algas likmes. Savukārt jaunais priekšlikums paredz piemērot tādus pašus uzņēmējas dalībvalsts noteikumus par atalgojumu, kādi noteikti tiesību aktos vai vispārēji piemērojamos koplīgumos. Tas nozīmē, ka darba devējam, kurš savu darbinieku uz laiku nosūta sniegt pakalpojumu citā dalībvalstī, tā atalgojumā būs jāiekļauj arī **uzņēmējas dalībvalsts noteiktās piemaksas** – piemēram, būvniecības nozarē tā varētu būt piemaksa par sliktiem laikapstākļiem, piemaksa par darbarīku nolietojumu, mobilitātes pabalsts u.c.

Attiecībā uz ilgtermiņa norīkošanu Eiropas Komisija ierosina uz darba ņēmējiem, kuru norīkojuma ilgums pārsniedz **divus gadus**, attiecināt vismaz obligātos noteikumus par uzņēmējas dalībvalsts darba tiesību aizsardzību. RK ierosina šo termiņu samazināt līdz **12 mēnešiem**, pēc kuriem darba līgumam būs pilnībā jāpiemēro tās dalībvalsts tiesību akti, kuras teritorijā darba ņēmējs ir norīkots.

Pret Reģionu komitejas priekšlikumu kopumā negatīvi balsoja arī Rundāles novada domes priekšsēdētājs **Aivars Okmanis** un Pārgaujas novada domes priekšsēdētājs **Hardijs Vents**, kuri sanāsmē pārstāvēja Latvijas delegāciju Reģionu komitejā. Viņi uzskata, ka direktīvas priekšlikums un RK sagatavotie grozījumi direktīvā varētu negatīvi ietekmēt Latvijas uzņēmēju iespējas brīvi piedāvāt savus pakalpojumus Eiropas Savienības vienotajā tirgū.

“Norīkots” darbinieks ir tāds darba ņēmējs, kuru darba devējs uz laiku nosūta sniegt pakalpojumu citā dalībvalstī. Pakalpojumu sniegšanas brīvība visās dalībvalstīs ir viens no ES vienotā tirgus pamatprincipiem, t.i., uzņēmumi var sniegt pakalpojumu citā dalībvalstī, bet viņiem nav tajā jādbina uzņēmums. Lai to darītu, tiem jābūt tiesīgiem nosūtīt darbiniekus uz citu dalībvalsti darbu veikšanai. Kopumā norīkotie darba ņēmēji ir tikai 0,7% no strādājošo kopskaita ES. Tomēr īpaši bieža darbinieku norīkošana vērojama atsevišķās nozarēs un dalībvalstīs. Tā, piemēram, būvniecības nozarē vien norīkoto darba ņēmēju ir 43,7%, taču norīkošana ir bieži sastopama arī ražošanas (21,8%), izglītības, veselības un sociālās aprūpes pakalpojumu (13,5%), kā arī uzņēmējdarbības pakalpojumu nozarē (10,3%).

Komisija apņēmusies mērķtiecīgi pārskatīt 1996. gada direktīvu, lai nodrošinātu, ka Eiropas Savienībā nenotiek sociālais dempings. Tā kā norīkotajuzņēmumiem jāievēro tikai noteikums par minimālajām algas likmēm uzņēmējā dalībvalstī, tas bieži rada skaidri pamanāmas darba algu atšķirības starp norīkotajiem un vietējiem darba ņēmējiem, jo īpaši dalībvalstīs ar samērā augstu algu līmeni. Tiek ziņots, ka dažās nozarēs un dalībvalstīs norīkotie darba ņēmēji pelna pat par 50% mazāk nekā vietējie darbinieki.

Papildu informācija par izmaiņām šīs direktīvas priekšlikumā pieejama Eiropas Komisijas mājaslapā.

Reģionu komitejā diskutē par atbalstu lauksaimniekiem

Par spīti beidzamo gadu laikā īstenotajām lauksaimniecības politikas reformām, novārtā atstāti risku pārvaldības pasākumi, kas ļauj lauksaimniekiem nodrošināties pret ražas un cenu svārstībām, kā arī pret zaudējumiem, kas radušies vides faktoru dēļ.

27. septembrī Briselē notikušajā Reģionu komitejas Dabas resursu komisijas sanāsmē Francijas delegācijas pārstāvis Lakanurgas mērs **Žaks Blāns** rosināja uz diskusiju par vajadzību nostiprināt lauksaimnieku ienākumu nodrošināšanas mehānismus, lai regulētu lauksaimniecības produktu cenu svārstīgumu.

“Cenu svārstību iemesli ir dažādi, no klimata un dažādām spekulācijām līdz pat finanšu un ekonomikas krīzei un Krievijas embargo. Mums saviem lauksaimniekiem jānodrošina lielāka pievienotā vērtība, jāattīsta reģionālas pārtikas sistēmas, jāuzlabo Eiropas lauksaimniecības un pārtikas ķēžu konkurētspēja, kā arī jāuztur lauksaimniecība visās teritorijās un jāsauglabā dzīvotspējīgas lauku kopienas. Tā ir dažādu instrumentu virkne, kas mums jāmobilizē, lai risinātu lauksaimniecības produktu cenu nepastāvību,” sanāksmē norādīja Ž. Blāns.

Žaks Blāns arī aicināja veicināt līgumu slēgšanu ne tikai starp lauksaimniekiem un lauksaimniecības produktu pārstrādātājiem, bet gan visā pārtikas ķēdē, stimulējot tādu daudzpusēju līgumu parakstīšanu, kas saista, piemēram, ražotāju organizāciju, pārstrādātāju un izplatītāju. Latvijas delegācijas pārstāvis Mālpils novada domes priekšsēdētājs **Aleksandrs Lielmežs** šo priekšlikumu novērtēja atzinīgi un īpaši uzsvēra šādu līgumu caurredzamības nozīmi. Tāpat A. Lielmežs atzīmēja, ka klimatisko apstākļu radīto zaudējumu kompensācija Latvijas lauksaimniekiem ir īpaši svarīga un tas ir vērtīgs atbalsta mehānisms. *“Tā ir tolerance no Eiropas puses – atzīt Krievijas embargo ietekmi, jo liels Latvijas lauksaimniecības produktu īpatsvars tika eksportēts uz Krieviju, bet ātri atrast jaunus tirgus nav viegli,”* norādīja Mālpils novada pašvaldības vadītājs.

Ž. Blāns aicināja radīt daudzveidīgākus apdrošināšanas piedāvājumus, arī pret lauku saimniecību saimnieciskajiem riskiem. Šajā grupā viņš mudināja ietvert bioloģiskās lauku saimniecības, ņemot vērā to zemāku ienesīgumu un augstākas bioloģisko produktu tirgus cenas. Bioproduktu pieprasījuma pieaugumu apliecināja vairāku valstu delegāciju pārstāvji, kuri arī norādīja, ka bioloģiski ražotie produkti, kā arī lielāks vietējo produktu patēriņš atstāj mazāk negatīvu ietekmi uz vidi.

Latvijas delegācijas pārstāvis Viļakas novada domes priekšsēdētājs **Sergejs Maksimovs**, kurš pats arī saimnieko savā zemnieku saimniecībā, norādīja, ka nepietiek vien ar bioloģisku audzēšanu, bet ir būtiski arī sekot, vai bioloģiski audzētajam produktam ir augsta enerģētiskā vērtība. *“Varam izaudzēt, piemēram, bioloģiskos graudus, bet ar zemu enerģētisko vērtību, ja nenodrošinām pareizās barības vielas. Patlaban, izmantojot dažādas tehnoloģijas, mēs ļoti precīzi varam izsekot augu izcelsmei un tam, kādas vielas augs saņēmis audzēšanas laikā, un šādi IT risinājumi būtu jāizmanto arvien plašāk,”* skaidroja S. Maksimovs.

Pilsētu un reģionu potenciāls jāatbrīvo attīstības veicināšanai

“Ekonomiskajai izaugsmei nepieciešams priekšnoteikums ir pievilcīgāka vide ieguldījumiem – labāks regulējums un vienkāršošana. Par steidzami risināmu problēmu uzskatu nepieciešamību mudināt kontrolējošās institūcijas mērīt projektu vai ieguldījumu sasniegto galarezultātu, nevis pārbaudīt, cik precīzi ievērotas pro-

cedūras rezultāta sasniegšanai,” 28. septembrī Briselē (Beļģijā) Reģionu komitejas Ekonomikas politikas komisijas sanāksmē norādīja Latvijas delegācijas vadītājs **Andris Jaunsleinis**.

Ekonomikas politikas sanāksmē viens no diskusijas jautājumiem bija Reģionu komitejas prezidenta **Marku Markulas** rosinātās debates par trūkstošo investīciju nodrošināšanu Eiropas Savienības dalībvalstīs. *“Eiropas Savienības bieži kritizētā ieguldījumu nepietiekamība, proti, starpība starp pašreizējo ieguldījumu apjomu un plānoto līmeni tagad ir plaši atzīta par vienu no galvenajiem faktoriem, kas kavē Eiropas ekonomikas izaugsmi un darbvietu radīšanu. Lai saprastu, kas rada šķēršļus ieguldījumiem, mums jāparaugās uz ieguldījumiem no vietējo un reģionālo pašvaldību pārstāvju skatpunkta, vienlaikus domājot, kā visefektīvāk veidot sinerģiju starp ieguldījumu rezultātiem un to pozitīvo ietekmi uz iedzīvotāju ikdienas dzīvi un uzņēmumu darbību,”* iepazīstinot ar savu atzinumu, pauda M. Markula.

RK prezidents arī dalījās pieredzē par viņa pārstāvētajai Espo pašvaldībai Somijā būtisku projektu – Helsinku metro līnijas pagarināšanu līdz kaimiņos esošajai Espo pilsētai. *“Lēmumu pagarināt metro līniju pieņemām pirms 11 gadiem. Projekta pirmā daļa ir īstenojama, tā izmaksāja vairāk nekā miljardu eiro, un tagad realizējam nākamo daļu, papildinot astoņas esošās stacijas ar vēl septiņām jaunām. Taču mēs šo projektu neuztveram tikai kā mehānismu cilvēku pārvadāšanai, daudzkārt būtiskākas ir investīcijas apkārtējā teritorijā. Tieši šajā kontekstā svarīgi rast stratēģiskus ieguldījumus, apvienot dažādus finansējuma instrumentus un mērķus, rast pievienoto vērtību un sasaistīt investīcijas ar Viedās specializācijas stratēģiju. Tas ir īsts izaicinājums lēmumu pieņēmējiem – kā apvienot dažādus risinājumus. Pēdējā laikā daudz diskutējam par inovācijām, arī, piemēram, par to, ka mums jāmaina sava skolu sistēma, lai skola būtu ne tikai ēka, kas vasarā ir tukša, bet arī pakalpojums,”* atklāja Marku Markula.

Arī A. Jaunsleinis debatēs uzsvēra, ka patlaban aktuālākais ir inovatīvi risinājumi, pakalpojumi un preces. *“Šobrīd mūsu kultūrā vadmotīvs ir “aizliegt visu, kas nav atļauts”, taču uzskatu, ka attīstību drīzāk varētu veicināt viedoklis, ka atļauts ir viss, kas nav aizliegts. Domāju, ka piekritisīs – šāda attieksme neveicina inovācijas. Tās kultūras, kurās ir cita attieksme, vienmēr būs konku-*

rētspējīgākas par mums. Jāatbrīvo pilsētu un reģionu potenciāls attīstības veicināšanai, mums vienkārši nav citas izejas!” uzsvēra Latvijas delegācijas vadītājs.

Reģionu komitejas 28. septembra Ekonomikas politikas komisijas sanāsmē Latvijas delegāciju pārstāvēja delegācijas vadītājs **Andris Jaunsleinis**, Liepājas pilsētas domes priekšsēdētāja vietnieks pilsētas attīstības un sadarbības jautājumos **Gunārs Ansiņš** un Ventspils pilsētas domes priekšsēdētāja pirmais vietnieks infrastruktūras jautājumos **Jānis Vītoliņš**.

Iepazīstinās ar Latvijas un Austrumu partnerības valstu pašvaldību divpusējās sadarbības pieredzi

Reģionu komitejas Reģionālo un vietējo pašvaldību konferences Austrumu partnerībai (CORLEAP) ES delegācijas sanāsmē **30. septembrī** Briselē tika atbalstīts Latvijas delegācijas priekšlikums nākamajā CORLEAP Biroja sanāsmē iepazīstināt ar Latvijas un Austrumu partnerības valstu pašvaldību divpusējās sadarbības pieredzi.

“Latvijas pašvaldības sadarbojas ne tikai ar Gruzijas, Moldovas un Ukrainas, bet arī ar Armēnijas, Azerbaidžānas un Baltkrievijas pašvaldībām. Tas ir reāls instruments, kā Eiropas Savienība var īstenot Eiropas kaimiņattiecību politiku, dažādās aktivitātēs iekļaujot ne tikai politiķus, bet arī pilsonisko sabiedrību,” uzsvēra Latvijas delegācijas Reģionu komitejā vadītājs CORLEAP Biroja loceklis Latvijas Pašvaldību savienības priekšsēdis **Andris Jaunsleinis**.

PVN sistēmas reformai vajadzīga enerģiska rīcība

Krāpniecības novēršana pievienotās vērtības nodokļa (PVN) jomā, skaidra izpratne par to, vai un kad iedzīvotāju samaksātais PVN nonāk dalībvalstu valsts kasē, un valsts institūciju kontrole pār oficiāli reģistrētu uzņēmumu darbību ir būtiskākie jautājumi, kurus Latvijas delegācijas pārstāvis Rīgas domes Drošības, kārtības un korupcijas novēršanas jautājumu komitejas priekšsēdētājs **Dainis Turlais** uzsvēra savā sagatavotajā atzinumā “Rīcības plāns PVN jomā: ceļā uz vienotu

ES PVN zonu”. To ar pārliecinošu balsu vairākumu apstiprināja **12. oktobrī** Briselē 119. Eiropas Reģionu komitejas plenārsesijā.

“Neiekasētais PVN jeb starpība starp paredzētajiem un faktiski iekasētajiem ieņēmumiem tiek lēsta 170 miljardu eiro apmērā. Milzīgie krāpšanas apjomi ik gadu dalībvalstīm rada ievērojamus ieņēmumu zaudējumus. Tas negatīvi ietekmē publiskā sektora, ieskaitot vietējās un reģionālās pašvaldības, budžetus un iespējas sniegt kvalitatīvus pakalpojumus,” uzrunā Reģionu komitejas locekļiem uzsvēra D. Turlais. Viņš arī norādīja, ka pieaugošajam krāpšanas riskam ir ne tikai ekonomiskas, bet arī politiskas sekas, jo krāpnieciskās shēmas, kas spēj darboties gadiem ilgi, Eiropas iedzīvotājos rada neuzticību nacionālajām un Eiropas Savienības institūcijām.

“Tāpēc būtiski, ka gadījumos, kad ir aizdomas par krāpniecību PVN jomā, ar nodokļu iestādēm būtu pilnībā jāsadarbojas arī bankām, protams, vienlaikus ievērojot piemērojamās tiesību aktus par datu aizsardzību,” aicināja atzinuma autors.

Runājot par mazo un vidējo uzņēmumu maksājamo PVN, Dainis Turlais uzsvēra, ka oficiāli reģistrētu uzņēmumu darbība jākontrolē attiecīgajam valsts institūcijām, nepārliekot atbildību uz darījumu partneriem, citiem uzņēmumiem.

Ziņotāja eksperte LPS padomniece finanšu un ekonomikas jautājumos **Sanita Šķiltere** norādīja, ka arī Latvijā būtu jāuzlabo likumdošana un prakse, uzsvāru liekot uz visu valsts rīcībā esošo datu izmantošanu, tādējādi preventīvi pasargājot godīgos uzņēmējus un neliekot tiem pārbaudīt savus darījumu partnerus, kas ir valsts primārais pienākums.

Latvijas delegāciju 119. plenārsesijā pārstāvēja arī Liepājas pilsētas domes priekšsēdētāja vietnieks pilsētas attīstības un sadarbības jautājumos **Gunārs Ansiņš**, Kuldīgas novada domes priekšsēdētāja **Inga Bērziņa**, Jaunpils novada domes priekšsēdētāja **Ligita Gintere**, Mālpils novada domes priekšsēdētājs **Aleksandrs Lielmežs**, Jēkabpils pilsētas domes priekšsēdētājs **Leonīds Salcevičs** un Pārgaujas novada domes priekšsēdētājs **Hardijs Vents**.

IEŅĒMUMU PALIELINĀŠANAS PROBLĒMA

Māris Pūķis,
LPS vecākais
padomnieks,
Dr. oec., Dr. phys.

Ievads – divas pieejas budžeta ieņēmumiem

Dažkārt cilvēki domā, ka pašvaldībai pašai nav jācenšas palielināt savus ieņēmumus, jo par to rūpējas valsts.

Centralizētas komandu ekonomikas laikos pastāvēja daudzpakāpju budžets, ko sagatavoja Valsts plāns un kas paredzēja ieņēmumus un izdevumus visos mērogos un visos līmeņos. Tika piesaistīti zinātnieki, lai visu optimāli saplānotu un lai pēc iespējas vairāk pūļu varētu veltīt kara gatavošanai, bet pēc iespējas mazāk pūļu – patēriņa priekšmetu ražošanai. Šāda budžeta galvenā iezīme – augstākā līmenī jau ir noteikti visi galvenie izdevumu veidi, kurus drīkst detalizēt zemākā līmenī.

Finanšu līdzekļus tolaik savāca vienā “katlā” (Maskavā) un tad vēlīgi dalīja pa teritorijām atbilstoši augstākā līmeņa budžeta apstiprinātajam.

Šāda sistēma ciešami darbojas, ja pašvaldības funkcijas ir noteiktas no augšas un pašvaldība strādā kā aģents – īsteno nevis savu politiku, bet valsts politiku. Šādas funkcijas varētu realizēt valsts pārvaldes iestādes bez pašvaldībām, jo pašvaldības tiek iesaistītas galvenokārt ekonomijas apsvērumu dēļ.

Likumā “Par pašvaldībām” šādas funkcijas sauc par valsts deleģētajām. Šīs funkcijas būtu jāfinansē no valsts budžeta. Likumā gan ir viltīgi paredzēts, ka pašvaldība var brīvprātīgi veikt valsts deleģēto funkciju arī par savu naudu.

Centralizēti izplānota līdzekļu sadale slikti darbojas pašvaldības patstāvīgo (autonomo) funkciju gadījumā. Patstāvīgu pienākumu, par kuriem jāatbild saviem vēlētājiem, ir tik daudz, ka pieejamo finanšu līdzekļu izrādās par maz. Tāpēc katrs izdevumu veids rūpīgi jāpārdomā, jācenšas optimizēt savas darbības, piemērojot tās vietējiem apstākļiem.

Aktīva pašvaldība domā, kā vairāk saņemt resursus un kā labāk tos izmantot. Jebkādu valsti izveidotu kārtību šāda aktīva pašvaldība skata caur savu prizmu – kā likumīgi iegūt vairāk finanšu saviem iedzīvotājiem, turklāt izmantojot likumīgās atlaides teritorijas attīstībai.

Negatīvas atgriezeniskās saites princips

Jebkura sistēma (arī pašvaldība) var pastāvēt tikai tad, ja tā spēj saglabāt stabilitāti. Tas nozīmē, ka uz ārējām vai iekšējām darbībām tai jāspēj reaģēt pareizā virzienā. Lūk, vairāki piemēri.

No fizikas – pagrūžot ķermeni, kuram smaguma centrs atrodas zem rotācijas ass, smaguma spēks izraisa reakciju ar pretēju efektu un atgriež šādu ķermeni (pēc vairākām svārstībām) sākotnējā stāvoklī.

No medicīnas – ja cukura daudzums asinīs pieaug, tad aizkuņģa dziedzeris izstrādā insulīnu, kas samazina cukura līmeni. Ja cukura daudzums asinīs samazinās, tad otrādi – aizkuņģa dziedzeris izstrādā glikozi. Sistēmas reakcija samazina ierosināto procesa virzību.

No administrēšanas – ja, apkarojot korupciju (iespēju ierēdņiem izmantot dienesta stāvokli personīgajam labumam), tiek samazināts ierēdņu skaits, tā ir negatīva atgriezeniskā saite, un korupcijas risks samazinās. Ja pretēji – cerībā samazināt korupciju tiek ieviestas papildu ierēdņu vietas, tad tā ir pozitīva atgriezeniskā saite, un korupcijas riski palielinās.

Tādējādi jebkuras (arī ekonomiskās) sistēmas vai organizācijas stabilitātes nepieciešamais nosacījums – novirze no iecerētā organizācijas virsmērķa (misija virzībā uz vīziju) izsauc reakciju, kas virza sistēmu atpakaļ vīzijas virzienā. Šāds nosacījums daudzus gadsimtus bija pazīstams katram, kurš pētīja stabilitāti matemātikā vai mehānikā. 20. gadsimta vidū Norberts Vīners, attīstot šo ideju, iniciēja jaunu zinātnes nozari – kibernetiku.

Pašvaldība ir organizācija ar savām pašnoteikšanās tiesībām. Eiropas Vietējo pašvaldību harta paredz vēlētās pārstāvniecības

- atbildību vēlētājiem;
- budžeta autonomiju;
- administrācijas autonomiju;
- personāla autonomiju.

Savukārt Civillikums nostiprina pašvaldības īpašuma autonomiju. Likums “Par pašvaldībām”, Budžeta un

finanšu vadības likums, Publiskas personas finanšu līdzekļu un mantas izšķērdēšanas novēršanas likums un citi likumi nedaudz sašaurina augstāka juridiskā spēka līgumā noteiktās tiesības, taču saglabā minētās autonomijas.

Šāda pašvaldība, kas balstās uz četrām minētajām autonomijām, var patstāvīgi organizēt savas procedūras un noteikt savu politiku atbilstoši vēlmei saglabāties un attīstīties. Ja tiek ievērots negatīvas atgriezeniskās saites princips, tad sistēma var attīstīties.

Pašvaldības ieņēmumu struktūra

Pašvaldības ieņēmumiem ir divas daļas – objektīvā un subjektīvā. Eiropas Vietējo pašvaldību hartas principiem labāk atbilst objektīvā daļa, kas ir atkarīga no pašvaldības un tās iedzīvotāju darbības un ko nevar ietekmēt politiski centrālās valdības lēmumi. Nebūtu problēmu, ja valsts ar savu subjektīvo daļu nodrošinātu valsts politikas izpildi. Daudz sliktāk ir, ja pašvaldībai savām obligātajām autonomajām funkcijām nauda jāiegūst ar centrālās valdības subjektīvu lēmumu palīdzību.

Objektīvā daļa veidojas tā, ka centrālajai valdībai ir minimālas iespējas ietekmēt pašvaldības budžetu, jo ieņēmumi veidojas vai nu no pašvaldībai piekritošiem ieņēmumiem, vai no mērķdotācijas, ko aprēķina saskaņā ar publiski zināmām formulām. Šādas objektīvās daļas ieviešana 90. gadu vidū bija LPS panākums, jo līdz ar finanšu izlīdzināšanas sistēmu izdevās iedibināt pašvaldībām piekrītošus nodokļus.

Objektīvā daļa sastāv no valsts regulējamās daļas un no pašas pašvaldības nopelnītās daļas. Šajā rakstā galveno vērību pievērsīsim valsts regulējamajai daļai.

Valsts regulējamā daļa sastāv no pašvaldību savstarpējai izlīdzināšanai paredzētās sistēmas (Robina Huda princips – pašvaldībām ar augstākiem nodokļu ieņēmumiem daļu ieņēmumu atņem, lai sadalītu pašvaldībām ar zemākiem nodokļu ieņēmumiem), no nelielas valsts dotācijas, kas domāta papildu izlīdzināšanai, un no mērķdotācijām pedagogu algām. Šo valsts regulējamo daļu papildina ieņēmumi no azartspēļu nodokļa, no dabas resursu nodokļa un no pašvaldības administrētajām valsts nodevām.

Pašvaldības objektīvo ieņēmumu struktūrā dominē četri valsts regulējamie avoti: 80% iedzīvotāju ienākuma nodoklis (IIN), 100% nekustamā īpašuma nodoklis (NĪN), pašvaldību ieņēmumu pārdale (izlīdzināšana) un mērķdotācija pedagogu algām.

Pirmās divas sastāvdaļas netiek ierobežotas ar nosacījumiem, kā dotācija no izlīdzināšanas sistēmas un valsts vispārējās izlīdzināšanas dotācija jālieto. Teorētiski pašvaldības patstāvīgi optimizē šo izlietojumu, kā arī pašvaldībai piekrītošo nodokļu izlietojumu. Šī brīvība gan ir relatīva, jo valsts cenšas regulēt pašval-

Pašvaldības objektīvie ieņēmumi	
Valsts regulētie ieņēmumi	Pašvaldības regulētie vai nopelnītie ieņēmumi
80% IIN	Pašvaldības nodevas
100% NĪN	Maksa par pakalpojumiem
Pašvaldības ieņēmumu izlīdzināšana	Peļņa no uzņēmējdarbības
Valsts dotācija izlīdzināšanai	Ziedojumi
Atskaitījumi no azartspēļu nodokļa	
Atskaitījumi no dabas resursu nodokļa	
Mērķdotācija pedagogiem	
Pašvaldības administrētas valsts nodevas	

dību izdevumus, pēc iespējas padarot šos izdevumus obligātus. Ja pašvaldība iedomātos pilnībā izpildīt visus likumos un Ministru kabineta noteikumos paredzētos uzdevumus, tad pašvaldības darbība apstātos, jo finanšu resursu trūkuma dēļ visām pašvaldībām (arī pašām “bagātākajām”) būtu jādemisionē.

Trešā minētā objektīvo ieņēmumu sastāvdaļa nav brīvi lietojama – to drīkst izmantot tikai un vienīgi pedagogu algām un sociālās apdrošināšanas obligātajam maksājumam.

Pašvaldībai ir arī citi objektīvie, no valsts neatkarīgi ieņēmumi, kas veidojas atšķirīgi katrā pašvaldībā, kuru veidošanā pašvaldības meklē vietējiem apstākļiem piemērotāko līdzsvaru starp vēlmi rīkoties izdevīgāk iedzīvotājiem un nepieciešamību apmaksāt pakalpojumus vai nodrošināt investīcijas.

Pie šiem citiem objektīvajiem ieņēmumiem pieder ieņēmumi no dabas resursu nodokļa un no azartspēļu nodokļa, pašvaldības nodevas un valsts nodevas (ja pašvaldība īsteno valsts pārvaldes uzdevumus), maksa par pakalpojumiem, ieņēmumi no uzņēmējdarbības, dāvinājumi un aizņēmumi.

Subjektīvā daļa sastāv no mērķdotācijas ceļiem un valsts investīcijām (pamatā no ES fondiem un arī no citiem avotiem). Subjektīvā daļa veidojas tā, ka koalīcijas valdību veidojošajām partijām un ierēdņiem, kas vada dažādu nozaru attīstību, ir plašas iespējas pieņemt lēmumus atbilstoši politisko vai ekonomisko grupu interesēm. Šī daļa tiek sadalīta, lai nostiprinātu vienas interešu grupas un lai novājinātu citas interešu grupas. Formāli valstī ir izveidota attīstības plānošanas sistēma, saskaņā ar kuru vajadzētu finansēt šo subjektīvo daļu. Sabiedrībai un pašvaldību politiķiem mēģina iestāstīt, ka investīcijas ceļiem un publiskajai infrastruktūrai dalot saskaņā ar savstarpēji saskaņotām ilgtspējīgas attīstības stratēģijām, Nacionālo

attīstības plānu un saskaņotām pašvaldību attīstības programmām un tamlīdzīgi.

Faktiski nekas tāds nenotiek, jo visu veidu attīstības dokumentus nav pieņemts saskaņot ar finansēm. Tāpēc centrālā valdība ik gadu var izlikties, ka pilda dažādas stratēģijas, bet patiesībā subjektīvi sadalīt investīcijas. Oficiālā plānošanas sistēma ir domāta voluntārās finansēšanas "piesegšanai", lai sabiedrība noticētu, ka šajā jomā viss notiek objektīvi.

Pareto 20/80 princips

Savulaik itāļu ekonomists Vilfredo Pareto ievēroja, ka 20% no parādību ietekmējošiem faktoriem parasti nosaka 80% no rezultāta un otrādi – 80% no šo pašu parādību ietekmējošiem faktoriem nosaka atlikušos 20% no rezultāta.

Lai arī šim principam drīzāk ir kvalitatīvs nekā kvantitatīvs raksturs, tas ir ļoti noderīgs gan problēmas risināšanai, gan risinājuma kavēšanai.

Politikas zinātne apraksta abas situācijas. Politīki, kas īstenībā vēlas kavēt procesu, izvērsīs plašas aktivitātes 80% faktoru jomā. Savukārt tie politīki, kas vēlas panākt reālas pārmaiņas, nodarbosies ar daudz mazāku faktoru skaitu – darbosies 20% jomā.

Tā, piemēram, ja vāja valsts ir izdevīga, tad tiek izveidots milzīgs legālo nodokļu atvieglojumu apjoms, bet ieņēmumu palielināšanas plānā ieraksta daudzus desmitus pasākumu, kā papildus iekasēt no "ēnu ekonomikas" vai no atlikušajiem godīgajiem maksātājiem, kuri jau tāpat veido faktiskos nodokļu ieņēmumus. Ja būtu izdevīga stipra valsts, tad papētītu, uz ko attiecas nodokļu atvieglojumi un atbalsta politikas, kādu labumu sabiedrībai šie legālie nodokļu atvieglojumi vai subsīdijas sniedz.

Šis raksts ir domāts tiem lasītājiem, kuri vēlas palielināt savu pašvaldību ieņēmumus, tāpēc turpmākie

ieteikumi attieksies uz paņēmieniem, kas nosaka 80% no palielināšanas iespējām, bet mazāk svarīgiem paņēmieniem netiks pievērsta uzmanība.

Objektīvā ieņēmumu daļa – tās apjoms un nozīme

Šajā rakstā ir izvēlētas astoņas pašvaldības, lai varētu ar piemēriem ilustrēt ieņēmumu struktūru un to palielināšanas iespējas. Divas lielākās republikas pilsētas – Rīga un Daugavpils raksturo donoru un saņēmēju no izlīdzināšanas. Divas Pierīgas pašvaldības – Mārupes novads un Ādažu novads raksturo pašlaik "bagātāko" pašvaldību daļu, kurā noris iedzīvotāju pieaugums. Divas mazās pašvaldības – Vārkavas novads un Baltinavas novads raksturo teritorijas, kas tālu no Rīgas un ar izteiktu lauksaimniecības dominanti. Divi lieli novadi – Balvi un Smiltene ir tuvu iepriekšējo rajonu apmēriem un ar dažādāku ražošanas struktūru. Šāda piemēru izvēle neaptver visus raksturīgos gadījumus, tāpat tā nav paredzēta šo pašvaldību sekmju jebkādi vērtēšanai (tas prasītu pavisam citādu iztīrījumu), bet ir domāta tiem lasītājiem, kuri vēlas palielināt savu pašvaldību ieņēmumus.

Kā redzams no 1. tabulas, finanšu izlīdzināšanas sistēma (vērtētie ieņēmumi) veido aptuveni pusi pašvaldību ieņēmumu 80% no IIN, summējot ar 100% NĪN visā valstī. Atsevišķas pašvaldības vērtētos ieņēmumus apzīmējam ar V_i , $i = 1, 119$. Tabulā redzams, ka vērtētie ieņēmumi var veidot ļoti atšķirīgu daļu no kopējiem ieņēmumiem – Pierīgas pašvaldībai Mārupes novadam vērtētie ieņēmumi pārsniedz 3/4 no kopējiem ieņēmumiem, turpretī Baltinavas novadam nesasniedz pat 1/4.

Tam ir divi iemesli – iedzīvotāju objektīvā bagātība un nodokļu atvieglojumu sistēma. Ja kādā pašvaldībā ir mazi ieņēmumi, iemesls var būt gan tirgus nepilnība (investori neveido peļņošus uzņēmumus), gan valdības nepilnība (progresīvie nodokļi, nodokļu atlaides esošajiem uzņēmumiem, nevienmērīgs pārvaldes iestāžu sadalījums u. tml.). ES lauksaimniecības poli-

1. tabula

Objektīvā ieņēmumu daļa, kas pakļauta izlīdzināšanai (2014. gada dati, avoti: RAIM, Valsts kase un VID)

Pašvaldības	Ieņēmumi, eiro	Iedzīvotāji, reģistrētie	IIN no iedz., eiro	NĪN teritorijā, eiro	Vērtētie ieņēmumi, %
Ādaži	12 593 977	10 450	8 456 501	1 611 733	66,52
Mārupe	22 371 533	17 039	17 129 971	3 448 648	76,67
Rīga	713 097 398	701 184	450 525 822	94 227 582	63,76
Baltinava	1 651 120	1252	372 106	74 876	22,56
Balvi	16 000 871	14 608	4 462 234	505 218	25,47
Daugavpils	77 568 288	98 089	37 970 192	3 067 264	43,11
Vārkava	1 648 127	2225	448 935	142 462	30,43
Saldus	26 746 202	27 239	10 864 426	1 748 920	39,04
Latvijā	2 189 924 343	2 180 291	11 08 087 919	196 993 935	49,47

tika ir valdības nepilnības piemērs, taču kopumā kā nepilnības darbojas daudzi faktori, kas nav atkarīgi no pašvaldības darbības.

Vērtētie ieņēmumi pašvaldībai paliek tikai 40% apmērā, jo pārējie ieņēmumi ir jāpārskaita kopējā katlā. No pašvaldību līdzekļiem izveidotā "katla" jau atgriezās ne vairs savi ieņēmumi, bet gan vispārējā dotācija no finanšu izlīdzināšanas sistēmas, kā arī neliela valsts dotācija (D) trūcīgāko pašvaldību stāvokļa uzlabošanai. Attiecīgā ieņēmumu formula ir noteikta Pašvaldību finanšu izlīdzināšanas likuma pielikumā. Līdz pašreizējai izlīdzināšanas sistēmai (1995.–2014.) pašvaldībām rīcībā tika nodrošināta daudz augstāka proporcija no pašas ieņēmumiem. Jaunajā sistēmā solidaritāte (Robina Huda princips) ir paaugstināta.

Objektīvo ieņēmumu dominējošā daļa izveidojas, summējot 40% no patstāvīgiem ieņēmumiem ar dotāciju no finanšu izlīdzināšanas fonda:

$OI_i = 0,4 V_i + 0,6 N_i / N V + D N_i / N (I_{\max} - I_i) / (I_{\max} - I)$, (1), kur $i = 1, \dots, 119$ (pašvaldības kārtas skaitlis) un tiek izmantots pēdējās izlīdzināšanas reformas gaitā izgudrotais jēdziens – "izlīdzināmā vienība". Šī izlīdzināmā vienība N_i ir atkarīga no pašvaldības demogrāfiskās struktūras un pašvaldības platības:

$N_i = d_i + 3,34 b_i + 4,26 j_i + 1,74 v_i + 1,52 p_i$ (2), kur četras pozīcijas atkarīgas no pašvaldībā (i) reģistrētajiem darbaspējas vecuma iedzīvotājiem (d_i), bērniem (b_i), jauniešiem skolas vecumā (j_i) un vecajiem ļaudīm (v_i), bet piektā – arī no kvadrātkilometru skaita pašvaldības teritorijā (p_i).

No formulas (2) redzams, ka "visnevērtīgākais" ir iedzīvotājs darbaspējīgā vecumā, bet "vērtīgākie" ir bērni un jaunieši. Tas atspoguļo tradicionālo pašvaldības izdevumu struktūru, kāda tā izveidojusies kopš 1990. gada. Pašvaldība finansē skolu, bērnudārzus, sociālo aprūpi, bet pieaugušajiem domātās aktivitātes tiek finansētas pēc pārpalikuma principa.

Formulā (2) attēlotais sadalījums vēsturiski ir veidojies, analizējot informāciju par pašvaldību faktiskajiem izdevumiem. Savulaik bija iecerēts, ka izdevumu svara koeficienti ik gadu tiks mērīti un sadalījumā (2) ieviesīs korekcijas (sākotnējā sadalījuma autori bija akadēmiķe Raita Karnīte un tālaika pašvaldību lietu valsts ministrs Jānis Bunkšs (pirms tam – pirmais LPS priekšsēdis)). Tomēr, izgudrojot sistēmu, netika ņemts vērā, ka budžeta klasifikācija nav piemērota šādiem mērījumiem. Radās arī politiski šķēršļi – koeficientu maiņa būtu izdevīga pusei no pašvaldībām, bet otrai pusei – neizdevīga. Radās arī ideoloģiski šķēršļi – vēlme grozīt objektīvi aprēķināmus svara koeficientus par labu ideoloģiski izvēlētām fokusgrupām.

Kopumā pašreizējais sadalījums atgādina trūcīgas ģimenes budžetu, kad maksimāli iegulda izdzīvošanā un maz domā par attīstību.

Formulā (1) ar I_i apzīmēti patstāvīgie ieņēmumi uz izlīdzināmo vienību skaitu: $I_i = V_i / N_i$ (3), bet bez indeksa ar lielajiem burtiem V, N tiek apzīmēta attiecīgo lielumu summa pa 119 pašvaldībām, I_{\max} – maksimālie patstāvīgie ieņēmumi, I – vidējie patstāvīgie ieņēmumi $I = V / N$.

Objektīvo ieņēmumu otrā daļa ir saistāma arī ar pedagoģisko darbinieku atalgojumu. Kaut gan ministrija apgalvo, ka notiekot izglītības reforma, kas sāksies ar atalgojuma paaugstināšanu, bet turpināšoties ar izglītības kvalitātes pieaugumu, pagaidām faktiski notiek algu pārdale iepriekšējā finansējuma ietvaros. Tomēr no finansēšanas viedokļa saglabājas svarīgs princips – Ministru kabineta noteikumos tiek publicētas formulas, saskaņā ar kurām jāaprēķina pedagoģisko darbinieku slodzes atbilstoši normatīvajam klašu piepildījumam (pedagogu likmju skaits atbilstoši normatīvajam skolēnu skaitam klasē). Tas nenozīmē ne procesu, ka nauda seko skolēnam, ne arī taisnīgumu, kam visi piekristu. Taču, tāpat kā finanšu izlīdzināšanas

2. tabula

Pašvaldību objektīvo ieņēmumu (izlīdzināšanas sistēma) proporcija pret pašvaldības ieņēmumiem 2014. gadā
(Avoti: salīdzināmo datu datubāze un MK noteikumi)

Pašvaldības	Ieņēmumi, eiro	Iedzīvotāji, reģistrētie pašvaldības teritorijā	40% no vērtētajiem ieņēmumiem, % no visa	60% no vērtētajiem ieņēmumiem proporcionāli iedzīvotāju skaitam, % no visa	Mērķdotācija pedagogiem, % no visa
Ādaži	12 593 977	10 450	26,61	24,74	9,73
Mārupe	22 371 533	17 039	30,67	22,71	7,85
Rīga	713 097 398	701 184	25,50	29,32	11,41
Baltinava	1 651 120	1252	9,02	22,61	38,24
Balvi	16 000 871	14 608	10,18	27,77	16,05
Daugavpils	77 568 288	98 089	17,24	37,70	14,50
Vārkava	1 648 127	2225	12,17	40,25	14,30
Saldus	26 746 202	27 239	15,62	30,37	22,20
Latvijā	2 189 924 343	2 180 291	19,79	29,68	13,79

gadījumā, tiek publicētas formulas un finanšu saņēmējiem ir iespējams pārbaudīt, vai valsts mērķdotācija ir izrēķināta atbilstoši publicētajām formulām.

Pilns šo formulu pieraksts (ņemot vērā daudzveidīgās skolu, programmu, pedagogu, skolēnu kategorijas, īpašos direktora fondus u. tml.) aizņemtu vairākas lappuses, taču aprēķina "kodolu" var attēlot šādi:

$$Q2_i = n/n_{\text{norm}} \cdot 12(a + s) \quad (4),$$

kur normētais skolēnu skaits n_{norm} ir atkarīgs no pašvaldību politiski veikta dalījuma – Rīga, republikas pilsētas, Pierīga, novadu lauki, novadu pilsēta, bet a – minimālā darba alga, s – atbilstošās sociālās apdrošināšanas iemaksas.

Kopumā mērķdotācija pedagogu algām ir būtiska izglītības finansējuma sastāvdaļa, tomēr tā nebūt neveido izglītības uzdevumu galveno daļu (tas tiks ilustrēts tālāk). Lielākoties sākuma, pamata un vidējā izglītība tiek finansēta no pašvaldības, nevis valsts budžeta.

Ieņēmumu objektīvās daļas palielināšanas iespējas

Kā redzams 2. tabulā, vidēji objektīvi aprēķināmie ieņēmumi pašvaldībām pārsniedz 63% no visiem ieņēmumiem. Ja šo daļu papildina ar citiem pašvaldības patstāvīgi iegūstamajiem ieņēmumiem – pilnas vai daļējas maksas pakalpojumi, nodevas, atskaitījumi no vides nodokļa un azartspēļu nodokļa, ieņēmumi no uzņēmējdarbības, aizņēmumi un ziedojumi, tad aina neliekas tik slikta – vidēji valsts ar subjektīviem lēmumiem pašvaldību nemaz tik stipri neietekmē.

Kopējā "katla" – 60% visu vērtēto ieņēmumu pārdale tabulā rēķināta, izmantojot pieņēmumu, ka valstī iedzīvotāju struktūra un platības sadalījums ir homogēns. Faktiskie aprēķinātie ieņēmumi ir atkarīgi no faktiskās iedzīvotāju un platības struktūras, taču tabulā attēlota kopējā "katla" sadale proporcionāli reģistrēto iedzīvotāju skaitam. Faktora potenciālās ietekmes izvērtējumu labāk sākt ar vienkāršāku modeli. Piemērojot attiecīgā gada faktisko iedzīvotāju struktūru, būs vērojama neliela pārdale, ko pašvaldība var censties ietekmēt.

Atsevišķām pašvaldību grupām objektīvo ieņēmumu struktūra ir dažāda:

- pašu ieņēmumi ir visbūtiskākie Pierīgas pašvaldībām un Rīgai, palielinot vērtētos ieņēmumus par 10%, tās gūst 2,5–3% budžeta pieaugumu;
- mazākā ietekme uz budžetu būs pašu ieņēmumu pieaugumam Baltinavā, Vārkavā un Balvos – 10% palielinājums ieņēmumos dos tikai 0,9–1,2% budžeta pieaugumu;
- vidēja ietekme uz budžetu būs pašu ieņēmumu pieaugumam Saldū un Daugavpilī – no 1,5 līdz 1,7%.

Aplūkojot šo situāciju saistībā ar atgriezenisko saiti, valstī izveidotā sistēma destabilizē pašvaldības – vismazākā interese palielināt savus nodokļa ieņēmumus

ir tieši tām pašvaldībām, kurām šie ieņēmumi ir niecīgi. Baltinavai un Vārkavai interese audzēt patstāvīgos ieņēmumus var būt tikai ļoti būtiska šo ieņēmumu palielinājuma gadījumā.

No pašvaldību kopējā "katla" pārdalāmie ieņēmumi rāda atšķirīgu ainu:

- pārdales ieņēmumi ir visbūtiskākie Daugavpilij, kas izskaidrojams ar mazo pašu ieņēmumu daļu. Daugavpils ir savdabīgs "antiapiemērs" administratīvi teritoriālajai reformai – pašvaldība ar otru lielāko iedzīvotāju skaitu valstī, turklāt relatīvi attīstītu uzņēmējdarbību atrodas izlīdzināšanas sistēmas lejasgalā. Tas apgāž reformas gaitā tā arī nepierādīto hipotēzi, ka lielāks iedzīvotāju skaits pašvaldībā automātiski nodrošina lielāku labklājību un augstāku ieņēmumu līmeni;
- pārdales ieņēmumu nozīme tuvu vidējai Latvijā ir Rīgā, Balvos, Vārkavā un Smiltēnē;
- pārdales ieņēmumi ir mazāk būtiski Ādažos, Mārupē un Baltinavā, kas liecina, ka šāda situācija ir iespējama pie dažādu nosacījumu kombinācijas.

Patstāvīgo (vērtēto) ieņēmumu palielināšanai ir vairāki paņēmieni, no kuriem pašvaldība izvēlas efektīvāko vai arī lieto šo paņēmienų kombināciju.

Pirmām kārtām var attīstīt vietējo uzņēmējdarbību cerībā, ka vairums darbinieku vietējos uzņēmumos būs no savas teritorijas un maksās nodokļus. Tomēr, kā redzams 3. tabulā, daudzos gadījumos fakti šādas pieejas lietderību neapstiprina.

Aplūkojot 3. tabulu, redzams, ka ieņēmumi pēc reģistrētās dzīvesvietas un ieņēmumi pēc pašvaldības reģistrētajām adresēm būtiski atšķiras visā Latvijā.

Pirmkārt, vietējo uzņēmēju iemaksātais nodoklis var būt niecīgs (kā Vārkavā un Baltinavā). Tā ir valsts nodokļu politikas nepilnība, kas daļēji saistīta ar ES lauksaimniecības politiku, daļēji ar mūsu valdības kļūdām nodokļu politikas veidošanā. Jāņem arī vērā, ka padarīt nodokļu sistēmu "plakanāku", atņemot atvieglojumus lielām uzņēmēju vai iedzīvotāju grupām, ir politiski riskanti.

Vārkavā ir visvairāk reģistrēto uzņēmumu uz vienu iedzīvotāju valstī, taču pašvaldības budžetā visu vietējo uzņēmēju kopējais ieguldījums ir tuvu nullei. Arī maksātājos pašvaldības teritorijā dominē nevis uzņēmumu, bet iestāžu un pensionāru iemaksas. Ja šādās pašvaldībās ir vēlme palielināt ieņēmumus, tad jāmaina ražošanas struktūra, samazinot lauksaimniecībā nodarbināto lomu. Baltinavā – vairāk nekā pusi nodokļa, bet Vārkavā – 2/3 nodokļa veido strādājošie citās teritorijās reģistrētos uzņēmumos. Tas nenozīmē, ka viņi uz darbu iet Rīgā. Pilnīgi iespējams, ka uz darbu AS "Latvenergo" vai AS "Latvijas valsts meži" šie nodokļa maksātāji dodas savas pašvaldības teritorijā.

3. tabula

Pašvaldību iedzīvotāju ienākuma nodokļa veidošanās 2014. gadā

(Avoti: VID un RAIM)

Pašvaldības	IIN ieņēmumi pēc dzīvesvietas, eiro	IIN, ko valstī maksā vietējie uzņēmēji, eiro	IIN, ko maksā teritorijā reģistrētas personas, eiro	Vietējo uzņēmēju daļa maksājumos pēc juridiskās adreses, %	IIN iemaksas pēc teritorijas pret iemaksām pēc dzīvesvietas, %
Ādaži	8 456 501	2 372 150	4 602 807	51,54	54,43
Mārupe	17 129 971	35 048 170	33 191 972	105,59	193,76
Rīga	450 525 822	601 227 460	712 963 891	84,33	158,25
Baltinava	372 106	9060	167 768	5,40	45,09
Balvi	4 462 234	1 243 120	2 088 944	59,50	46,81
Daugavpils	37 970 192	17 371 480	22 560 470	77,00	59,41
Vārkava	448 935	6410	129 050	4,97	28,75
Saldus	10 864 426	5 684 590	7 300 052	77,87	67,19
Latvijā	1 108 087 919	932 402 920	1 126 271 455	82,79	101,64

Vietējie uzņēmēji ir reģistrējušies Latvijas Republikā, nevis pašvaldības teritorijā. Juridiskā adrese nenozīmē stingru saistību ar teritoriju. Ja Ādažu novadā vietējo uzņēmēju maksājums nedaudz pārsniedz ceturto daļu no Ādažiem piekritošā nodokļa, tas nenozīmē, ka būtisku daļu šie uzņēmumi ar juridisko adresi Ādažu novadā nepārskaita uz citām teritorijām, no kurām Ādažos ierodas darbaspēks.

Ir arī pretējas situācijas – ja darbaspēks ierodas no ārienes, tad vietējo uzņēmumu nodoklis var pārsniegt pašvaldībai piekritošās kopējās iemaksas. Tā tas ir Mārupē un Rīgā.

Otrkārt, noteicošais faktors nav arī attālums līdz galvaspilsētai. Tā, piemēram, Daugavpilī vietējo uzņēmēju samaksātais nodoklis tikai nedaudz pārsniedz 40% no teritorijai piekritošā IIN.

Tādēļ svarīgi piesaistīt tādus uzņēmumus, kas maksā lielu algu savas pašvaldības iedzīvotājiem. Šī atziņa var būt pašvaldības mārketinga stratēģijas pamatā. Tā, piemēram, VID datu analīze par vietējiem uzņēmumiem parādīja, ka 2014. gadā atalgojumu, kas lielāks par 880 eiro mēnesī, Daugavpilī vietējie uzņēmēji maksāja tikai 42 personām. No mazajām algām, ņemot arī vērā neapliekamo minimumu un citus atvieglojumus, ievērojami nodokļa ieņēmumi nesānāk.

Cits darbības virziens ir vērā ņemamu nodokļa maksātāju piesaiste teritorijai. Tā izpaužas kā konkurence starp pašvaldībām. Katrs maksātājs, kas palielina vienas pašvaldības ieņēmumus, samazina citas pašvaldības ieņēmumus.

Beidzamajos gados ar atbilstošām aktivitātēm izceļas Rīga (priekšlikumi par bezmaksas transportu

4. tabula

Pašvaldības izglītības izdevumu avotu raksturojums 2014. gadā

Pašvaldība	Ieņēmumi kopā, eiro	Mērķdotācija pedagogu algām, eiro	Vispārējās izglītības programmās audzēkņu skaits	Izdevumi izglītībai, eiro	Mērķdotācija pedagogu algām, % no izglītības izdevumiem	Mērķdotācija pedagogu algām uz vienu izglītojamo, eiro/skolēns
Ādaži	12 593 977	1 224 862	2794	510 302	22,2	438,39
Mārupe	22 371 533	1 757 611	3308	11 048 529	15,9	531,32
Rīga	713 097 398	81 380 847	137 048	237 668 548	34,24	593,81
Baltinava	1 651 120	631 424	282	1 313 871	48,06	2239,09
Balvi	16 000 871	2 567 535	2924	7 267 746	35,33	878,09
Daugavpils	77 568 288	11 247 278	17 864	35 211 419	31,94	629,61
Vārkava	1 648 127	235 607	332	530 734	44,39	709,66
Saldus	26 746 202	5 938 665	5654	14 480 669	41,01	1050,35
Latvijā	2 189 924 343	302 047 464	417 190	911 559 766	33,13	724,00

Rīgā reģistrētajiem) un Jūrmala (nekustamā īpašuma nodokļa atvieglojumi, iebraukšanas maksas saglabāšana). Tomēr ne mazāk svarīga šāda stratēģija ir arī citām teritorijām, kurās ieņēmumus veido cilvēki, kas reāli strādā citur.

Ieņēmumu palielināšana no pārdales mehānisma

– šajā gadījumā pašvaldībai ienākumi nav pašai jānopelna, bet jāveido nosacījumi lielākas daļas saņemšanai no citu nopelnītā.

Lai palielinātu izlīdzināmo vienību skaitu, ir izdevīgi, ka pašvaldības teritorijā reģistrējas skolēni un bērni. Situācija ir pretēja nekā attiecībā uz patstāvīgiem ieņēmumiem, kad vajadzēja piesaistīt darbspējīgos. Pašvaldība var izrēķināt, kas izdevīgāk – piesaistīt darbspējīgo, kas pelna četras vidējās algas (40% no samaksātā IIN nonāks pašvaldības budžetā), vai vienu skolēnu (no kopējā izlīdzināšanas “katla” 60% apmērā skolēns ienesīs 4,26 reizes vairāk).

No šā viedokļa pašvaldības finanšu iespējas pieaug, ja skolēns tikai reģistrēties iedzīvotāju reģistrā, bet skolā mācās citur. Citādi ir ar mērķdotāciju pedagogu algām. Dotācija no finanšu izlīdzināšanas līdzekļiem, ko tagad saņem katra pašvaldība, nav atkarīga no darba ražīguma pašvaldībā, bet ir atkarīga vienīgi no iedzīvotāju struktūras, taču par to iespējams lemt patstāvīgi, tāpat kā par pašu “nopelnīto” nodokļu izlietojumu.

Mērķdotācijas palielināšana izglītībai – izdevumus izglītībai pašvaldības drīkst iegrāmatot dažādi. Pastāv tradīcija pie izglītības pieskaitīt pedagoģiskā un atbalsta personāla algas, taču skolas transports, investīcijas skolas vai sporta laukuma celtniecībai var parādīties dažādās budžeta sadaļās.

4. tabulā parādīts, kā valsts mērķdotācija pedagogu algām 2014. gadā saistījās ar vispārējās izglītības audzēkņu skaitu, ar kopējiem pašvaldības izdevumiem izglītībai un ar pašvaldības kopējiem izdevumiem.

Baltinavā un Saldū mērķdotāciju pedagogiem ietekmē ne vien vispārīglītojamo programmu audzēkņu skaits, bet gan speciālajām pirmsskolas izglītības iestādēm un speciālajām internātskolām bērniem ar fiziskās un garīgās attīstības traucējumiem pārskaitītās dotācijas.

Tā vai citādi redzams, ka dažādās pašvaldībās mērķdotāciju līmenis uz vienu audzēkni ir visai atšķirīgs un centrālās valdības mērķdotācijas veido vidēji tikai trešo daļu no izglītības izdevumiem, bet daudzās pašvaldībās valsts mērķdotāciju devums ir vēl zemāks.

Lai palielinātu mērķdotāciju izglītībai pēc jaunās sistēmas, pašvaldībā ir svarīgs normatīvais skolēns – jo vairāk skolēnu, salīdzinot ar normatīvo skaitu, jo vairāk varēs samaksāt pedagogiem. Ja audzēkņu skaits sakrīt ar normatīvo vai ir zem tā, tad jāsamazina pedagogu

slodzes un līdz ar to pedagogu atalgojums būs ievērojami zem Izglītības un zinātnes ministrijas solītā.

Līdz ar to attiecīgo ieņēmumu palielināšanai ir divi pamatpaņēmieni:

- rosināt “savu” (teritorijā reģistrēto) bērnu un jauniešu vecākiem sūtīt bērnus pašvaldības skolās;
- rosināt savas pašvaldības skolās savus bērnus sūtīt arī kaimiņu pašvaldību vecākiem.

Lai iegūtu lielāku mērķdotāciju, jāpalielina skolēnu skaits, ja vien skolas piepildījums to atļauj. Pie lielāka skaita varēs labāk plānot noslodzi, nodrošināt pedagogu likmes tuvāk maksimālajām, līdz ar to arī būs spēkā galvenais arguments labākai mācību kvalitātei – atalgojums.

Subjektīvā ieņēmumu daļa un tās palielināšanas iespējas

Vidēji subjektīvā daļa veido aptuveni trešo daļu pašvaldību budžeta, taču tā veidojas daudz nevienmērīgāka nekā objektīvā daļa. Šai subjektīvajai daļai ir vairākas pamatkomponentes.

1.) Valsts ir uzņēmusies pašvaldības autoceļu finansēšanas funkciju, ko regulāri pilda daudz sliktāk nekā valsts autoceļu finansēšanu. Teorētiski pašvaldībai nekas netraucē savus ceļus uzturēt par saviem līdzekļiem, taču, pastāvot centralizētās finansēšanas shēmai, finansēšana no saviem līdzekļiem atgādina izšķērdību. Turklāt Satiksmes ministrija plāno un saskaņo visu ceļu būvniecību un uzturēšanu.

90. gadu otrajā pusē tika izstrādāta autoceļu finansēšanas shēma no akcīzes nodokļa par naftas produktiem. Dažus gadus šī shēma darbojās samērā veiksmīgi, izveidojās tradīcija 30% no Ceļu fonda (tā tika nosaukts speciālais budžets) novirzīt pašvaldību ceļiem un ielām. Tomēr alkatība šo shēmu pazudināja, jo centrālajai valdībai pietuvinātie uzņēmēji panāca tik būtiskas dažādu nodokļu atlaides, ka vairs nebija no kā finansēt ministriju izdevumus. Jau dažus gadus pēc veiksmīgās un iedzīvotājiem saprotamās shēmas ieviešanas tā tika likvidēta.

Pakāpeniski nacionālais finansējums ceļiem tika samazināts, vienlaikus palielinot ceļu finansējumu no ES fondiem. Šādai pieejai ir vairāki trūkumi: pirmkārt, Eiropas Komisija neatbalsta aktivitātes, kurās dalībvalsts pati neiegulda; otrkārt, Eiropas Komisija atbalsta Transeiropas ceļus un uzskata, ka ar vietējas nozīmes ceļiem jātiek galā pašiem; treškārt, Eiropas Komisija nefinansē ceļu uzturēšanu, kas pašvaldību gadījumā ir kritisks jautājums.

Šāda pieeja bija vairāk vai mazāk loģiska pasaules finanšu krīzes apstākļos 2009. un 2010. gadā, taču turpināt atteikties no nacionālā finansējuma vēlākajā periodā nozīmēja nekādi nepamatojamu valsts saistību neizpildi, un šāda rīcība ir tiesiskā nihilisma piemērs.

5. tabula

Pašvaldības ceļu un ielu finansēšanas avotu raksturojums 2014. gadā

(Avoti: Valsts budžeta likums, CSP)

Pašvaldība	Izdevumi kopā, eiro	Mērķdotācija pašvaldību ceļiem un ielām, tūkst. eiro	Mērķdotācija ceļiem un ielām, eiro/km	Kopējie izdevumi pašvaldību ceļiem un ielām, eiro/km	Kopējie izdevumi pašvaldību ceļiem/kopējie pašvaldību izdevumi, %
Ādaži	11 221 360	452,8	372,94	324,61	1,31
Mārupe	20 697 475	140,7	1265,57	11 148,83	7,58
Rīga	743 170 107	1181,9	7797,15	55 298,21	8,79
Baltinava	2 027 646	123,2	329,25	257,00	1,56
Balvi	16 626 276	452,8	738,58	576,45	1,57
Daugavpils	82 634 120	123,2	12 193,92	124 434,33	18,55
Vārkava	1 454 518	146,2	329,25	257,00	1,56
Saldus	28 480 733	869,9	805,84	1166,57	3,56
Latvijā	2 280 411 272	38 479,2	1116,69	3947,02	6,66

Likums paredz, ka normālos apstākļos ceļiem jānovirza valsts budžeta līdzekļi 80% apmērā no ieņēmumiem par akcīzes nodokli no naftas produktiem, ja valsts budžeta likumā nav noteikta cita kārtība. Valsts budžeta likums var noteikt šo citu kārtību ārkārtas situācijā – kara, plūdu, katastrofu un tamlīdzīgos gadījumos, taču šāda ārkārtas situācija būtu atbilstoši jāpamato un jāizskaidro. Tomēr tiesiskā nihilisma apstākļos ārkārtas situācijas noteikumi ceļu finansējumam tiek piemēroti katru gadu – valstij naudas pašvaldību ceļiem nepaliek, bet ES fondi pašvaldību ceļu finansēšanu neparedz!

Tiesiskais nihilisms šajā gadījumā ideāli atbilst vienam no ES mērķiem – darbaspēka mobilitātes veicināšanai un ir diametrāli pretējs citam ES mērķim – līdzsvarotai reģionu attīstībai. Pašvaldību ceļu un ielu sabrukums nekādi neveicina augsti produktīva darbaspēka un gudru uzņēmēju piesaisti teritorijām.

2.) Valsts ir uzņēmusies investīciju līdzfinansēšanu sabiedriskajā infrastruktūrā (dominējošā apmērā).

Pārņemot no pašvaldībām publiskā sektora ieņēmumus (Eiropas Komisijas ierēdņu kļūdas dēļ tos dēvē arī par “vispārējās valdības ieņēmumiem”), valsts uzņēmās rūpes par publiskās infrastruktūras investīciju finansēšanu un centralizētu plānošanu. Latvijas piemērs kārtējo reizi pierāda, ka, centralizēti plānojot, vietējās intereses tiek piemirstas vai tiek plānotas un īstenotas neefektīvi.

Viena no lielākajām iepriekšējo Latvijas valdību ekonomiskajām kļūdām bija Valsts investīciju programmas likvidēšana. Šī programma, kas tika mantota no PSRS Valsts plāna un 90. gadu sākumā saruka gandrīz līdz nullei, tomēr jāva noteikt nacionālās prioritātes un potenciāli varēja kalpot arī par pašvaldību finansēšanas avotu.

ES fondi ir derīgi, taču šos fondus var izmantot tikai un vienīgi ES noteiktajām prioritātēm. Lai kādu labumu arī dotu ES kopīgo jautājumu risināšana, tā neaptver visu, kas vajadzīgs dalībvalstīm, reģioniem un vietējām pašvaldībām. Tāpēc tikai to politiku īstenošana,

6. tabula

Pašvaldības izdevumu raksturojums 2014. gadā, nodalot izglītību un ekonomiku

(Avoti: salīdzināmo datu bāze, aprēķins)

Pašvaldība	Izdevumi kopā, eiro	Izdevumi ekonomikai, eiro	Izdevumi izglītībai, eiro	Pārējie izdevumi, eiro	Pārējo izdevumu daļa, %
Ādaži	11 221 360	43 285	510 302	5 667 773	50,51
Mārupe	20 697 475	91 711	11 048 529	9 557 235	46,18
Rīga	743 170 107	198 651 467	237 668 548	306 850 092	41,29
Baltinava	2 027 646	64 089	1 313 871	649 686	32,04
Balvi	16 626 276	1 573 193	7 267 746	7 785 337	46,83
Daugavpils	82 634 120	20 174 999	35 211 419	27 247 702	32,97
Vārkava	1 454 518	116 971	530 734	806 813	55,47
Saldus	28 480 733	917 107	14 480 669	13 082 957	45,93
Latvijā	2 280 411 272	350 521 111	911 559 766	1 018 330 395	44,66

ko atbalsta Eiropas Savienība, ir principā nepareiza, tuvredzīga un tikai īsos laika periodos attaisnojama.

Sākumā nebija naudas. Pazaudējot PSRS tirgus, sagruva rūpniecība un lauksaimniecība, valdošā elite aizrāvās ar privatizāciju, bet teorētisko pamatu meklēja neolibērālajā ekonomikā. Taču, lai darbotos tirgus spēki, nevar izvērst plašu nodokļu atlaižu un subsīdiju sistēmu, kas dzen ar pilnām nodokļu likmēm apliktos ēnu ekonomikā.

Praktiski Valsts investīciju programma darbojās ar katru gadu sliktāk, līdz 2007. gadā to nolēma likvidēt. Sākumā tajā iekļāva dažas nebūtiskas investīcijas. Vēlāk to pārvērtā par citās budžeta sadaļās ievietotu projektu kopsavilkumu bez atsevišķa finansējuma. Uzkrājoties nerealizētiem ES projektiem, īstermiņā radās iespaids, ka jābeidz niekoties ar ES neatbalstāmām idejām. Galu galā tika pieņemts stratēģiski kļūdainais lēmums.

5. tabulā izmantota Centrālās statistikas pārvaldes informācija par kopējiem izdevumiem pašvaldību ceļiem un ielām, kurā ES fondu finansējums un pašvaldību patstāvīgais finansējums nav atdalīti. Var redzēt, ka šie kopējie izdevumi gan uz vienu ceļu kilometru, gan pēc lomas kopējos pašvaldības izdevumos ievērojami atšķiras.

Tas apstiprina hipotēzi par būtisku subjektīvā faktora lomu investīciju politikā. Kā palielināt ieņēmumus šādos apstākļos?

Pirmkārt, jāievēro likumā noteiktā kārtība attiecībā uz attīstības plānošanu. Jebkura investīciju joma tiek noregulēta ar deleģējumu likumā un ar atbilstošiem Ministru kabineta noteikumiem par sadales kārtību. Šajos dokumentos vienmēr ir atsauce uz ilgtermiņa un vidēja termiņa plānošanas dokumentiem.

Tādēļ ir sistemātiski jāievēro ēdienkartes princips – ilgtermiņa attīstības stratēģijā un attīstības programmā jāparedz viss iespējamais, kas kādreiz varētu būt noderīgs pašvaldības teritorijā. Ja kāda pašvaldība šajos dokumentos ievietos rūpīgi izvērtētas prioritātes, tad tā var palikt bez investīcijām.

Ēdienkartes principa ievērošana ir nepieciešams, bet nav vienīgais nosacījums. Vēlams, lai konkrēti politiķi un ministrijas atbalstītu pašvaldības vēlmēs.

Tāpēc, otrkārt, jāiestājas pareizajā partijā vai vismaz jāslēdz līgums par dalību valdošajā koalīcijā. Tādas

institūcijas kā valdības Koalīcijas padomes darbība pierādīja, ka iepriekš izplānoto vienmēr ir iespējams optimizēt atkarībā no politisko spēku samēra. Esot pie varas, ir grūtāk uzvarēt nākamajās vēlēšanās, taču var izdarīt vairāk labu darbu.

Tādēļ, treškārt, aktīvi jālobē pašvaldības intereses ministrijās un valsts aģentūrās, kas strādā ar investīciju projektiem. Lielākā māksla ir lobējot palikt likuma robežās, jo izpratne par interešu konfliktiem vai par personiskajām interesēm var būt visai atšķirīga. Ir dažādi pieļaujamo lobēšanas paņēmieni standarti ES un Latvijā, darbības, kas skaitās korektas Briselē, ne vienmēr pozitīvi tiks uztvertas Rīgā.

Tomēr lobēšana ir milzīgs, taču nepietiekami izmantots resurss, kas var būtiski uzlabot pašvaldību ieņēmumus.

Secinājumi

- Saskaņā ar negatīvas atgriezeniskās saites principu pašvaldībai jāveido sava politika un administratīvās struktūras tā, lai mazinātu likumdošanas un normatīvu negatīvās ietekmes.

- Pastāvot konkurencei starp pašvaldībām un ar nozarēm, katra pašvaldība var palielināt savus resursus, optimizējot rīcības virzienus.

- Lai palielinātu pašvaldības vērtētos ieņēmumus, kas vidēji veido 19,8% ieņēmumu, galvenie līdzekļi ir:
 - organizēt bagātu cilvēku deklarēšanos pašvaldības teritorijā;
 - veicināt tādu uzņēmēju piesaistīšanu, kas maksā lielas algas.

- Lai palielinātu ieņēmumus no pašvaldību kopējo ieņēmumu pārdāles caur izlīdzināšanas sistēmu, galvenie līdzekļi ir:
 - skolēnu deklarēšana pašvaldības teritorijā;
 - bērnu deklarēšana pašvaldības teritorijā.

- Lai palielinātu ieņēmumus no mērķdotācijas pedagogu atalgojumam, kas vidēji veido 13,8% ieņēmumu, galvenie līdzekļi ir:
 - vecāku ieinteresēšana, lai bērni mācītos savas pašvaldības skolās;
 - citu pašvaldību bērnu ieinteresēšana mācīties pašvaldības skolās.

- Lai palielinātu neobjektīvi valdības administrējamo ieņēmumu daļu, plānošanā jāizmanto ēdienkartes princips, un galvenie līdzekļi ir:
 - iestāšanās valdošās koalīcijas partijā;
 - aktīvs pašvaldības interešu lobēšanas process ministrijās.

- Redzot tādu vai citādu likumdošanas nepilnību, var rosināt situāciju labot, taču pašvaldībai ir pienākums savu iedzīvotāju interesēs izmantot likumīgos ienākumu palielināšanas paņēmienus.

PROJEKTA "LIETPRATĪGA PĀRVALDĪBA UN LATVIJAS PAŠVALDĪBU VEIKTSPĒJAS UZLABOŠANA" NOSLĒGUMA KONFERENCĒ

Jana Bunkus, projekta sabiedrisko attiecību speciāliste, LPS padomniece sabiedrisko attiecību jautājumos

9. septembrī notika Norvēģijas Finanšu instrumenta finansētā projekta "Lietpratīga pārvaldība un Latvijas pašvaldību veiktspējas uzlabošana" noslēguma konference, kurā bija iespējams uz klausīt gan speciālistu, gan pašvaldību pārstāvju pieredzi un ieguvumus, darbojoties projektā.

Atklājot konferenci, Latvijas Pašvaldību savienības (LPS) priekšsēdis **Andris Jaunsleinis** uzsvēra, ka jūtas ganda-

pārvaldībā, tādējādi veicinot abu valstu sadarbību un izaugsmi. Ir svarīgi, lai pašvaldības strādātu radoši un motivēti, kā arī mērķtiecīgi domātu par attīstību," piebilda ministrs.

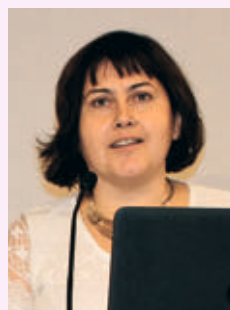
Par projektu atzinīgi izteicās arī Norvēģijas vēstnieks Latvijā **Steinars Ēgils Hāgens**: "Jūtos ļoti gandarīts un

patīkami pārsteigts, ka šajā projektā Latvijā iesaistījās tik daudz pašvaldību. Norvēģijas valdības vārdā es apsveicu projekta realizētājus ar tā veiksmīgu noslēgšanu un ļoti ceru, ka tas bija liels ieguldījums Latvijas pašvaldību veiktspējas uzlabošanā."

rīts par paveikto, jo projektā piedalījušās 44 pašvaldības, kaut gan sākotnēji to skaits bija plānots mazāks. "Tas ir šā projekta lielākais veiksmes stāsts, jo ikdienas darbs liecina, ka mēs par maz tiekamies, lai apmainītos ar pieredzi. Šis projekts parādīja, ka mums jākomunicē, meklējot labākos risinājumus," atzina LPS vadītājs.

Savukārt projekta vadītāja LPS padomniece ārējo sakaru jautājumos **Ligita Pudža** pateicās visiem projektā iesaistītajiem par atsaucību un paveikto, uzsverot, ka ieguldītais darbs trīs gadu garumā nesīs ne tikai jaunu pieredzi, bet arī nozīmīgas idejas un pārlicību, ka visu iespējams paveikt pašu – paš-

Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrs **Kaspars Gerhards** savukārt atzinīgi novērtēja LPS veikumu, realizējot projektu, un pašvaldību iegūto pieredzi Latvijā un Norvēģijā. "Jūtos gandarīts par to, ka Latvijas pašvaldībām bija iespēja pārņemt Norvēģijas pieredzi pašvaldību

valdību spēkiem, arī veidojot, piemēram, novadu mārketinga stratēģijas, veselības veicināšanas programmas un citus nozīmīgus dokumentus.

Pēc projekta vadītājas sniegtā kopskata par plānoto un sasniegto vārds tika dots projekta vadošajam ekspertam **Mārim Pūķim**, kurš izklāstīja

PROJEKTI

“mācīties salīdzinot” sistēmas Latvijas modeļa ieviešanu un apgalvoja, ka tiks meklētas projekta turpinājuma formas.

Konferences gaitā uzstājās vairāki eksperti – pašvaldību iespējas ietekmēt vietējās ekonomikas attīstību analizēja Dr.sc.pol. **Visvaldis Valtenbergs** no Vidzemes Augstskolas, par rezultatīvo rādītāju iegūšanu, izmantojot pašvaldību budžeta informāciju, ieteikumos dalījās Dr.oec. **Inga Vilka** no SIA “Publiskās pārvaldes konsultācijas”, bet Norvēģijas Vietējo un reģionālo varas iestāžu asociācijas (KS) direktors **Frūde Lintvets** atklāja, kādi ir pašvaldību sektora izaicinājumi Norvēģijā. Konferences pirmās daļas noslēgumā Valsts reģionālās attīstības aģentūras (VRAA) Reģionālās attīstības atbalsta departamenta vecākais statistiķis **Jānis Bruņenieks** raksturoja, kāds ir VRAA devums un ieguvumi, “mācoties salīdzinot”.

Dienas otrajā daļā tika uzklauts projektā iesaistīto pašvaldību sadarbības tīklu vērtējums un apspriestas to darbības turpināšanas perspektīvas. Savā pieredzē dalījās Amatas novada domes priekšsēdētāja **Elita Eglīte**, kura pastāstīja par Amatas novada mārketinga stratēģijas izstrādi. Ar Jelgavas pilsētas pašvaldības veselības veicināšanas programmu 2016.–2022. gadam iepazīstināja Jelgavas pilsētas domes priekšsēdētāja vietniece **Rīta Vectirāne**. Alojās novada pašvaldības pieredzi mājokļu monitoringa sistēmas izveidē atklāja Alojās novada domes toreizējais priekšsēdētājs, tagad deputāts **Valdis Bārda**. Daugavpīliešu prezentāciju par pilsētas pašvaldības dalību projektā un sabiedrības viedokļa izpētē pedagogu motivācijas veicināšanai bija sagatavojušas Daugavpils Izglītības pārvaldes izglītības metodiķe pieaugušo izglītībā **Ilze Onzule** un eksperte projektu jautājumos **Evelīna Balode**.

Visas prezentācijas no konferences pieejamas LPS interneta vietnē: <http://www.lps.lv/lv/zinas/lps/3264-projekta-lietpratiga-parvaldiba-un-latvijas-pasvaldibu-veiktspijas-uzlabosana-nosleguma-konference>, bet videoieraksts – LPS Youtube kanālā: https://www.youtube.com/results?search_query=latvijas+pa%C5%A1vald%C4%ABbu+savien%C4%ABba.

Projekta “Lietpratīga pārvaldība un Latvijas pašvaldību veiktspējas uzlabošana” mērķis bija stiprināt institucionālo kapacitāti un cilvēkresursu attīstību valsts, vietējā un reģionālā līmenī.

Projekta ietvaros tika izveidoti **četri tematiskie pašvaldību sadarbības tīkli** – diskusiju un pieredzes apmaiņas platforma iesaistīto pašvaldību vadītājiem un vadošajiem speciālistiem, lai iepazītu dažādu Latvijas pašvaldību inovatīvus risinājumus katras nozares ietvaros, gūstot jaunas ierosmes savai pašvaldībai piemērotākā risinājuma meklēšanā. Tīklu darbības rezultāts – izstrādātas deviņas pašvaldību mārketinga stratēģijas un 72 nozaru stratēģijas vai pakalpojumu uzlabojumu plāni. Visi dokumenti orientēti uz pašvaldību labākas pārvaldības veicināšanu, līdz ar to uzlabojot ikviena iedzīvotāja dzīves līmeni konkrētajā pašvaldībā.

Projekta gaitā tapusi **salīdzināmo datu datubāze – informācijas sistēma BLIS (Benchmarking Information System)** pašvaldību veiktspējas analizēšanai, novērtēšanai un uzlabošanai (pieejama šeit: <https://blis.lps.lv>). Datubāzē tiek apkopoti dati par pašvaldību darbību, kas raksturo pašvaldības izvēlētos mērķus, kā arī tiek izmēģināti un tiks pilnveidoti indikatori (veikuma rādītāju) izstrādes un aprēķināšanas paņēmieni. Datubāzē pieejami arī pašvaldību labās prakses piemēri un pašvaldībām noderīgu zinātnisko pētījumu rezultāti, kas pakāpeniski novērsīs statistikas rādītāju trūkumu par teritorijām un ļaus pilnveidot pašvaldības vadīšanas metodes, tādējādi veicinot iedzīvotāju labklājību katrā pašvaldībā.

Mācību semināri pašvaldību politiskās un administratīvās vadības kapacitātes pilnveidošanai – tika organizēti 24 apmācību semināri pašvaldību pārstāvjiem par divām tēmām – “Efektīva komandas sadarbība” un “Efektīva komunikācija ar klientu”. Semināros piedalījās projektā iesaistīto pašvaldību politiķi, pašvaldību vadītāji un vadošie speciālisti.

Projekta rokasgrāmatas – sagatavotas un publicētas divas rokasgrāmatas latviešu un angļu valodā – “Tematisko tīklu izmantošana pašvaldību darba pilnveidošanai” un “Salīdzināmo datu datubāzes izmantošana pašvaldību un valsts iestāžu stratēģiskajā vadīšanā”.

Citas projekta aktivitātes septembrī un oktobrī

Līdzdalība LPS Reģionālās attīstības un sadarbības komitejā

13. septembrī LPS Reģionālās attīstības un sadarbības komitejas sēdi atklāja un uzrunas teica komitejas priekšsēdētājs **Gints Kaminskis** un LPS padomniece **Gunta Lukstiņa**.

Klātesošo interesi raisīja NFI projekta ietvaros veiktais pētījums par pašvaldību iespējām ietekmēt vie-

tējās ekonomikas attīstību, ko prezentēja Dr.sc.pol. **Visvaldis Valtenbergs** no Vidzemes Augstskolas.

Par projekta rezultātiem sēdes dalībniekus informēja LPS padomniece **Elita Kresse**, bet ar informācijas sistēmas BLIS praktiskās izmantošanas iespējām pašvaldību darbā iepazīsti-

nāja projekta vadošais eksperts **Māris Pūķis** un projekta datubāzes administrators **Jānis Upenieks**.

Plašākai informācijai: <http://www.lps.lv/lv/zinas/lps/3282-lps-regionalas-attistibas-un-sadarbibas-komitejas-sede>.

Tikšanās ar pašvaldību izpilddirektoriem

7. oktobrī Jēkabpils novada Rubenes pagasta Rubenā notika Latvijas Pašvaldību izpilddirektoru asociācijas (LPIA) ikmēneša sanāksme, kuras pirmajā daļā LPS pārstāvji klātesošos iepazīstināja ar projekta "Lietpratīga pārvaldība un Latvijas pašvaldību veikspējas uzlabošana" rezultātiem.

NFI projekta vadītāja **Ligita Pudža**, raksturojot projekta ieguvumus, tajā līdz šim neiesaistītajiem apliecināja, ka pašvaldību sadarbības tīkli turpinās darboties arī pēc projekta beigām. NFI projekta datubāzes administrators **Jānis Upenieks** iepazīstināja ar projekta gaitā izstrādāto salīdzināmo datu datubāzi – informācijas sistēmu BLIS, kā arī nodemonstrēja tās iespējas, vērtējot un dažādos aspektos salīdzinot Latvijas skolu eksāmenu rezultātus.

Plašāka informācija: <http://www.lps.lv/lv/profesionalas-apvienibas/izpilddirektoru-asociacija/3339-izpilddirektori-sasmelas-sauli-lietaina-diena>.

Seminārs Rēzeknē par interešu izglītību

Kupli apmeklēts bija sadarbībā ar LPS Izglītības un kultūras komiteju **18. un 19. oktobrī** organizētais projekta seminārs Rēzeknes novadā un Rēzeknes pilsētā. Tas bija veltīts interešu izglītības attīstībai un vietai izglītības sistēmas pārmaiņu procesā, lai aktualizētu skolēnu interešu izglītības apguvi caur STEM priekšmetiem.

Semināra dalībnieki tika iepazīstināti ar pašvaldību izglītības un kultūras tīkla T-4 darbu projektā un šā tīkla darbības turpināšanas perspektīvām, kā arī ar

projekta gaitā izveidoto datubāzi – informācijas sistēmu BLIS.

Semināra videoieraksti pieejami LPS *YouTube* kontā – <http://ej.uz/lpsyoutube>.

Diskusija LPS Tehnisko problēmu komitejas izbraukuma sēdē Rundālē

26. oktobrī Rundāles novadā notika LPS Tehnisko problēmu komitejas sēde, ko vadīja tehnisko problēmu padomnieks un viens no projekta tīklu vadītājiem **Aino Salmiņš**. Otrs viņa tāsdienu pienākums bija prezentēt projekta datubāzi par pašvaldību autoceļu finansējumu.

Sanāksmes dalībniekus ar jaunām atziņām un ieteikumiem stiprināja projekta "komanda". LPS vecākais padomnieks **Māris Pūķis** vērtēja NFI projekta sākotnējos izaicinājumus un rezultātus un atzina, ka pamatuzdevums – sadarbības tīklu izveide pieredzes apspriešanai projektā iesaistītajās pašvaldībās ir sasniegts, bet priekšā nākamais uzdevums – pilnveidot un attīstīt sadarbības tīklus, iesaistot maksimāli daudz pašvaldību, un turpināt pilnveidot datubāzi. **Inga Vilka** no SIA "Publiskās pārvaldes konsultācijas" iepazīstināja ar projekta pētījumu par rezultātīvo rādītāju iegūšanas iespējām, izmantojot pašvaldību budžetu datus. Savukārt NFI projekta datubāzes administrators **Jānis Upenieks** atklāja informācijas sistēmas BLIS izmantošanas iespējas.

Projekta dalībnieku pieredzi, darbojoties pašvaldību sabiedrisko pakalpojumu un mājokļu politikas tīklā, raksturoja SIA "Jelgavas novada KU" valdes priekšsēdētāja **Antra Alksne**, iepazīstinot ar mājokļu politikas risinājumiem Jelgavas novadā, un Ādažu novada domes deputāts **Juris Antonovs**, kurš informēja par Ādažu novada domes Saimniecības un infrastruktūras daļas teritoriālās apsaimniekošanas modeļa reformu.

Projekts "Lietpratīga pārvaldība un Latvijas pašvaldību veikspējas uzlabošana" tiek īstenots, izmantojot 2,12 miljonu EUR piešķirumu no Norvēģijas Finanšu instrumenta 2009.–2014. gada perioda programmas "Kapacitātes stiprināšana un institucionālā sadarbība starp Latvijas un Norvēģijas valsts institūcijām, vietējām un reģionālām iestādēm". Projekta mērķis ir stiprināt institucionālo kapacitāti un cilvēkresursu attīstību valsts, vietējā un reģionālajā līmenī, izveidojot ilgtspējīgu "mācīties salīdzinot" sistēmu, kas balstīta uz salīdzināmās bāzes metodes principiem un izmanto salīdzināmo datu datubāzi pašvaldību veikspējas uzlabošanai. Lai nostiprinātu pašvaldību lietpratīgu pārvaldību, "mācīties salīdzinot" sistēmā tiks iekļauta arī pašvaldību stratēģiskās vadīšanas ieviešana, par pamatu izvēloties pašvaldību marketingu kā vienu no stratēģiskās vadīšanas formām.

JAUNJELGAVAS NOVADA "FENOMENUS" PĒTOT

Daina Oliņa

Tūlīt pēc Zinību dienas **2. septembrī** savu cītīgi krāto zināšanu papildināšanai **Latvijas Pašvaldību izpilddirektoru asociācijas (LPIA) biedri pulcējās Jaunjelgavā.**

Jaunjelgavas novada domes priekšsēdētājs **Guntis Libeks** izpilddirektorus uzrunāja kā savējais, jo 2009. gada pašvaldību vēlēšanās viņš startēja kā Aizkraukles rajona izpilddirektors un LPIA biedrs. Tagad jau divus sasaukumus viņš vada Jaunjelgavas novadu. Par gana interesantām priekšsēdētājs uzskata arī novadā apvienoto pagastu (Daudzeses, Jaunjelgavas, Seces, Sērenes, Staburaga un Sunākstes) vēsturi, tomēr Jaunjelgavas pilsētai tā ir visnenākā un aizsākusies ar nepieciešamību vest preces pa Daugavu. 1590. gadā šai vietai iedeva miesta tiesības, 1646.

gadā – jau pilsētas tiesības, piešķirot Frīdrihšates vārdu. Pirms tam saukta par Jaunpilsētu vai Neištati, ebreji saukuši par Jauno Rīgu, bet vietējiem nez kāpēc Jelgava šķitusi interesantāks un atdarināšanas cienīgāks veidojums, tāpēc izvēlējušies Jaunjelgavas nosaukumu.

Par novadu sīkāk ciemiņiem vēstija prezentācija, taču priekšsēdētājs godīgi atzina, ka pēdējā laikā pašvaldības vārds bieži izskanējis sakarā ar cīņu par savas vidusskolas pastāvēšanu. *"Reizēm man liekas, ka mūsu valsti vada depresīvi, suicīdi noskaņoti politiķi, kas uzskata, ka slēgšana, aizvēršana un kaut kā likvidēšana ir panākums. Mēs uzskatām citādāk. Mēs dzīvojam ar cerību, ka demogrāfiskā situācija noturēsies,"* uzrunu noslēdza Guntis Libeks.

Sanāksmes diena tiešām nebija pati labvēlīgākā, jo tikai dienu pirms 1. septembra Jaunjelgavas novada dome kopā ar izglītības speciālistiem pieņēma pēdējo un sāpīgu lēmumu – Jaunjelgavas vidusskolā 10. klases jaunajā mācību gadā nebūs, jo tajā mācītos tikai četri audzēkņi. Tika plānots, ka būs vismaz septiņi. Kāda audzēkne pārdomājusi pēdējā brīdī. Skaidrs, ka notikums tūdaļ sacēla kājās medijus, kas vēl sanāksmes dienā vēlējās dzirdēt pašvaldības vadības viedokli. Tomēr skaidrības labad būtu vietā piebilst, ka jau oktobrī Jaunjelgavas novada dome atkārtoti iesniedza Satversmes tiesā pieteikumu ar lūgumu atcelt Ministru kabineta normu, kas nosaka minimālo skolēnu skaitu klasē. Pirmo pieteikumu noraidīja, norādot, ka Satversmes tiesā pašvaldības dome var iesniegt pieteikumu tikai tajā gadījumā, ja apstrīdētais akts aizskar attiecīgās pašvaldības tiesības, bet tiesa uzskatīja, ka pieteikums aizsargā iedzīvotāju tiesības uz izglītību. Tagad pieteikums precizēts, apliecinot pašvaldības neatlaidību, cīnoties par savām interesēm. Gaidīsim secinājumus.

Un šis nav vienīgais gadījums, kad Jaunjelgavas novada vārds izskan biežāk, nekā ierasts un tam izdevies kļūt slavenam. Arī pozitīvā nozīmē. Jau pirms vairākiem gadiem Valsts ieņēmumu dienests ziņoja, ka novada iedzīvotāji saņem "uz rokas" lielāko vidējo algu mēnesī!!! Tas pārsteidzis pat pašus. Pērn šis skaits bija 772 eiro, liecina Centrālās statistikas pārvaldes dati. Šoruden portāls "Delfi" centās rast šā fenomena skaidrojumu. Tā secinājums tika publicēts novada mājaslapā un darītu godu ikvienai pašvaldībai: **"Iespējams, Jaunjelgavā darbojas godīgākie uzņēmēji valstī."** Protams, daļa "nopelnu" te arī statistikas aplēšu dīvainībām. Bet nu gan atgriezīsimies pie sanāksmes.

(NB! Jaunjelgavas sanāksmes videoierakstu un prezentācijas atradīsiet LPS interneta vietnē. Videoieraksts ir publicēts arī populārajā vietnē www.youtube.com. Atliek tikai meklētājā

ierakstīt "LPIA sanāksme Jaunjelgavā - 02.09.2016.", un varat sekot visai sanāksmes norisei vai atbilstoši savām interesēm izvēlēties vienu no 11 videosižetiem. Tāpēc rakstā atgādināšu tikai tēmas un runātājus, pārējais - jūsu ziņā.)

"Mājjastēvs" un sanāksmes "diriģents" izpilddirektors **Uldis Albiņš** pirms novada prezentācijas pauda pārliecību, ka tagad visiem kolēģiem būs skaidrs, ka Jaunjelgava nemaz nav pietuvināta Jelgavai, kā tas Latvijas ģeogrāfijā līdzīgos gadījumos ierasts. Toties ciemiņus,

kas sen nebija braukuši pa Daugavas kreiso krastu, patīkami pārsteidza ceļu kvalitāte un iespēja sasniegt galamērķi ātrāk, nekā cerēts.

Šoreiz sanāksmes tematika bija pietuvināta dabai. Vispirms uzmanības centrā bija **koksne**. Latvijas Kokrūpniecības federācijas izpilddirektors un kokrūpniecības eksperts **Kristaps Klauss** iepazīstināja ar tautsaimniecības ieguvumiem no koksnes izmantošanas sadzīvē un būvniecībā.

Kaut gan sen zināms, cik veselīgs, salīdzinot ar mūsdienu būvmateriāliem, ir koks, diemžēl sabiedriskajās ēkās un mājokļos Latvijas koks tiek izmantots daudz par maz. Viņš arī kļiedēja mītus un stereotipus, kas dažkārt traucē dot kokam priekšroku.

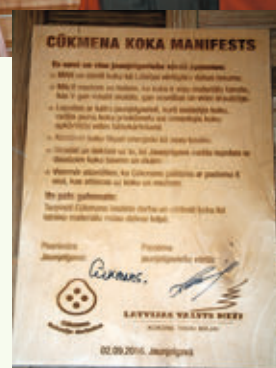
AS "Latvijas valsts meži" komunikācijas speciāliste **Anda Sproģe** tēmu turpināja pavisam konkrēti - analizēja rezultātus sabiedrības aptaujai par koksnes izmantošanu sadzīvē un būvniecībā. Izpilddirektoriem, kuri piedalījās līdzīgā sanāksmē 2015. gada 2. oktobrī Tērvetē un novērtēja topošā koka tilta labskatu, ērtību gājējiem un iederību vidē, bija prieks uzzināt, ka augusta beigās pāri tam pārgājis jau simttūkstošais parka apmeklētājs!

Sanāksmes mierīgo norisi uz laiku pārtrauca sirēnas troksnis, vēstot par slavenā **Cūkmena** ierašanos. Viņš savu rosību, apkarojot vides piemēslotājus, vērsis

plašumā un tagad iestājas par koksnes izmantošanu mūsu dzīvē. Cūkmenis jau ticis ar piecu Latvijas lielo pilsētu vadītājiem, kuri parakstījuši "Cūkmena koka manifestu". Pēc īsas izprašņas, kur un kā koksne izmantota Jaunjelgavas

IZPILDDIREKTORU ASOCIĀCIJĀ

Foto: AS "Latvijas valsts meži"

novadā, Gunta Libeka atbildes šķīta gana pārliecinošas. Viņš tika atzīts par cienīgu parakstīt manifestu un apņēmties **cildināt koku kā labāko materiālu mūsu dzīves telpā**. Tādu pašu gatavību, pagaidām gan bez rakstiska apliecinājuma, pauda visi klātesošie, pulcējoties kopējam foto ar kolorīto ciemiņu.

LPIA priekšsēdētājs **Guntis Kalniņš** informēja par LPIA valdes sēdē izskatītajiem jautājumiem. Izpildītāji vienoties apstiprināt Jēkabpils pilsētas izpildītāja **Guntara Goguļa** piedalīšanos LPIA valdes sēdēs un sasaukt LPIA gada noslēguma sapulci 2016. gada 2. decembrī Salaspilī, dienaskārtībā iekļaujot jautājumu par LPIA valdes jaunā locekļa apstiprināšanu.

LPIA sanāksmes turpinājumā Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centra (LVĢMC) Iekšzemes ūdeņu nodaļas vadītājs **Jānis Šīre** informēja par plāniem upju baseinu

apsaimniekošanā un plūdu risku pārvaldībā, bet Pļaviņu novada domes priekšsēdētāja **Gunta Žilde** dalījās uzkrātajā pavisam praktiskajā pieredzē par dažādiem pretplūdu

pasākumiem un civilās komisijas darba organizēšanu. Pļaviņu novadā izstrādāts civilās aizsardzības plāns, kas radīts, balstoties uz praktisko ikgada plūdu pieredzi.

Veselības ministrijas Vides veselības nodaļas vadītāja **Jana Feldmane** iepazīstināja ar jaunāko regulējumu pludmaļu iekārtošanā, bet

"Zilā karoga" nacionālais koordinators **Jānis Ulme** viņu papildināja ar īpašajām "Zilā karoga" prasībām.

LVĢMC speciālistu "trio" – Valdes locekle **Daiga Falkane**, Hidrometeoroloģisko prognožu nodaļas vadītāja **Laura Krūmiņa** un hidrologs **Andrejs Zubaničs** informēja izpildītājus par uzņēmuma struktūru un piedāvātajiem pakalpojumiem – analizēm, prognozēm, novada atlantu veidošanu u.c.

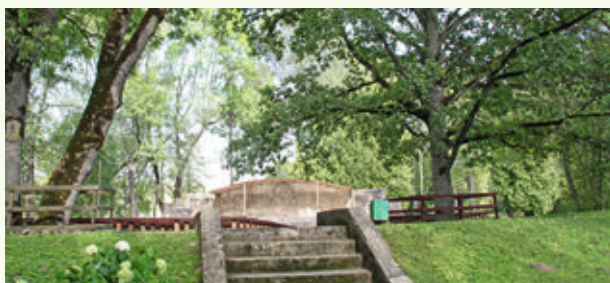
AS "Attīstības finanšu institūcijas Altum" Energoefektivitātes programmu departamenta vadītājs **Ingus Salmiņš** iepazīstināja ar energoefektivitātes veicināšanas iespējām daudzdzīvokļu dzīvojamās mājās.

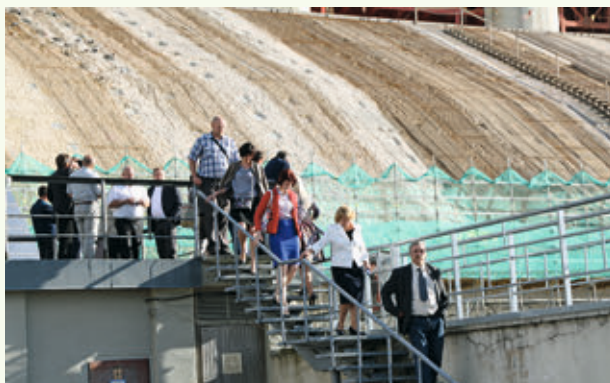
Pēc sanāksmes viesiem izdevās iepazīt dažādus Jaunjelgavas novada rakursus. Viens no spilgtākajiem saistās ar "Staburaga bērnos" iemūžināto **Staburaga pagastu**, kur katra vieta liekas sen zināma un pazīstama un kas cenšas turēties pretī iedzīvotāju aizplūšanai no šīs tiešām burvīgās vietas. Atmiņā paliekošs bija saules apvizētais brauciens ar trimarāna tipa

kuģīti "Vīgante" pa Daugavu garām šovasar ar sarkanu boju iezīmētajai leģendārā Staburaga atrašanās vietai. IZRĀDĀS, ka šīs idejas autors ir izpilddirektors Uldis Albiņš, tikai šoreiz aizņemības dēļ nevarēja pats stūrēt braucamo. Kamēr daļa ciemiņu vēroja likteņupes krastus, pārējie Staburaga pagasta skaistajā Saieta namā uz klausīja Staburaga pagasta pārvaldes vadītājas **Ainas Ķīses** stāstus un nostāstus, kā arī noskatījās dokumentālo filmu "Sirdsdaugava".

Daudziem ciemiņiem todien nejauši sanāca ekskursija pa Latvijas hidroelektrostacijām, jo ceļš uz Jaunjelgavu veda gar Rīgas un gar Ķeguma HES, toties iekļūt un skatīt no iekšpuses turbīnu varenību, uzrādot personas dokumentu, bija atļauts **Aizkraukles HES**.

Protams, kungiem te izpratne un ieinteresētība dziļāka nekā dāmām, kam tuvāks bija Vīgantes parka romantiskums.

Arī šoreiz izdomas bagātie pasākuma saimnieki bija sarūpējuši kādu "Latvijas veiksmes stāstu". **SIA "VVV Recycling"** valdes locekļi Valts Ratkevičs, Vladimirs Ivanovs un Vairis Veinbergs (lūk, skaidrojums nosaukuma trim "V") ir Latvijā pirmās **auto un citu**

transportlīdzekļu riepu mehāniskās pārstrādes rūpnīcas uzņēmīgie saimnieki. Darbu Jaunjelgavā tā uzsāka tikai pērn septembrī, pagaidām vēl sanākot pacīnīties ar biznesa "bērnu slimībām", bet tas tikai iesākums. Varbūt nākotnē tā dos savu artavu kārtējā Jaunjelgavas fenomena dzimšanā.

LAIKUS GATAVOSIMIES ZIEMAI!

Aicina AS "FERRUS"

Tirdzniecības nodaļas vadītājs **IVARS KLĀSONS**
un Pakalpojumu nodaļas vadītājs **GUNTIS URTĀNS**

Tuvojas ziema, bet jau tagad saimnieciski domājošs vadītājs zina, kas veicams rudenī, lai ziemas darbos nerastos apgrūtinājumi un sarežģījumi.

AS "FERRUS" Pakalpojumu nodaļas vadītājs **Guntis Urtāns** iesaka pirms katras sezonas maiņas veikt preventīvus teritorijas uzkopšanas darbus: *"Teritorijas vieglākai uzkopšanai un uzturēšanai labā vizuālā stāvoklī nepieciešams to uzturēt tīru gan vasarā, gan ziemā, rudenī un pavasarī – regulāri pļaut zāli, attīrīt no atkritumiem, sakritušiem zariem un lapām, izpļaut grāvjus un attīrīt no krūmu ataudzēm. Tas nozīmē – lai ziemā teritorijas uzkopšana nebūtu apgrūtināta, rudenī laukumi jāatbrīvo no lapām, lapu kaudzēm un zariem, jāattīra gājēju ceļiņi un laukumi no smiltīm, putekļiem un dubļiem, jāapņauj piegulošās teritorijas, jāsakop mauriņš un jāiztīra grāvji no zāles un krūmu ataudzēm."*

AS "FERRUS" Tirdzniecības nodaļas vadītājs **Ivars Klāsons** atzīst, ka teritorijas uzkopšanu var paveikt ar roku darbu, taču tas ir laikietilpīgi un problemātiski, ja jākopj lielas platības vai jāveic smags darbs. *"Tādēļ iesakām gaidāmajai ziemas sezonai izvēlēties piemērotu tehnisko risinājumu. Atbilstoši aprīkots traktors ir lielisks palīgs pašvaldības teritorijas uzkopšanas darbos, sakopjot gan ietves, ceļa braucamo daļu, stāvlaukumus, gan dārzus un parkus,"* iesaka speciālists.

Ieteicamā TRAKTORA KIOTI RX7330PC komplektācija rudens un ziemas darbiem:

- **ielu slaucīšanas birste** – pieejama dažādās komplektācijās (ar sānu birsti, ar savācējgrozu). Traktors ar birsti uzkops teritoriju ātri un kvalitatīvi, savāks lapas, dubļus un smalkos atkritumus no laukumiem un brauktuves;
- **piekabe** – pieejama dažādos izmēros un pielāgojama pielietojumam, ar pārsegu vai ar paaugstinājuma pilnājiem un sietveida bortiem. Vienmēr būs noderīga smagu priekšmetu pārvietošanai, lapu savācēja labākais palīgs un noderīga sniega izvešanas laikā. Zemā platforma ļaus iekraut materiālus ar rokām. Ar piekabi iespējams strādāt grūti pieejamās vietās, un hidrauliska trīspusējā izgāšana dod iespēju izgāzt piekabi uz nepieciešamo pusī;
- **pļaujmašīna** – komplektācija atkarīga no nepieciešamā darba platuma un vajadzībām, piemēram, mauriņa pļaušanai vai "rupjai" zālāja pļaušanai,

vai krūmu ataudžu smalcināšanai. Lai neveidojas pērnā gada apaugums un pavasara pļaušana neradītu liekas problēmas, ieteicams rudenī veikt zāliena pļaušanu un grāvju attīrīšanu no apauguma;

- **frontālais iekrāvējs ar kausu** – lielisks veids, kā ātri un viegli paveikt zemes līdzināšanas darbus, sniega stumšanu un iekraušanu. Frontālo iekrāvēju iespējams aprīkot ar palešu dakšām un pīķi smagu priekšmetu iekraušanai, izkraušanai un pārvietošanai;
- **sāls/smilts kaisītājs** – ziemas periodā, kad sniega un ledu kārtas veidojas vienlaicīgi un ātri gan uz gājēju celiņiem, gan laukumiem un brauktuvēm, jāreaģē ātri un bez vilcināšanās. Šādās situācijās efektīvākais risinājums ir sāls un smilts kaisītāja/birdinātāja izmantošana pretslīdes materiāla kaisīšanai;
- **sniega lāpsta** – tad, kad sniega kārtas ir tik lielas, ka ar slotu un lāpstu vairs nevar līdzēt, palīgā nāk KIOTI RX7330PC ar V veida sniega lāpstu. Darbs tiks paveikts ātri, kvalitatīvi un bez problēmām, ja izvēlēsieties piemērotu sniega lāpstu pēc izmēra un konstrukcijas. Ieteicams ziemas periodā izmantot sniega lāpstas ar sniega lāpsta naža aizsarggumiju – tas pasargās bruģi un aku vākus no izraušanas un nebojās brauktuves vai gājēju celiņa segumu.

“Izvēlieties darbu veikšanai labāko un efektīvāko veidu, kas ietaupīs jūsu laiku un resursus un atvieglos cilvēku darbu, jo to veic viens operators. Mehānizēts darbs sniedz lielāku izpildes efektivitāti un paaugstina darba ražīgumu – īsākā laika posmā vairāk paveikta darba,” iesaka Ivars Klāsons.

Pārliecināts par šīs tehnikas kvalitāti, darba ražīgumu un efektivitāti ir arī Guntis Urtāns: *“Šī pārlicība balstās vairāku gadu pieredzē, sniedzot pakalpojumus privātpersonām, valsts iestādēm un uzņēmumiem, kas par teritorijas labiekārtošanu un uzkopšanu domā savlaicīgi. Šādu tehnikas komplektu izmantojam iekšpagalmu un gājēju celiņu uzkopšanā, degvielas uzpildes stacijā, lidlauku un stāvlaukumu uzturēšanā, autoceļu tīrīšanā un grāvmalu attīrīšanā.”*

Mums visiem ir svarīgi, lai vide arī ārpus telpām būtu sakopta un sakārtota, tomēr bieži vien par teritorijas apsaimniekošanu domājam novēloti. AS “FERRUS” komanda iesaka un aicina laikus parūpēties par teritorijas uzkopšanas darbiem – slaucīšanu, zāles pļaušanu, teritoriju kaisīšanu, sniega šķūrēšanu un citiem, kas ir ļoti darbietilpīgs process, par ko jādodomā savlaicīgi.

Piekritīsiet – ja teritorija tiek uzkopta regulāri, tad darbs veicas no rokas! Šo darbu un darbiņu veikšana gadu no gada, sezonu no sezonas atvieglo teritorijas uzkopšanu un uzturēšanu, mainoties sezonām.

Vēlam jums veiksmi un izdošanos rudenī un ziemas sezonas darbu veikšanā!

AS “FERRUS”

Daina Oliņa

7. oktobrī Latvijas Pašvaldību izpilddirektoru asociācijas (LPIA) biedri ikmēneša sanāksmē pulcējās Jēkabpils novada Rubenes pagasta Rubenjos.

Atgādinu, ka LPIA sanāksmju atspoguļojums "Logā" ir mainījies – galvenokārt atrādām to, ko nespēj LPS mājaslapas mūsdienīgās iespējas – fotoattēlus, pārsvārā no mājiņieku sarūpētās katra novada iepazīšanas. Visu pārējo var atrast mūsu interneta vietnē.

Pagaidām, meklējot izpilddirektoriem parocīgāko risinājumu, eksperimentējam ar diviem variantiem. **LPIA Jēkabpils novada sanāksmes materiāli jāmeklē sadaļā "Pašvaldību darbiniekiem" pie LPS komiteju dokumentiem:** <http://www.lps.lv/lv/pasvaldibu-darbiniekiem/lps-komiteju-dokumenti/>. Meklētājā tikai jānorāda vajadzīgais datums, jo "Latvijas Pašvaldību izpilddirektoru asociācija" meklētāja pirmajā rindā zem melnā trijstūrīša jau ierakstīta. Tur atradīsiet sanāksmes prezentācijas, kas pievienotas protokolam izklāsta secībā un ar kurām skolotie izpilddirektori tiks galā paši.

Tipiski netipiskais Jēkabpils novads

Jēkabpils novads uzskatāms par tipisku lauku novadu, tomēr tajā ir daudz netipiskā. Pašvaldības miteklis

atrodas ārpus novada – lielpilsētā Jēkabpilī, tomēr šai izvēlei ir pavisam loģisks pamatojums. Novadā ietilpst septiņi pagasti, te nav nevienas pilsētas. Skaidrs, ka iedzīvotājiem parocīgāk reizumis aizbraukt uz Jēkabpili. Diemžēl šī ir viena no retajām pašvaldībām, kur sevišķi skaudri jūtams, cik melīgi bija novadu reformas virzītāju solījumi, ka uz centru no visiem pašvaldības nostūriem vedīs asfaltētas šosejas. Tādu te nav, asfalta strēmeles vīd tikai lielāko apdzīvoto vietu tuvumā. Taipus Daugavas pēdējos gados ceļinieki rosās bieži un pamanāmi, Sēlija pamazām kļūst izbraucama, atslogojot Daugavpils šoseju. Tikai – ne Jēkabpils novads. Cik sliekšņus pašvaldības vadība nav deldējusi, cik durvis virinājusi un vēstules rakstījusi – solījumi atbīdās arvien tālākā nākotnē.

Par šo aplamību todien errojās arī Latvijas izpilddirektori, jo ilgi valdījušo saulaino un sauso rudens laiku pēkšņi nomainīja lietavas, kas rūpīgi nogreiderētos ceļus dienas laikā pārvērta "veļas dēļos". Taču mājiņieki bija rūpīgi izpētījuši meteorprognozes, tāpēc pasākumu tālredzīgi plānoja tā, lai ciemiņiem nenāktos brīst "tēva sidrabortos dubļus".

Cepuri nost – visu garo un darbīgo dienu priekšsēdētājs **Edvīns Meņķis** un LPIA sanāksmes galvenais "dirigents" – izpilddirektors **Jānis**

Subatiņš vadīja kopā ar ciemiņiem – no sagaidīšanas "rituāla" pie kultūras nama durvīm līdz pat atva-

du sveicienam, pavadot izpilddirektorus mājupceļā uz visām Latvijas malām. Viesmīlību nodrošināja daudzi, tomēr minēto duetu gribētu "pieaudzēt" līdz "trio", jo visur klātesošs bija arī Jēkabpils novada sabiedrisko attiecību speciālists **Kaspars Sēlis**, kurš

gan sēdēja pie datora, koordinējot novada prezentāciju, gan stāstīja par pašvaldības pieredzi, organizējot bērnu un jauniešu nometnes, gan džigita cienīgā tempā nenogurdināmi iemūžināja katru bagātās dienas mirkli. Vai gan jauns cilvēks ar tādu uzvārdu spēj būt gaudens, izrādot savu dzimto pusi!

Tāpēc Jēkabpils novada "dosjē" bezkaislīgo pārskatu žurnāla lapā gribu aizstāt ar mudinājumu noskatīties Kaspara veidoto (iecerēto, filmēto un pat ierunāto!) astoņu minūšu videofilmīņu. Tad visu būsīt ne tikai uzzinājuši, bet redzējuši savām acīm: <https://youtu.be/IcFjiY-UTVU>. Noskatījāties? Tad pārbaudes jautājums: cik pārceltuvju ir uz Daugavas un cik no tām atrodas Jēkabpils novadā?

Latvijas pašvaldību "tīkliņi"

Sanāksmes pirmajā daļā Latvijas Pašvaldību savienības (LPS) pārstāvji klātesošos iepazīstināja ar **Norvēģijas Finanšu instrumenta (NFI) finansētā projekta "Lietpratīga pārvaldība un Latvijas pašvaldību veikspējas uzlabošana"** rezultātiem. Pats projekts nesēn oficiāli noslēdzies, LPS padomnieku virsvadībā četros sadarbības "tīkliņos" iesaistot 44 Latvijas pašvaldības, kas gandrīz triju gadu garumā praksē apguva sistēmu "mācīties salīdzinot".

NFI projekta vadītāja **Ligita Pudža**, pirmoreiz tiekoties ar izpilddirektoru auditoriju, bija patikami

pārsteigta, sastopot zālē arī projekta gaitā iepazītos pašvaldībniekus no Gulbenes, Vecumniekiem un vēl citus. Pārējiem, līdz šim neiesaistītajiem, raksturojot projekta ieguvumus, L. Pudža uzsvēra, ka "tīklošanās" turpināsies arī pēc projekta beigām, un nosauca oktobrī plānotās izbraukuma sēdes. Atliek tikai sekot informācijai LPS mājaslapā.

"Norvēģu projekta" dalībnieki pārliecinājušies, ka nemaz nav nepieciešams vērtīgu pieredzi meklēt ārzemēs, daudz ko iespējams iegūt tepat, Latvijas pilsētu un novadu pašvaldībās. Projekta gaitā tika izstrādāti 88 dokumenti, daļa no tiem tiks īstenoti. Taču tas nav galvenais – svarīgi, ka pētot un analizējot pašvaldībām radās iespēja uzzināt, salīdzināt un izvērtēt, kas viņiem der un kas neder.

NFI projekta datubāzes administrators **Jānis Upeniņš** iepazīstināja ar projekta otru nozīmīgāko sadaļu, kas ir daudz "taustāmāka" par minēto "tīklošanos" – izstrādāto salīdzināmo datu bāzi – **pašvaldību informācijas sistēmu BLIS**, kā arī nodemonstrēja tās iespējas, piemēram, vērtējot un salīdzinot dažādos aspektos Latvijas skolu eksāmenu rezultātus. Jācer, ka paraugdemonstrējums rosinās arī zālē sēdošos izmantot BLIS pašvaldības ikdienas darbā.

DI – dēvē, kā gribi, skaidrāks nekļūst

Sanāksmes "runu daļas" otrais temats skāra aktuālo **deinstitutionalizācijas** problēmu (izrunāšanas ērtumam to daudzi jau sen dēvē par "DI"). Tas arī izskaidroja zālē sēdošo LPIA sanāksmēm mazliet neierasto dzimumu samēru, jo sociālā sfēra pašvaldībās gandrīz simtprocentīgi ir nodota sieviešu pārziņā.

Par pašreizējo situāciju un jaunumiem izpilddirektorus un viņiem līdzī atbraukušos pašvaldību sociālos darbiniekus informēja Labklājības ministri-

jas (LM) ES Struktūrfondu departamenta direktore **Sarmīte Uzuliņa** un Sociālo pakalpojumu departamenta direktora vietnieks **Aldis Dūdiņš**. S. Uzuliņas

IZPILDDIREKTORU ASOCIĀCIJĀ

prezentāciju "DI ESF projektu ieviešanas progress" atradīsiet LPS interneta vietnes minētajā sadaļā. S. Uzuliņa ziņoja, ka plānošanas reģioni ir noslēguši sadarbības līgumus par dalību DI projektos ar 113 pašvaldībām (95%). Presentācijā visas norises atspoguļotas secīgi un grafiski. Savukārt A. Dūdiņš informēja par **pārejas no institucionālās aprūpes uz sabiedrībā balstītiem pakalpojumiem ilgtspēju**. Presentācija ir pietiekami plaša, tajā izstrādāti dažādi patstāvīgās dzīves modeļi, arī iecerētais finansējums pašvaldībām. Un tomēr – vai pietiks resursu (ne tikai finansiālo, bet medicīnisko, psiholoģisko, cilvēcisko), lai šie "īpašie" bērni un pieaugušie sabiedrībā justos komfortabli, bet viņu līdzcilvēki nejostos apdraudēti?

LPS padomnieces **Ilzes Rudzītes** pirms sanāksmes savāktie un apkopotie **problēmjaudājumi par DI ieviešanas gaitu** (skat. prezentāciju!), kas jūtami iekustināja rāmo progresu ziņojumu, liecināja, ka Labklājības ministrijas skatījumā "progress" pašvaldību ikdienas realitātē tomēr buksē. Turklāt šo

neskaidro jautājumu joprojām ir daudz. Diemžēl arī ministrijas pārstāvju atbildes klātesošajiem nelikās gana skaidras. Uz daudziem jautājumiem I. Rudzīte atbildes gaidīs pēc sanāksmes.

Sanāksmes turpinājums bija tematiski radniecīgs, taču daudz reālāks, jo vēstīja par dažādiem palīdzības veidiem grūtu slimību skartajiem iedzīvotājiem – dažādu vecumu smagi slimo pacientu psihosociālās rehabilitācijas iespējas. Tās izklāstīja onkoloģisko pacientu atbalsta biedrības "Dzīvības koks" valdes priekšsēdētāja **Gunita Berķe** un Mārtiņa fonda valdes priekšsēdētāja **Elita Keiša** (Jēkabpils novada Kalna pagastā izveidots fonda psiholoģiskās rehabilitācijas centrs "Dūjas", lai sniegtu atbalstu bērniem ar īpašām vajadzībām un viņu tuviniekiem). Ierobežotā laika dēļ uz "Dūjām" izpilddirektori "aizlidoja", noskatoties videofilmu.

Kaspars Sēlis bija pavisam konkrēts, stāstot par pašvaldības un biedrību veikumu, rīkojot dažādas bērnu un jauniešu nometnes. Kādām jābūt nometnēm un sociālās aprūpes centriem, lai tie atbilstu valsts noteiktajām prasībām, atbraukušajiem skaidroja Veselības inspekcijas Sabiedrības veselības uzraudzības nodaļas vadītāja **Solvita Muceniece**.

Raiņa bērnu dienu zemē

Sadalījušies pa mazliet atšķirīgiem maršrutiem, daļa ciemiņu "sarūmējās" amatniecības centra "**Rūme**"

mājīgajās telpās **Zasā**, kur top gan keramikas brīnumi, gan gleznas, gan dažādi koka darbi.

Otra grupa iegriezās hokeja klubā "Rubeņi", āra hokeja laukumā un Rubeņu baznīcā. Pēc tam mēroja ceļu

uz **Kaldabruņu**, kur vecajā skolas ēkā **levas Jātnieces** vadībā biedrība **“Ūdenszīmes”** uzbūrusi īpaši poētisku dabas brīnumu piestrāvotu pasauli – Pļavas muzeju, bet pagalmu vēl rotā šīsvasaras Siena skulptūru plēnēra oriģinālie darbi. Šoreiz abi bīdētāji veiksmīgi iesēdās katrs savā autobusā, tāpēc

lasītājiem paveras iespēja novērtēt abu grupu piedzīvoto.

Lietainās dienas izskaņā visi atkal satikās Jāņa Raiņa saulainajā bērnu dienu zemē **Tadenavā**, kur šovasar

durvis no jauna vēris netipisks muzejs – kā radīts maziem apmeklētājiem, lai, saules motīva pavadīti, ar koka bumbiņu saujā viņi dzejnieka pasauli iepazītu spēlējoties.

IZPILDDIREKTORU ASOCIĀCIJĀ

Liksmi kā bērni dzīvespriecīgi skanīgo sēļu pasauli dienas izskaņā iepazīna arī izpilddirektori, Tadenavas izbūvētajā šķūnī dziedot un dejojot kopā ar folkloras kopu "Dignojši".

Bet ne tikai. Uz Tadenavu bija atbraukusi arī Latvijas Memoriālo muzeju apvienības direktore **Rita Meinerte**, kura pēc ilgstošiem cīņiem par savas tautai nozīmīgās, bet pie varas esošajiem šķietami mazsvarīgās saimniecības uzturēšanu un glābšanu tomēr piedzīvojusi neticamu notikumu. Patiesībā – četrus brīnumus, jo drīz pēc Tadenavas atdzimšanas atjaunotnes fanfaras skanēja Raiņa un Aspazijas vasarnīcai Jūrmalā un abu dižgaru mājai Rīgā, Baznīcas ielā. Un nupat restaurācijas darbi pabeigti arī Jāņa Akuratera muzejam Torņakalnā. Protams, ka lielo "sprādzienu" izprovocēja Raiņa un Aspazijas jubilejas gads. Interesanti piebilst, ka arī Jānis Akuraters "pieder" Jēkabpils novadam, jo pirms 140 gadiem dzimis Dignājas pagastā.

Norvēģu projekts satvināja 44 Latvijas pašvaldības, veidojot "tīklus", kas palīdz iepazīt citam cita darbu, atklājumus, neveiksmes. LPIA oktobra sanāksmes gaitā izpilddirektoriem bija iespēja iesaistīties Jēkabpils novada "tīkliņā", kas pierādīja, ka saulainu noskaņu kolēģiem iespējams sagādāt pat lietaini drēgnā rudens dienā.

Foto: Kaspars Sēlis un Daina Oliņa

SIA "HCT AUTOMOTIVE" piegādā klientiem personāla pacelājus jau kopš 1999. gada.

Pa šo laiku uzņēmums uzkrājis bagātu pieredzi, lai, ievērojot visas drošības prasības, maksimāli apmierinātu jebkura klienta vajadzības darbam augstumā.

SIA "HCT AUTOMOTIVE" klientu vidū ir daudzas Latvijas pašvaldības un tās apkalpojošie uzņēmumi, kas visbiežāk izvēlas pacelājus uz piekabes bāzes vai uzstādītus uz kravas transportlīdzekļu bāzes. Tā, piemēram, Ādažu, Jaunjelgavas, Kokneses, Krāslavas un Tērvetes novada pašvaldības ir iegādājušās Anglijā ražotos pacelājus uz piekabes bāzes *Nifty* ar darba augstumu no 9 līdz 21 metram. Šie pacelāji izceļas ar uzticamību, vienkāršu uzbūvi, ir saprotami un viegli vadāmi.

Tā kā, pasūtot pacelāju, iespējams izvēlēties jaudas avotu, šos pacelājus var izmantot atbilstoši uzņēmuma vajadzībai. Lai pacelāju izmantotu iekštelpās, piedāvājumā ietilpst izvēles iespēja starp akumulatoriem vai tieši no tīkla darbināmiem pacelājiem. Ārdarbiem ieteicams izvēlēties kombinētu jaudas avotu – akumulatori un iekšdedzes dzinējs.

Hidrauliskā riteņu piedziņa ļoti atvieglo iekārtas pārvietošanu darba laukumā.

Uzņēmumi, kuriem jāsasniedz lielāks augstums un jāceļ lielāks svars, parasti izvēlas uz automašīnām uzstādītus personāla pacelājus. Šo klientu vidū ir arī SIA "Ludzas apsaimniekotājs", kas šogad kļuvis par īpašnieku groza pacelājam COMET EUROSKEY 26/2/13 ar darba augstumu 26 metri un celbspēju 250 kg visā darbības diapazonā uz *Mercedes-Benz* šasijas.

Lielākoties uzņēmumi cenšas iegādāties jaunas iekārtas, taču, ja līdzekļi ir ierobežoti, var izlīdzēties ar lietotām iekārtām. Jebkurā gadījumā SIA "HCT AUTOMOTIVE" nodrošina apkalpošanu un rezerves daļas saviem pārdotajiem pacelājiem – neatkarīgi, vai tas pirkti jauns vai lietots.

Šobrīd "HCT AUTOMOTIVE" piedāvājumā ir arī uz kāpurķēžu šasijas bāzes uzstādīti personāla pacelāji, kas pasaulē kļūst aizvien populārāki, pateicoties nelieliem izmēriem, izcilai caurgājībai un plašam darba diapazonam.

www.hct.lv

MAGĪSKAIS VĀRDS “RĪGA”

Daina Oliņa

Šis ir piektais žurnāla numurs, kurā seno rubriku ““Logs” viesos” veltām nevis atsevišķu pašvaldību, bet pašvaldību nākamā līmeņa – plānošanas reģionu iepazīšanai. Šogad jau apceļota Vidzeme, Kurzeme, Zemgale un Latgale – katrs no šiem reģioniem un likumsakarīgi arī materiāliem bijis atšķirīgs. Ikviens reģions akcentēja savas stiprās puses un sūkstījās par trūkumiem, visbiežāk – par uzticēto funkciju neprognozējamajām svārstībām, vienas negaidīti atņemt (sabiedriskā transporta maršrutu plānojuma pārraudzīšana, kultūras joma), citas – uzticot (par pēdējo jaunpienācēju uzskatāma deinstitucionalizācijas (DI) programma, kas ir ne tikai grūti izrunājama, bet joprojām arī neviennozīmīgi vērtēta ideja). Mazliet pirms DI reģionu pārziņā nonāca arī uzņēmējdarbība, tāpēc brīžam liekas, ka valsts veiksmīgi novelj no saviem dižajiem pleciem īpaši smagās problēmas. Laikam vēl tikai medicīnas aprūpes sakārtošanu pielātos uzdot plānošanas reģioniem, jo ar to arī pagalam nesokas. Ikreiz tika pieminēts arī nemainīgais “Damokla zobens”, kas periodiski izskanējis gandrīz visā plānošanas reģionu desmit gadu pastāvēšanas laikā – likvidācijas draudi.

Viss jau daudzkārt izrunāts un analizēts, tāpēc par iepriekš neparedzētu veiksmi kļuva sagādīšanās, ka ceļojumu pa reģioniem noslēdzam Rīgā. Salīdzinot ar kolēģiem, Rīgas plānošanas reģiona vēstījums ir visai atšķirīgs. Tāpēc atšķirīgs būs arī raksts, kurā mēģināts izziņāt un izprast RPR būtību.

No Latgales plānošanas reģiona administrācijas mītnes Jēkaba kazarmās (Latgalei bija veltīta “Loga” iepriekšējā viesošānās Riebiņos un Rīgā) jāpaiet pavisam nedaudz soļu vēl tuvāk galvaspilsētas “sirdij”, jo **Rīgas plānošanas reģiona** (RPR) administrācijas birojs atrodas īpašā vietā (gan namā, ko – piedodiet! – sen jau saista ar “makdonalda” vārdu), tomēr ar plašu skatu uz Brīvības pieminekļa laukumu.

Jau vairākus gadus telpās saimnieko Rīgas plānošanas reģions, kas nupat 12. oktobrī atzīmēja pirmo desmitgadi (radniecīgi struktūras aizmetņi – gan ar mainīgiem nosaukumiem – reģionos ir gandrīz divtik seni). Pirmais un ilggadējais administrācijas vadītājs **Jānis Miezeris**, kurš pirms diviem gadiem devās pensijā, jaunajiem kolēģiem svētku reizē rādījis vēsturiskus fotoattēlus par pirmajiem darba gadiem un cilvēkiem, kas te strādājuši.

Oktobrī divu gadu jubileju Rīgas plānošanas reģionā varēja atzīmēt Miezera kunga pēctecis **Edgars Rantītis**. Viņš ir pats jaunākais plānošanas reģionu admi-

nistrācijas vadītājs – mūsdienīgi un reizē analitiski domājošs, tajā pašā laikā atrisīts un atvērts. Vērojot Edgaru intervijas laikā, man uzausa vīzija par Jāni Domburu darbības sākumposmā. Likās, ka Edgars ir kā radīts, lai Rīgas plānošanas reģionu iepazītu viņa skatījumā. Dzimis Limbažos, studējis un strādājis Valmierā, pusgadu strādājis LPS vistuvākajā ministrijā – VARAM. Tad izturējās prāvu konkursu un otrajā kārtā atzīts par derīgāko šim amatam no četriem pretendentiem.

I Šķērsgrīzumā: Rīgas plānošanas reģions

– Kā jūs ienācāt Rīgas plānošanas reģionā? Cilvēks “no malas” nomainīja ilggadēju un pieredzes bagātu vadītāju.

– Uzaugu un skolojos Limbažos, tad studēju, strādāju un arī dzīvoju Valmierā, tagad dzīvoju Rīgā. Tā sanācis, ka dzīvesvieta man seko darbavietai. Pēc Vidzemes Augstskolas absolvēšanas strādāju Valmieras pilsētas pašvaldības Attīstības un projektu nodaļā, bet

pēc daudzu gadu interesanta darba tomēr nolēmu, ka pienācis laiks pārmaiņām. Pusgadu strādāju Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijā, koordinējot Norvēģijas Finanšu instrumenta projektu.

Laikam jau pieredze darbā pašvaldībā un ministrijā, kā arī biedrības vadīšana un lekciju pasniegšana Vidzemes Augstskolā bija stiprās puses, kas ļāva uzvarēt izsludinātajā konkursā. **Mans princips ir vienkāršs – ieejot jaunā kolektīvā, nav jāveic revolūcija, bet jāsaprot, kas un kā strādā, un tikai pēc tam jāsāk saprātīgi mainīt vājās vietas, lai padarītu organizāciju spēcīgāku un efektīvāku.** Pats palēnām visu vēroju, iepazīstu, secinu, kas, manuprāt, darbojas labi, bet kas jāmaina. Neredzu jēgu dzīvē sastopamajām “revolūcijām”, ko dažkārt rīko jauniecelts vadītājs – visu par sliktu atzīstot, mainot un atlaižot. To uzskatu par populismu. Nešaubos, ka arī pēc manis atrodas un atradīsies gan nepilnības, gan atšķirīgs redzējums. Tas ir pilnīgi loģiski, jo **katram cilvēkam ir cits redzējums.**

Vadītājam, manuprāt, ir skaidri jānosaka darbības virziens, taču vispirms jāiepazīst organizācija, kurā viņš ir ienācis. Pastrādā, izdomā, pirms dari! Kad plānošanas reģiona darbinieki saprata, ka neko sagraut un ārdīt negrāso, notika tā, ka daudzi kolēģi nāca ar savām idejām, kā labāk un racionālāk organizēt darbu.

– Vai šo prasmi jums deva politoloģijas studijas?

– Varbūt, bet tikai daļēji. Bakalaura un maģistra darbus izstrādāju Vidzemes Augstskolā. Tagad jāpabeidz **otra maģistrantūra** – starptautiskie ekonomiskie sakari RTU Inženierekonomikas un vadības fakultātē. Jaunās zināšanas man ļoti noder reģionā, tāpēc arī studēju. Mūsu sadarbības partneru loks ir plašs, ietver gandrīz visas Eiropas valstis. Ar viņiem jākomunicē līmenī – jāpārzina starptautiskās sadarbības principi, sarunu prasme un tā tālāk. Studijas aizrāva ar savu praktisko ievirzi.

Valmieras pašvaldībā nostrādāju gandrīz astoņus gadus. Turklāt 2011. gadā **sāku lasīt lekcijas Vidzemes Augstskolā:** bakalauriem lasīju kursu par valsts pārvaldi un pašvaldībām (uzreiz gan brīdināju, ka mans kurss būs ar praktisku ievirzi), maģistriem lasīju par organizāciju stratēģisko vadību. To gan atzīstu par sava veida avantūru, jo maģistranti nav bakalauri, lekcijās sēdēja profesionāļi ar daudz lielāku pieredzi nekā manējā.

– Kā jūs raksturotu Rīgas plānošanas reģionu?

– Reģiona administrācijā esam aptuveni divdesmit darbinieku. Ja pieskaita klāt speciālistus, kurus piesaistām konkrētiem projektiem, sanāk mazliet pāri trīsdesmit. Salīdzinot pat ar vidēja lieluma pašvaldību, esam mazs kolektīvs. Darbu organizējam atbilstoši valsts noteiktajām funkcijām un uzdevumiem, un katras funkcijas ieviešanai ir izveidota nodaļa. Reģiona administrācijā ir Telpiskās plānošanas noda-

ļa, Starptautisko projektu nodaļa, Sabiedriskā transporta nodaļa un ES Struktūrfondu informācijas un uzņēmējdarbības centrs. Lielākā nodaļa pašlaik ir Starptautisko projektu nodaļa, jo esam aktīvi uzskūši projektu sagatavošanu un ieviešanu, papildus starptautiskajiem projektiem aktuāls ir tā saucamais deinstitucionalizācijas projekts.

– **Katra plānošanas reģiona politiskais “kodols” ir Attīstības padome, ko veido visu reģiona pašvaldību vadītāji. Jums to ir vairāk nekā citiem kolēģiem – trīsdesmit, turklāt viena no tām ir Rīga. Liekas, ka jūsu reģiona darbībai varētu būt sava specifika, jo Rīga un Pierīgas pašvaldības lielākoties tomēr ir īpaši “veidojumi”. Salīdzinot ar citu kolēģu plānošanas reģioniem, liela daļa no jūsu aprūpējamajiem ir gana turīgi un spēcīgi, spējīgi darboties bez palīdzības no malas. Vēl viena lielpilsēta – Jūrmala. Ādažu, Babītes, Garkalnes, Ikšķiles, Stopiņu un Mārupes novadi ir turīguma līderpozīcijās. 30 pašvaldības ietver arī Rīgai attālākas teritorijas – Ogres, Ķeguma un Lielvārdes novadus Latgales virzienā; Tukuma, Jaunpils, Kandavas un Engures novadus Kurzemes pusē; Siguldas, Krimuldas, Saulkrastu, Limbažu, Alojās un Salacgrīvas novadus Vidzemes virzienā. Pilno sarakstu necitēšu. Pierīgas pašprietiekamajām pašvaldībām diezin vai ir raksturīga vēlme izjust biedru plecu, risināt kopējo sāpi. Viņu iespējas un ambīcijas (šā vārda pozitīvā izpratnē) ir pietiekamas, lai ministrijās un iestādēs vērstos paši. Visos četros apciemotajos reģionos Attīstības padomes locekļi – visu pašvaldību vadītāji – pulcējas ik mēnesi. Kopā spriež un lemj, parasti arī iepazīst vienu no pašvaldībām, kurā notiek sanāksme.**

Gara acīm skatot Pierīgas pašvaldību vadītāju raibo spektru, liktos dīvaini, ja viņi reizi mēnesī veltītu laiku kopējai sēdēšanai. Priekšsēdētāju dienas jau tā ir gana aizpildītas un noslogotas. Kā rit dzīve tik sarežģītā struktūrā?

– Rīgas plānošanas reģiona Attīstības padome sastāv no trīsdesmit pašvaldību 35 pārstāvjiem. Attīstības padomi vada Salacgrīvas novada domes priekšsēdētājs **Dagnis Straubergs**. Viņa vietnieks ir Rīgas domes Drošības, kārtības un korupcijas novēršanas jautājumu komitejas priekšsēdētājs **Dainis Turlais**. Dagnim

“LOGS” VIESOS

Straubergam kā arhitektam ir sistēmisks skatījums uz lietām un norisēm, kā arī ilggadēja pieredze darbā pašvaldībā.

– **Tomēr Salacgrīva ir viens no reģiona tālākajiem punktiem.**

– Mūsdienās mobilitāte vairs nav problēma, un pašvaldību vadītāji regulāri piedalās dažādās sanāksmēs un jautājumu risināšanā Rīgā, kā rezultātā varam efektīvi organizēt darbu. Turklāt modernās tehnoloģijas atvieglo ikdienas komunikāciju, piemēram, dokumentu parakstīšana ar e-parakstu.

Plānošanas reģiona lēmēj institūcija ir **Attīstības padome**. Tās sēdes notiek reizi ceturksnī, kad tiek skatīti lemjamie jautājumi, kas tajā brīdī ir aktuāli. Tā arī veidojam sēžu darba kārtību, kā rezultātā var būt gan konceptuāli jautājumi, gan “saimnieciski” risināmie jautājumi. Jūs pareizi nojaušat, ka mūsu Attīstības padome uz sēdēm nesanāk vis katru mēnesi. Formāla ķeksīša dēļ mūsējos nepulcējam, piemēram, trešajā ceturksnī, kad visiem rūpēja jaunā mācību gada sākums, sanākumi vispār nerīkojam. Attīstības padome tiksies decembrī. Lielākā daļa mūsu reģiona pašvaldību spēj pašas risināt savas problēmas, un, kā saprotat, liela nozīme te ir Rīgas tuvumam. Cita lieta – attāli Latgales vai Vidzemes nostūri. Šo pašvaldību ļaudis vis neskries bieži uz Rīgu. Tiem vairāk nepieciešams plānošanas reģions kā starpnieks.

Beidzamajos gados reģiona pašvaldības ir aktīvi iesaistījušās pašvaldību izveidotajās biedrībās – Latvijas Piekrastes pašvaldību apvienībā, Latvijas Lielo pilsētu asociācijā, Reģionālās attīstības centru apvienībā, Pierīgas pašvaldību apvienībā un citās, kas aizstāv savu biedru intereses. Mums kā plānošanas reģionam savukārt ir jāmēģina aizstāvēt visu mūsu pašvaldību atšķirīgās intereses, kas dažādās politikas jomās var būt atšķirīgas, piemēram, izglītības jomā Pierīgas pašvaldībām un no Rīgas attālākām pašvaldībām.

Tomēr viss iepriekš teiktais savā ziņā mūsu darba specifiku padara interesantāku. Galvenais nopelns te

ir maģiskajam vārdam “**Rīga**” mūsu nosaukumā. To esam apjautuši ne reizi vien, arī Briselē. Izdzirdot vai izlasot kāda projekta dalībnieku sarakstā Rīgas vārdu un reģiona iedzīvotāju skaitu, kas, pateicoties galvaspilsētai, pārsniedz miljonu, attieksme pret mums ir jūtami labvēlīgāka un ieinteresētāka. **Tā ir reālā situācija, sadarbojoties ar citiem ES reģioniem.**

RPR ir izveidota **pašvaldību attīstības speciālistu konsultatīvā komisija** – sanāksmes notiek kādā no mūsu reģiona pašvaldībām. Konkrētās pašvaldības pārstāvji prezentācijā iepazīstina ar savu novadu, seko diskusija par pamatjautājumu, bet noslēgumā – pašvaldības izvēlēto objektu apskate. Taču arī šīs sanāksmes organizējam tikai reizi ceturksnī par plānotajiem aktuālajiem jautājumiem. Speciālistiem gan šīs tikšanās ļoti patīk, jo rodas iespēja ne tikai iepazīt citas pašvaldības, bet tikties un komunicēt ar kolēģiem.

Dagna Strauberga galvenais uzstādījums ir – **plānošanas reģionam jāstrādā ciešā sadarbībā ar pašvaldībām**. Tas nozīmē sadarbību gan reģiona funkciju ietvaros, gan iesaistot pašvaldības starptautiskajos projektos, risinot tādus jautājumus, kas prasa skatīties pāri vienas pašvaldības robežām, tātad reģionālā līmenī, piemēram, transporta plānošana, uzņēmējdarbības veicināšana, mazo ostu tīkls u.c.

– **Kā plānojat tuvināties pašvaldībām?**

– Jau minēju, ka plānošanas reģiona darbības sākuma posmā objektīvi bija nepieciešama saikne ar ministrijām mūsu pašvaldību interesēs. Tagad visos mūsu projektos iesaistītas pašvaldības, atkarībā no tā, kas projektā paredzēts – vai tas ir kapacitātes paaugstināšanas brauciens pie sadarbības partneriem, vai tā ir diskusija par konkrētiem jautājumiem, vai plānošanas dokumentu izstrāde utt. Tā kā “seju esam pavērsuši” nevis teorētiski, bet praktiski. Kā plānošanas reģions mēs pamatā koordinējam pašvaldību darbu un sadarbību mūsu funkciju ietvaros, piemēram, teritorijas attīstības plānošanas, tagad sākam uzņēmējdarbības veicināšanas jomā un citās. Kad pašvaldība izstrādā savu attīstības programmu, mūsu uzdevums ir savest tās pārstāvjus kopā ar visām robežpašvaldībām, organizējot kopēju sanākumi. Svarīgi ir redzēt reālo situāciju, kas nav iespējams, sēžot Rīgas birojā. RPR ir izveidojusies laba sadarbība ar atsevišķiem Eiropas Savienības reģioniem un tīklojumiem, kur sevi esam pierādījuši kā uzticamu sadarbības partneri. Līdz ar to vai nu paši iesaistāties projektos, vai piedāvājam mūsu pašvaldībām, ja redzam, ka tematiski un saturiski tās labāk atbilst partnera profilam.

– **Viena no jaunākajām funkcijām, kas reģioniem tika uzticēta šogad, ir uzņēmējdarbība. Liekas, ka arī šajā jomā Rīgas tuvums ir pietiekami laba “ēsmā”, lai uzņēmēji paši atrastu sev piemērotu “mājvietu”.**

Uz Latgali, pat ar tās speciālo ekonomisko zonu, diezin vai ārzemju firmas skries tik naski.

– Jums taisnība, tāpēc arī jauno funkciju cenšamies pildīt atbilstoši Rīgas reģiona īpatnībām. Reģiona Uzņēmējdarbības centrs tika izveidots uz SF Informācijas centra bāzes, kas bija ieguvis stabilu vietu ES informatoru vidū un visatpazīstamākais bija ar savu mājaslapu www.esfinanses.lv. Diemžēl centru reforma atnesa līdz šoreiz arī zaudējumus – interneta vietni, ko izmantoja vairāk nekā 50 tūkstoši lietotāju, bijām spiesti slēgt, nevarējām nodrošināt pietiekami atbilstošu atalgojumu arī vairākiem augsta līmeņa speciālistiem. Tāpat kā iepriekš ES fondu informācijas centrs, arī Uzņēmējdarbības centrs gada laikā ir atradis savu vietu kā dažādo uzņēmējdarbības atbalsta struktūru koordinators un vienotas platformas (gan informatīvās, gan resursu) veidotājs, lai Rīgas plānošanas reģiona uzņēmēji saņemtu nepieciešamo atbalstu un informāciju bez liekas enerģijas un laika tērēšanas. Pietiekami liela vieta Uzņēmējdarbības centra pienākumos būs arī darbs ar ārējā tirgus piesaisti un produkta pievienotās vērtības veidošanu. Mūsu galvenais sadarbības tīkls ir pašvaldību uzņēmējdarbības speciālisti, jo īstenībā visa teritorija un uzņēmēji atrodas kādā no pašvaldībām.

RPR pārstāvji vizītē Moldovā oktobrī.

– Vai sadarbība ar VARAM jums sekmējas tāpēc, ka pats tur strādājat?

– Mums ir veiksmīga sadarbība ne tikai ar VARAM, bet arī ar Izglītības un zinātnes, Ekonomikas un Satiksmes ministriju – gan esošo funkciju īstenošanā, gan strādājot pie projektiem. Saistībā ar deinstitucionalizācijas projektu veidojam sadarbību ar Labklājības ministriju, kas iepriekš nebija aktuāli.

– Plānošanas reģionu pastāvēšana bijusi apdraudēta teju jau kopš dzimšanas. Kā vērtējat jaunākās vēsmas ar ieceri veidot 16 apriņķus? Vai tas nav drauds reģioniem?

– Pagaidām nevaram neko vērtēt, jo VARAM vēl nav lūgusi RPR Attīstības padomi formulēt savu viedokli

par šo modeli. Attīstības padome līdz šim ir pieņēmusi lēmumu, ka **jāstiprina esošie plānošanas reģioni, nododot tiem vairāk funkciju un lielāku atbildību.**

Ja skatāmies teorētiski, tad par 16 apriņķu modeli ir tikai pateikts skaits un dots nosaukums, bet nav pateikts, **kādas būs funkcijas, kādi rezultāti jāsasniedz, kāda būs pārvaldes sistēma, kāds būs finansējuma modelis, kāds būs teritoriālais pārklājums.** Tāpat netiek pateikts, vai tie aizstās pašreizējos plānošanas reģionus vai tas būs jauns administratīvi teritoriālais iedalījums.

– Esmu pieredzējusi novadu reformas sākumu, kad figurēja skaitlis 102. Toreiz gan bija detalizēti izstrādāta karte.

– Tieši tā. Tolaik, studējot politoloģiju, mēs pētījām šo reformu. Tomēr atzinību pelna fakts, ka šo modeli tiešām diskutēja uz vietām visur Latvijā. Cepuri nost! Nedrīkst patvaļīgi saukt skaitļus, tas nav labs stils. Tāpēc arī mēs, par spīti dažādām jaunām vēsmām, dzīvojam tālāk, jo, kā labi zinām, **pagaidu variants ir visilgākais un stabilākais!**

– Vai Rīgas plānošanas reģionam funkciju atņemšana nav radījusi galvassāpes?

– Vislielākais zaudējums bija sabiedriskā transporta plānošanas funkcijas radikāls samazinājums, atstājot tikai koordinējošu lomu. Tad nākamais lielais zaudējums bija ES Struktūrfondu informācijas centra darbības pārtraukšana, un visbeidzot Kultūras ministrija pārtrauca līgumu par informācijas atjaunošanu kultūras kartē. Ja raugāmies pēc būtības, tad svarīgas bija divas pirmās manis pieminētās jomas, bet kultūras jomā tas bija likumsakarīgs iznākums. Protams, tas saistīts ar finansējuma samazinājumu un darba tiesisko attiecību pārtraukšanu ar darbiniekiem, bet ir jāiet līdzī laimam un ar savas darbības rezultātiem jāpierāda, ka spēlējam noteiktu un vajadzīgu lomu kopējā pārvaldes sistēmā.

II Šķērsgrizumā: projekti

– Kas ir jūsu plānošanas reģiona lielākais trumpis?

– Noteikti projekti. Pašlaik to ir 12, un tie pārklāj visu mūsu funkciju spektru.

Šogad noslēdzas apjomīgs projekts, ko vada Starptautisko projektu nodaļas vadītāja Inga Brieze – **“Atjaunojamo energoresursu izmantošana siltumapgādē un dzesēšanā – stratēģiskas pieejas attīstība”**. Latvijas valdība ir izvirzījusi ambiciozu mērķi panākt to, lai līdz 2020. gadam 40 procentus kopējā enerģijas patēriņā veidotu atjaunojamie enerģijas avoti. Vadošais partneris bija Sistēmu integrācijas studiju institūts no Itālijas, bet kopā ar mūsu reģionu projektā iesaistījās arī SIA “Ekodoma”. Projekts deva iespēju

iepažīt Eiropas Savienības paraugpraksi šajā jomā, ko nepieciešams iestrādāt reģionālajos plānošanas dokumentos.

Nereti viens projekts sev līdzī “atved” nākamo. 2013. gadā noslēdzās projekts **“Build up Skills Latvia”**, kura gaitā tika izstrādāts plāns būvniecības nozarē strādājošo kvalifikācijas celšanai, lai sasniegtu jau minēto enerģijas mērķi 2020. gadam. **“Build up Skills Force”** turpināja iepriekšējā projektā aizsākto, un tagad tapušas divas profesionālās pilnveides programmas energoefektīvu ēku strādnieku prasmju un zināšanu pilnveidei. Bijām vadošais partneris, piesaistījām kolēģus no Vidzemes, Zemgales un Kurzemes plānošanas reģiona, Būvzinieņu savienības, Izglītības kvalitātes valsts dienesta un Latvijas Vides investīciju fonda.

2016. gads ir pēdējais arī projektam **“Baltic Flows” par lietusūdens plūsmas apsaimniekošanu un uzraudzību Baltijas jūras sateces baseinā**. Vadošais partneris bija Somijas Turku universitāte. Kopā ar Rīgas plānošanas reģionu tajā iesaistījās Fizikālās enerģētikas institūts un Vides investīciju fonds, pētot katras dalībvalsts lietusūdeņu uzraudzības izpētes metodes.

Noslēdzās arī divi lielie Norvēģijas Finanšu instrumenta projekti, kurus organizēja VARAM, iesaistot visus plānošanas reģionus. Projektā **“Latvijas plānošanas reģionu un vietējo pašvaldību teritoriālās attīstības plānošanas kapacitātes palielināšana un attīstības plānošanas dokumentu izstrādāšana”** iesaistījāmies divās mums aktuālās aktivitātēs – par plānošanas dokumentu izstrādi un valsts ilgtermiņa tematiskā plānojuma izstrādi Baltijas jūras piekrastē. Projekta **“Reģionālās politikas aktivitāšu īstenošana Latvijā un reģionālās attīstības pasākumu izstrāde”** mērķis bija sniegt atbalstu reģioniem uzņēmējdarbības veicināšanā. Mūsu plānošanas reģions iesaistījās, organizējot reģionālo konkursu inovatīvām biznesa idejām.

– **Liekas, ka iesaiste bijusi auglīga. Nesen tika publiskoti dati, ka VARAM organizētajā reģionālo biznesa ideju konkursā “Biznesa ekspresis” saņemtas 313 idejas un visvairāk – 90 idejas iesniegtas no Rīgas plānošanas reģiona!**

– Jau kādu laiku Latvijā “dzīvojam iepirkumos”, tāpēc aktuāls mums likās pērn sāktais projekts **“Greens”**, kas noslēgsies 2018. gadā, par zaļo publisko iepirkumu. Aijas Zučikas vadītā projekta mērķis ir rast inovatīvus risinājumus, veiksmīgi ieviest **zaļo publisko iepirkumu**, lai taupītu enerģiju un samazinātu CO₂ izmešu daudzumu. Vadošie partneri no Itālijas iesaistījuši Eiropas valstu speciālistus no Zviedrijas, Kipras, Spānijas, Vācijas, Bulgārijas un citurienes. Mēs esam viens no partneriem kopā ar Rīgas pašvaldību, ko pārstāv Rīgas Enerģētikas aģentūra.

“Viedās ostas” (Smart Ports) ir mazo ostu projekts. Tajā Latviju pārstāv Kurzemes un Rīgas plānošanas reģioni, kuru teritorijās ir mazās ostas. No 2015. līdz nākamā gada rudenim plānots izveidot modernu un pievilcīgu mazo ostu tīklu ar interaktīvu pārrobežu informācijas sistēmu, kopēju mārketingu un uzlabotiem ostu pakalpojumiem. Rīgas un Kurzemes reģiona mazajām ostām šis projekts, kura vadošais partneris ir Igaunijas Mazo ostu attīstības centrs, sekmēs starptautisku atpazīstamību, tāpēc projektā darbojas arī vairākas mazo ostu pārvaldes.

Šābrīža aktualitāte – jēdziens “viedais” figurē vēl kādā mūsu projektā – **“Viedie piejūras reģioni” (Smart Blue Regions)**, kura mērķis ir panākt viedo specializāciju, lai izmantotu jūras un piekrastes resursus ekonomikas izaugsmei Baltijas jūras reģionā. Šogad sāktajā projektā kopā ar mums un Latvijas Hidroekoloģijas institūtu par šo viedumu līdz 2019. gadam domās Vācijas, Somijas, Zviedrijas, Igaunijas un Polijas partneri.

Latvijas kā jūras valsts interesēm atbilst arī projekts **“NSB CoRe”**, kas plāno **Ziemeļjūras un Baltijas jūras transporta koridoru kā reģionu savienotāju**. Turklāt šis koridors paredz savienojumus ar pilsētu transporta infrastruktūru un sauszemes tīkliem, tajā skaitā “Via Baltica” un topošo “Rail Baltic”. Vadošais partneris ir Somijas Ūsimā reģions Helsinku apkārtnē. Viņi gan ir lielāki un spēcīgāki par mums, tomēr periodiski uzaicina Rīgas reģionu iesaistīties atkal jaunā projektā. Šajā viņi iesaistījuši visas Baltijas jūras valstis – Vāciju, Igauniju, Latviju, Lietuvu un Poliju. Mārča Zicmaņa vadītajam projektam Latvijas nākotnē varētu būt īpaši liela nozīme. Protams, “Rail Baltic” maršruta kustību no Berlīnes līdz Helsinkiem mēs nenodrošināsim. Mums kā pašvaldību interešu pārstāvjiem jāizvērtē reģionālo pārvaldājumu iespējas lielajā projektā. Pagaidām pašvaldībām nav saprotams, kā tas ietekmēs viņu dzīvi pavisam vienkāršās lietās – kā cilvēki varēs šķērsot trasi, vai nākotnē būs iespēja veidot savienojumus ar citām trasēm, ar ostām, ar autotransportu. To arī vērtēsim projektā, jo mūs neinteresē tranzīts, bet vietējās iespējas. Projektā kā asociētos partnerus iesaistījām arī Satiksmes ministriju.

Nākotnei mūs jau uzrunājuši zviedri ne mazāk svarīgam projektam, kurā tiks domāts par **Austrumu un Rietumu koridoru**. Tajā plāno pētīt koridoru Oslo–Maskava. Starp citu, tieši šo domu Eiropas konferencē savā prezentācijā uzsvēra Dagnis Straubergs: *“Mēs daudz runājam par Ziemeļu un Dienvidu savienojumu, bet Austrumu un Rietumu virziens tiek aizmirsts.”* Un... jau pēc divām nedēļām saņemām zviedru uzaicinājumu iesaistīties projektā. Tas pierāda, ka arī mazu valstu pārstāvju idejas tiek pamanītas.

Un vēlreiz “viedums” – šogad sāktajā projektā **“EmpInno”** jeb “Viedās specializācijas stratēģijā bal-

stītu inovācijas un izaugsmes spēju stiprināšana vidēja lieluma pilsētās un reģionos". Projekta ideja ir izveidot tīklu, iesaistot reģiona mazās pilsētas, Limbažus, Ogrī, Olaini un Tukumu, Viedās stratēģijas ieviešanā, balstoties uz vietējo specializāciju. Šeit veidojas arī laba sadarbība ar Izglītības un zinātnes ministriju un Ekonomikas ministriju kā Latvijas Viedās specializācijas ieviešanas atbildīgajām institūcijām.

Šovasar Rīgas plānošanas reģions sāka īstenot arī starptautisku projektu "CHANGE!", ko līdzfinansē URBACT III sadarbības programma. Tā vadošais partneris ir Eindhoven (Nīderlande), bet projekts tiks īstenots arī Īrijas, Itālijas, Polijas, Ungārijas, Lielbritānijas, Dānijas, Zviedrijas, Rumānijas un Portugāles pašvaldībās līdz 2018. gada jūnijam. Nosaukumā iekodētais vārds "pārmaiņas" saistās ar jaunu pieeju publisko pakalpojumu veidošanā reģiona pašvaldībās. Tā balstīsies uz sabiedrības iesaisti un sadarbību, tādējādi efektīvāk risinot sociāli ekonomiskās problēmas un veicinot iedzīvotāju iekļaušanos pašvaldības dzīvē un notikumos. Latvijā arvien pieaug sabiedrības prasības pēc pakalpojumu kvalitātes, tajā pašā laikā jau tuvākajā desmitgadē būs jūtams būtisks finansiālā atbalsta samazinājums pārvaldes institūcijām publisko pakalpojumu nodrošināšanā. **Koncentrēšanās nevis uz sabiedrības problēmām, bet uz iespējām ir veids,** kā paši iedzīvotāji var iesaistīties sev aktuālu jautājumu risināšanā. Projekta gaitā pašvaldībās tiks veidotas vietējā atbalsta grupas, organizēta pieredzes apmaiņa, labās prakses apmācības un vietējām vajadzībām pielāgota rīcības plāna izstrāde. 19. augustā vienā no Rīgas pilsētas aktīvajām apkaimēm – **Sarkandaugavā** – notika Rīgas

plānošanas reģiona organizēta projekta "CHANGE!" vietējās atbalsta grupas tikšanās, jo Sarkandaugavas attīstības biedrība, pārstāvēt Rīgas pilsētu, jau uzsākusī aktīvu dalību projektā.

Saprotu, ka par "**Deinstitucionalizācijas projektu**" jūsu žurnālam stāstījuši mūsu pārējie kolēģi, tāpēc vēl gribu pieminēt vienu no neparastajiem projektiem.

"Sēklas naudu" projekta sagatavošanai vadošie partneri no Somijas saņēma pamesto rūpnīcu teritoriju

atjaunošanai. Pēc konsultācijām ar Eiropas Komisiju, kuras pārstāvji brīdināja somus, ka šādas ievirzes projektu ir ļoti daudz, naudu saņemt būs grūti, tāpēc labāk izvēlēties kaut ko citu, neparastāku, konsultējoties ar iecerētajiem partneriem, to skaitā arī ar Rīgas plānošanas reģionu, dzima iecere par projektu "**Akadēmiskās pilsētiņas – līdzdalīga pilsētēdzaina laboratorija** (Live Baltic Campus)". Tas paredz Centrālbaltijas reģiona akadēmisko pilsētiņu veidošanu un to integrēšanu pilsētas kopējā plānojumā. Turklāt paredzēts veidot intergrētu "Campus" attīstības plānu, kur vairāki veidojošie elementi – universitātes, līdz ar to studenti, pētniecības iestādes un zinātnieki tiek sasaistīti ar uzņēmējdarbību. Šis ir patiens izaicinājums reģionam nevis jaunas tēmas attīstībā, bet attīstot partnerības (augstākās mācību iestādes – Rīgas pašvaldība – reģions – IZM) konkrētā jaunā funkcionālā teritorijā Pārdaugavas "zināšanu jūdzē". Gandarījums ir sadarboties ar Izglītības un zinātnes ministriju, kuras atbildība ietver augstāko izglītību, zinātni un viedo stratēģiju. Šeit mēs redzam savu vietu un lomu uz zināšanām balstītas uzņēmējdarbības attīstībā. Varbūt tas arī ir gandarījums pēc vairākus gadus ilgušās sadarbības pieaugušo izglītības jomā, kur plānošanas reģioni bija paredzēti kā reģionālie koordinatori šai izglītības nozarei, taču IZM galalēmums rezultējās ar pieaugušo izglītības centralizētu koordināciju, kā saka, atstājot reģionus "aiz borta".

– **Līdzīgi sakramentālajam jautājumam par vistu un olu gribētu vaicāt, vai, plānojot projektus, primārs ir esošais speciālists vai vērtīga projekta ideja?**

– Tomēr speciālists. Viņš spēj izziņāt mūsu pašvaldību viedokļus, to, kādi projekti atbilst viņu interesēm, un pēcāk piemeklēt projektu idejas.

– **Sarunā ne reizi vien pārliecinājos, ka maģiskais Rīgas vārds reizēm projektus jums "pasniedz uz paplātes". Parādās jauna projekta iespējas. Kas notiek tālāk? Vai uzticat to esošajiem kadriem vai piesaistāt jaunus spēkus?**

– Gan, gan. Vispirms, protams, izvērtējam esošos spēkus. Ja apstiprināti tiek vairāki jauni projektu, sākam meklēt papildspēkus. Nav nemaz tik vienkārši piesaistīt jaunus profesionālus "projektu vadītājus". Mazāku projektu ar nelielu aktivitāšu skaitu īstenot un vadīt ir vieglāk, turpretī ar lielajiem projektiem ir sarežģītāk.

Tagad labi saprotam, ka varam pieteikties vēl atsevišķos Latvijas – Igaunijas pārrobežu projektos, bet tad arī viss – **mūsu resursu kapacitāte būs izsmelta.**

Mūsu pamatbudžets ir aptuveni 200 000 eiro gadā, kas atbilstoši mūsu funkcijām ir nepietiekams. Pērn, kad beidzās vairāki projekti, finanšu situācija nebija rožaina. Šogad uzsāktie projekti pavēra iespējas daļu

obligāto maksājumu (telpu nomu, komunālos maksājumus, kancelejas preces) finansēt arī no projektu līdzekļiem.

Uzreiz paskaidrošu, ka mūsu iespējas algot daudz darbinieku ierobežo tas pats Rīgas vārds, kas citreiz ir “ēsmas” vietā. Katrs saprot, ka Rīgā atalgojuma līmenis ir augstāks nekā citur Latvijā, tāpēc mūsu speciālistu atalgojumam jābūt lielākam nekā kolēģiem pārējos reģionos. Lielāko daļu naudas nākas tērēt algu fondam. Arī telpas šeit, centrā, izmaksā dārgāk, tomēr atteikties no tām parocīgā novietojuma dēļ nebūtu saprātīgi.

– Eiropā jūs un sevišķi jau Rīgas vārdu laikam vērtē augstāk nekā nacionālajā līmenī.

– Tā tiešām ir. Eiropas valstis dažādu projektu un ieceru sakarā ļoti interesē Baltijas reģions, sevišķi Latvija un vēl konkrētāk Rīga kā atpazīstamākais zīmols.

Starptautiskajos projektos, kur reģions darbojas kopā ar vecajām Eiropas valstīm, valda pilnīgi cita pieeja un uzticēšanās līmenis. Somi, zviedri, vācieši mums uzticas. Ja tev uzticas, rodas vēlme strādāt vēl “caurspīdīgāk”. Labi zinām – ja kaut ko pārkāpsim, citreiz mums neuzticēsies. Ar to pietiek! Pat bez Valsts kontroles un simtiem citu pārbaudītājinstitūciju rosības.

III Šķērsgriezumā: Dagnis Straubergs par RPR

18. jūnijā Jaunpilī Rīgas plānošanas reģiona Attīstības padomes priekšsēdētājs Dagnis Straubergs un Latvijas Darba devēju konfederācijas ģenerāldirektore Līga Meņģelšone noslēdza sadarbības līgumu, lai veicinātu reģionālo attīstību, reģiona pašvaldību un uzņēmēju sadarbību.

– Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrs Kaspars Gerhards 6. oktobrī konferencē par Rīgas metropoles areāla attīstību teica: “Rīgas pilsētas un Pierīgas pašvaldību problēmu loks kļuvis pārāk plašs, nepieciešams aktīvs dialogs un jāmeklē piemērots risinājums Rīgas metropoles areāla attīstībai.” Vai jūtat savu reģionu kā problēmu?

– “Problēmu loks ir pārāk plašs” – var pateikt par jebkuru jautājumu. Ja šo tēzi saistām ar nākamo pašvaldību reformu vai sadarbības modeli, kā to reizēm dēvē, tad uzskatu, ka **liela kļūda ir visu laiku turēt plānošanas reģionus tādā “vajadzīgs – nevajadzīgs” stāvoklī**, funkcijas atņemot un kaut ko no jauna uzticot. Gluži otrādi – uzskatu, ka **esošajam piecu reģionu modelim vajadzētu deleģēt vairāk funkciju**. Līdzīgi tam, kā tas bija gadiem ierastajā un labi funkcionējošajā rajonu modelī. Man nav saprotams, kāpēc maksimāli neizmantojot to modeli, kas Latvijā jau ir un darbojas, bet visu laiku cenšoties radīt darbības izjūtu, drīzāk – imitāciju. Visu laiku notiek rosība – atkal kārtējais pašvaldību reformas modelis, bez jēgas un sapratnes. It kā cenšoties izpelnīties uzslavu, sak’, ministrija ir malači, strādā! Nav jēgas tikai rosīties, ir jāsasniedz kāds reāls mērķis!

Jaunākais skaitlis, ko publiski nosauca, ir 16 aprīņi (iepriekš, modelējot pašvaldību sadarbību, bija daudz vairāk). Manā skatījumā tā ir ārkārtīga bezatbildība no VARAM puses: kaut ko izdomāt, izmest sabiedrības zināšanai, gan ar piebildi, ka tas jau vēl nav nekas galīgs, domāts tikai apspriešanai. Mēs te kaut kādu “štruntu” uzzīmējam, jūs apspriediet! Sajūta, ka skaitli “16” kāds naktī nosapņojis vai bērnodrāzā kāds ierēdnim ieteicis. Līdz šim uzskatīju, ka ministrijās strādā profesionāļi. Pašreizējo situāciju varu vērtēt tikai kā valsts resursu nelietderīgu tērēšanu. Kurš atbildēs par šo nekvalitatīvo darbu, kas izrādīsies neveikla profesionālā kļūda? Kurš pie tā strādāja un cik tas izmaksāja? **Vienreiz jāsāk atbildēt par resursiem, kurus mēs nelietderīgi tērējam!**

Mana pieredze rāda, ka **pieci reģioni ar vēlētu vadību ir optimāli mūsu valstij**. Dalīt tos mazākos ir bezjēdzība! Reģioni savos projektos daudz iesaistās starptautiskā sadarbībā. Vai tiešām ir grūti pārliecināties par to, ka mazākam reģionam ārpus Latvijas nav ko darīt? Rīgas plānošanas reģions ar miljonu iedzīvotāju tiešām ir skaitlis, kurš kādam Eiropā liekas interesants. Sadalot šos piecus reģionus, no kuriem Rīgas ir pats lielākais, sīkākās vienībās, Eiropā tām nebūs ko darīt. Citādi tas ir ar pašvaldību iespējamo partnerību konkrētā projektā, ko organizē tās pašas, bet ne jau no augšas izplānotos sadarbības modeļos.

Visu nosaka iedzīvotāju vajadzības. Var jau izplānot, ka mūsu Salacgrīvai tuvākais centrs, vai kā nu to sauks, būs Valmiera, taču, izpētot cilvēku reālos maršrūtus, faktiski tie neved uz Valmieru. Patīk tas vai nepatīk,

bet ceļi ved Rīgas virzienā – tā orientēta infrastruktūra, tur atrodas apmeklējamās pakalpojumu iestādes. Sevišķi tagad, kad plānā ir “Rail Baltic”, es nesaskatu nekādu iespēju tam, lai līdzīgi senajai praksei mākslīgi pagrieztu upes virzienu.

Ja neveido otrā līmeņa vēlētas pašvaldības, kas man liekas pilnīgi nevajadzīga struktūra, tad plānošanas reģioni, kuru vadītāju ievēl visi reģiona pašvaldību domju priekšsēdētāji, pašlaik no politiskā viedokļa ir **pati demokrātiskākā iespējamā forma**. Līdzīgi tam, kā bija ar rajoniem. Zinu, ka citos reģionos ir atšķirīga kārtība – Attīstības padomes priekšsēdētājs “rotē” – gan pēc gada, gan pēc pusgada. Mūsu reģionā viņš strādā visu sasaukumu starp pašvaldību vēlēšanām. Modeļi ir dažādi.

– **Jūsu reģions pašlaik īsteno daudzus nozīmīgus projektus.**

– Domāju, ka projekti, kuros iesaistīties mūsu plānošanas reģions, pagaidām no ārpuses nav īsti novērtēti. Tie paredz **analizēt pārnovadu un pārreģionu jautājumus**, piemēram, projektā, kas saistās ar “Rail Baltic”. Mūs neinteresē sliedes – tas, kurā vietā noliks divus dzelzsgabalus. Mūs interesē, kā šo “Rail Baltic” piesaistīt reģionālajiem pārvadājumiem. Pagaidām neviens neprognozē, vai kravu būs tik daudz, ka ar tām būs neiespējami tikt galā.

Sanāksmē Helsinkos, kur apsprieda “Rail Baltic” attīstību, izklāstīju vienu no iespējām, kā rast jaunajai dzelzceļa trasei ekonomisko pamatojumu. Dzelzceļam taču būs jāatmaksājas. Tāpēc obligāti jāņem vērā iespējamā virzība uz Austrumiem no Latvijas, nevis no Kauņas, kā to gribētu kaimiņi lietuvieši. Mums taču Salaspilī ir lielisks loģistikas centrs, šajā mezglā kravas varētu pārkraut tālāk, radot jaunas darbavietas. Pašlaik mums uzņēmējdarbības jomā ir plānota sadarbība ar Pleskavas reģionu. Līguma parakstīšana gan aizkavējusies esošo sankciju dēļ. Mēs arī nesteidzinām līdz brīdim, kad atkal atjaunosies ekonomiskās attiecības. **Mēs racionāli vērtējam ikvienu attīstības iespēju un virzienu.**

– **Vai plānošanas reģionus Latvijā novērtē?**

– Pirms gada tika pabeigta izstrāde mūsu **plānošanas reģiona pamatdokumentiem**, kurus reģiona speciālisti izstrādāja kopā ar plānošanas ekspertiem, pašvaldību, nozaru ministriju un citu institūciju pārstāvjiem. Ilgtspējīgās attīstības stratēģija 2014.–2030. gadam un Attīstības programma 2014.–2020. gadam tapa pēc ilgas un rūpīgas analīzes. Šie dokumenti ļauj paskatīties pāri novadu robežām. Pie atsevišķas pašvaldības robežas jau ceļi nebeidzas, tie visi ir jāsasien kopā. Un to paveic plānošanas reģions.

Man ir kāds **pamudinājums politiķiem**. Esmu pārliecināts, ka, pirms viņi veido budžetu un spriež par to,

pirms gudro jaunas reformas, viņiem derētu ieskatīties piecu plānošanas reģionu attīstības dokumentos. Domāju, ka šī ir viena no Latvijas problēmām – neiedziļināties ilgtermiņa attīstībā.

Cits jautājums, ka plānošanas reģioniem **nav iedots pietiekami daudz funkciju**. Tās garantētu lielāku noteiktību. Diemžēl Latvijā arī Saeimas deputāti bieži vien neko nezina par plānošanas reģioniem. Pat uzskata, ka tur tikai daži cilvēciņi rosās. Nē, galvenā lēmējinstiūcija tajos ir pašvaldības, kas ietilpst konkrētajā reģionā. Viņu intereses pārstāv priekšsēdētāji Attīstības padomē.

– **Kā jūs redzat Rīgas plānošanas reģionu uz pārējo četru fona? Vai netraucē Rīgas reģiona “raibums” – lielākais pašvaldību skaits, ievērojamas turīguma “šķēres”?**

– Tas mani pilnībā apmierina, tas ir pat ļoti labi, jo **dažādībā ir ilgtspēja!** “Bagātība” un “nabadzība” ir stipri nosacīti jēdzieni. Pavisam lieki ir saukt Pierīgu par bagātajiem. Kādēļ? Tāpēc, ka bagātajiem ir daudz lielākas rūpes. Viņiem pieaug iedzīvotāju skaits, vajag jaunus bērnudārzus, skolas – kā senajā seriālā “Bagātie arī raud”. Stāsts nav par naudā mērāmo bagātību vai nabadzību. Rīgas reģions tiešām ir bagāts, jo mūsu teritorijā ir gan urbānās teritorijas, gan metropoles, mums ir jūras piekraste un lauku teritorijas. Mūsu stratēģijā ir ierakstīta virzība uz videi tuvāku un veselīgāku dzīves modeli. Nevis nošķirt “bagātos”, kas dzīvo urbanizētajā vidē, no “nabagajiem” lauku vidē, bet meklēt risinājumus pārejai no urbanizētas vides uz lauku teritoriju. No apdzīvotām vietām uz neapdzīvotām, nevis uzbūvēt primitīvu aploku un celt jaunas mājas vietā, kur nekā nav. Visam jānotiek pārdomāti un plānveidīgi. Tas viss ir mūsu reģiona interesantums un bagātība.

Foto: Rīgas plānošanas reģiona arhīvs

JAUNIEŠI – MŪSU NĀKOTNE UN ARĪ TAGADNE

Darbs ar jaunatni Engures novadā

Kristaps Zajkalns,
Engures novada domes
sabiedrisko attiecību un jaunatnes lietu speciālists

Lai pašvaldības darbam ar jauniešiem būtu atdeve, ir jāstrādā pārdomāti un kreatīvi. Līdz ar tradicionālajām iespējām, kas jauniešiem pieejamas Engures novadā, no organizatoriskā viedokļa atbalstu cenšamies sniegt arī ar novatoriskiem risinājumiem, attīstot sadarbību ar pieredzējušo kaimiņnovada biedrību “Pozitīvā Doma”, kam esam deleģējuši funkcijas starptautisko sadarbības projektu jomā.

Kas ir neformālā izglītība

Neformālā izglītība ieņem aizvien lielāku lomu Latvijas pašvaldību ikdienā, un tās īstenošanai pašvaldībās ir izveidots **jaunatnes lietu speciālista amats**. Tiesa, daudzās pašvaldībās tas ir savienotais amats. Tā ir arī manā novadā, jo darbu jaunatnes jomā savienoju ar pamatpienākumiem – sabiedriskajām attiecībām.

Raksturojot jaunatnes darbu pašvaldībā, ko veic jaunatnes lietu speciālists, vispirms ir jāsaprot, ar ko atšķiras neformālā izglītība no interešu izglītības un formālās izglītības. Atgādināšu, ka formālo izglītību jaunieši apgūst skolā, mācību stundās, bet interešu izglītība ir ārpusstundu nodarbības – pulciņi, dejas, mūzikas un mākslas skolas, sporta treniņi u.c.

Savukārt **neformālā izglītība** ir orientēta uz socializēšanos, komunikatīvu un praktisku prasmju iegūšanu, nevērtējot jauniešus un nepiespiestā gaisotnē viņiem mācoties citam no cita.

Neformālā izglītība ir organizēts un mērķtiecīgs process, kurā dominē:

- brīvprātīga līdzdalība;

- mācīšanās no pieredzes un pieredzes apmaiņa;
- darbs grupā, iesaistot ikvienu dalībnieku;
- orientēšanās gan uz ikvienu individuāli, gan uz kolektīvu;
- spēja pielāgoties;
- pieejama ikvienam.

Neformālajā izglītībā NAV:

- hierarhijas starp dalībniekiem un apmācītājiem – nav skolotāju, bet to vietā ir treneri, kas palīdz izprast, attīstīt, apgūt un novērtēt;
- formāla novērtējuma – nevienam neliek atzīmes;
- vienas pareizas atbildes – tiek uzklauti un pārrunāti atšķirīgi viedokļi.

Būtiski ir saprast, kas tiek apzīmēts ar jēdzienu “jauniešis”. Eiropas Savienībā jauniešis ir ikviena persona vecumā no 13 līdz 30 gadiem, Latvijā – līdz 25 gadiem. Savukārt pie kaimiņiem Lietuvā, kas jaunatnes jomā, manuprāt, ir pussolīti priekšā mūsu valstij, uzskata, ka jauniešis vairs nav jauniešis, kad viņš top atbildīgs par kādu – kļūst par tēvu vai māti.

Nemot vērā situāciju Engures novadā un pastāvošās jaunatnes tendences, pašvaldībā neformālo izglītību realizējam, galvenokārt attīstot starptautiskos apmaiņas projektus. Par pamatu attīstībai tiek izmantots jauniešu projektu konkurss un Jauniešu domes platforma. Bet par visu pēc kārtas.

Trīs pagastu novada specifika

Latvijā katrs novads ir konceptuāli atšķirīgs, un nav viena universāla modeļa, pēc kura varētu strādāt jaunatnes lietu speciālists vai jaunatnes koordinators.

Engures novadā ir trīs pagasti – Smārde, Engure un Lapmežciems, kas cits no cita atrodas nepilnas pusstundas brauciena attālumā, bet katru no tiem veido vairāki blīvi apdzīvoti ciemati. Līdz ar to jaunatnes lietu speciālistam ir jābūt mobilam un jāpiedāvā jauniešiem tādas aktivitātes, kurās ar pašvaldības atbalstu jaunie cilvēki var iesaistīties arī neklātienē.

Plašas interešu izglītības iespējas

Engures novadā jauniešiem ir nodrošinātas plašas interešu izglītības iespējas. Katrā pagastā ir skola, kultūras nams un daudzveidīgi aprīkotas sporta zāles ar stadionu. Pirms sešiem gadiem Engurē uzcelta jauna Mūzikas un mākslas skola, pirms septiņiem gadiem

pilnībā tika rekonstruēts plašais Lapmežciema sporta nams, pie kura šogad atjaunots arī stadions, Smārdē pie skolas uzcelta jauna aktu zāle un atjaunots stadions ar mākslīgu segumu.

Raugoties no bērnu un jauniešu pozīcijām, pašvaldība ir ieguldījusi gana daudz līdzekļu, lai novadā būtu pieejama daudzveidīga interešu izglītība, tādēļ neformālā izglītība paliek "otrajā plānā". Tiesa, tas nekādā veidā nemazina neformālās izglītības nozīmi jauniešu dzīvē – viņi jebkurā gadījumā ir jānodrošina ar platformu iniciatīvu realizēšanai un praktisku prasmi apgūšanai.

Aktīvas biedrības

Jāatzīmē, ka Engures novadā ar jauniešiem aktīvi strādā arī trīs vietējās biedrības. Biedrība "Zelta soļi" piedāvā jauniešiem mūsdienīgu dejas nodarbības, nometnes un reizi gadā uzstāšanās iespējas ārpus Latvijas.

Biedrība "Brīvšolis" sadarbībā ar Engures novada pašvaldību vada Smārdes pagasta sporta dzīvi, bet biedrība "Engures sportam" aktīvi darbojas ar bērniem un jauniešiem Ķesterciemā, turklāt abas biedrības enerģiski iesaista jauniešus sportā un sadarbojas ar pašvaldību, piedaloties arī ERASMUS+ projektu veidošanā. Šovasar "Zelta soļi" organizēja Engures novadā Pasauls miera skrējiena posmu.

Lepojamies, ka tieši "Engures sportam" ar **Rimantu Liepiņu** (*no kreisās*) priekšgalā ir slavenā taku skrie-

šanas seriāla "Stirnu buks" dibinātāji, kas aizsākās Šlokenbekas muižā 2014. gadā ar sacensībām par godu "Baltijas ceļa" 25 gadu jubilejai. Šajā skrējienā savus spēkus pārbaudījis arī Engures novada domes priekšsēdētājs **Gundars Važa**.

Pašvaldības stipendija studentiem

Engures novada pašvaldībai sadarbojoties ar vietējiem uzņēmējiem un Latvijas Universitātes fondu, kopš 2014. gada Engures novada skolēniem un studentiem ir iespēja iegūt stipendiju – 1600 eiro mācību gadā. Sākotnēji jauniešiem bija pieejamas divas stipendijas, taču, sadarbībai attīstoties, to skaits pieaudzis.

Savukārt tiem jauniešiem, kuri saņem šo atbalstu, ir pienākums popularizēt pašvaldības stipendiju, lai motivētu skolēnus mācīties apņēmīgāk. Tādēļ šogad ieviesta jauna aktivitāte – stipendiātu kopīga uzstāšanās skolās, kur viņi dalās pieredzē, kā stipendija atvieglojusi dzīvi un kādas priekšrocības viņi no tās ir ieguvuši. Šādā veidā cenšamies realizēt principu "jaunietis jaunietim", kas praksē apliecinājusies kā gana efektīva pieeja.

Vieta neformālai izglītībai

Reāli dzīvē novada ģeogrāfiskais centrs ir Milzkalne, kur atrodas Šlokenbekas muiža – teorētiski izcila vieta darbam ar jauniešiem. Taču vēsturiski izveidojusies situācija, ka no pagastiem uz Milzkalni sabiedriskais transports nekursē. Turklāt lielākā daļa novada jauniešu, sasniedzot 16 gadu vecumu, pēc pamatskolas absolvēšanas pārceļas mācīties uz Tukumu, Jūrmalu, Jelgavu vai Rīgu, un neformālās izglītības aktivitātes viņiem ikdienā vairs nav aktuālas.

Nemot vērā visus uzskaitītos argumentus, nebūtu loģiski un pamatoti novadā veidot vienu vienotu jauniešu centru vai katrā pašvaldības ciematā atvērt jauniešu telpu un nodrošināt to ar kvalitatīvu darbinieku.

(Jauniešu centrs – tā ir ideālā vieta neformālās izglītības aktivitātēm un jauniešu projektu uzsākšanai.) Engures novadā jauniešu ir relatīvi maz, un aktīvā jaunatnes daļa noslogota interešu izglītības sfērā, tāpēc visai problemātiski sapulcējama vienkopus.

Šajā situācijā viens no efektīvākajiem risinājumiem ir atvērt jauniešu centrus apdzīvotās vietās, kur koncentrēta jauniešu plūsma ikdienā – piemēram, skolu tuvumā (bet ne skolās!). Engures novadā patlaban top pirmā jauniešu telpa, kas būs Engurē – kopienas centrā.

Jauniešu forums

Katru jauno gadu sākam ar novada jauniešu forumu “Spēks ir Engures novada jauniešos”, kurā piedalās arī Engures novada domes priekšsēdētājs **Gundars Važa**, izpilddirektors **Imants Valers** vai vēl kāda amatpersona no pašvaldības vadības. Izmantojot virkni neformālās izglītības metožu, tā ir iespēja pašvaldībai

uzrunāt jauniešus, apkopot viņu aktuālās vajadzības un apliecināt, ka pašvaldībai ir svarīgs jaunās paaudzes viedoklis. Savukārt jaunieši no novada pagastiem iepazīstas, saliedējas, pauž savus ierosinājumus, uzrunā mūsu priekšsēdētāju tiešā ceļā.

Parocīga platforma, lai ātri un pārskatāmi apkopotu jauniešu viedokļus, ir webanketa.com. Šo rīku regulāri izmantojam, lai noskaidrotu jauniešu viedokli kādā jautājumu blokā.

Vietējās iniciatīvas – konkurss un Jauniešu dome

Ikdienā Engures novadā pašvaldības jaunatnes lietu speciālista darbs ar jauniešiem notiek trīs virzienos – jauniešu iniciatīvu projektu konkurss, Jauniešu dome un starptautiskie projekti.

Jauniešu iniciatīvu projektu konkursā meitenēm un puīšiem ir iespēja apgūt līdz 600 eiro kādas uz jauniešu auditoriju orientētas aktivitātes īstenošanai, iegūstot priekšstatu, kas ir projekts un tā rakstīšanas process. Viss, kas jaunietim ir nepieciešams, – projekta vadītājs no skolas vai pašvaldības iestādes un

vēlme rakstīt projektu. Kad projekts ir gatavs, to pašvaldības domes sēdē novērtē deputāti balsojot – piešķirt prasīto finansējumu vai ne.

Daži piemēri – kādi “izskatās” jauniešu projekti Engures novadā

Projektu konkursā **Miks Rieksts-Hofmanis** šovasar uzstādīja tūrisma informatīvos standus Plieņciema baltajā kāpā. Katrīna Ķesterciemā noorganizēja pludmales volejbola akadēmiju un klasiskā volejbola treniņus skolā, un Paula un Betija no Ragaciema organizēja mācību braucienus Lapmežciema pamatskolas vecāko klašu audzēkņiem uz zinātnes centru AHAA Igaunijā. Savukārt Krista Engurē sarīkoja brīvdabas kino un vairākas ekspedīcijas piekrastē un Ķemeru Nacionālajā parkā, jo pati studē vides zinātnes, bet Kristaps no Smārdes organizēja braucienus Smārdes jauniešiem uz NATO karabāzi un basketbola turnīru Beļģijā.

Lielākā daļa no aktīvajiem jauniešiem iesaistās arī Jauniešu domē. Ģeogrāfisku un infrastruktūras apsvērumu dēļ nākotnē, iespējams, šo platformu pārveidosim par jauniešu iniciatīvu grupām, jo teju neiespējami jauniešus regulāri sapulcēt vienkopus. Patiesi pārsteidzoši un iepriecinoši, ka pie aktivitātēm, kas visvairāk uzrunā jauniešus, pieder Lielā talka, un pēc paveiktā darba jauniešiem allaž gandarījums un smails seja.

ERASMUS+ kopā ar biedrību

Īpašu uzmanību un atzinību no Latvijas Jaunatnes padomes (LJP) esam izpelnījušies starptautisko projektu veidošanā. Šajā lauciņā strādājam kopā ar pieredzējušo kaimiņnovada biedrību "Pozitīvā Doma", kurai pašvaldība deleģējusi vairākas funkcijas jaunatnes jomā.

Ar biedrību "Pozitīvā Doma" sadarbojamies kopš pērnā gada. Pateicoties šai sadarbībai, nepilnu divu gadu laikā Engures novada jaunieši iesaistījušies sešos ERASMUS+ apmaiņas projektos Francijā, Anglijā, Zviedrijā, Dānijā un pašu organizētajās apmācībās Latvijā. Diez vai man, savienojot sabiedrisko attiecību speciālista pienākumus ar jaunatnes speciālista pienākumiem, vienatnē būtu izdevies atrast partnerus Eiropas valstīs, sagatavot jauniešus braucieniem un, pats trakākais, izturēt administratīvo slogu, kas izriet no projektu rakstīšanas un realizēšanas procesa.

Sadarbība ar "Pozitīvo Domu" sākās pavisam nejauši. 2014. gada vasarā internetā pamanīju informāciju, ka iespējams piedalīties ERASMUS+ apmācībās "Sport plus: looking up new goals" Itālijā, kas paredzētas jaunatnes lietu speciālistiem. Mācībās piedalījās jaunatnes darbinieki un biedrību līderi no 12 Eiropas valstīm. Redzot, kādas iespējas piedāvā Eiropas Komisija un kā šādas apmaiņas ietekmē cilvēku domāšanu, guvu milzīgu iedvesmu apmaiņu veidošanai. Projektā uzskatāmi bija redzams, cik apjomīgs darbs jāiegulda, cik daudz zināšanu, prasmju un pieredzes ir nepieciešams, lai noorganizētu jauniešiem kvalitatīvu apmaiņas projektu.

Funkciju deleģēšana

Biedrības "Pozitīvā Doma" vadītāja jaunatnes eksperte **Ieva Upesleja** ierosināja veidot sadarbību. Viņa

jaunatnes jomā strādā vairāk nekā 15 gadu un nāk no mūsu novada Engures pagasta, bet pēc vidusskolas absolvēšanas pārcēlusies uz kaimiņnovadu – Tukuma pilsētu.

Protams, sākumā bija grūti saprast, vai tas ir pareizi. Domājot, kā veidot sadarbības līgumu, konstatējām, ka **likumā par pašvaldībām ir norādīts, ka atsevišķu funkciju deleģēšana biedrībai ir labā prakse**, tādēļ bija prieks, ka esam nonākuši uz pareizās laipas.

Kādēļ pašvaldībai iet gandrīz desmit gadu garu ceļu, ja blakus atrodas pieredzējusi biedrība ar zināšanām neformālajā izglītībā un plašiem kontaktiem visā Eiropā? Turklāt, deleģējot funkcijas, ieguvēji ir visi – pienākumi tiek sadalīti loģiskos līmeņos un katrs var maksimāli koncentrēties uz saviem tiešajiem pienākumiem.

Skaidrs sadarbības modelis – pamats rezultātam

Ieslicēšu pašvaldības un biedrības sadarbības modeli projektu veidošanā. Pirmais līmenis – projektu idejas, virziens un iniciatīvas nāk no **jauniešiem**. Otrais līmenis – **pašvaldības jaunatnes lietu speciālists** atbalsta un koordinē vietējos jauniešus, palīdz ar loģistikas jautājumiem: pārvietošanās, telpas, materiāli un iekārtas. Trešais līmenis – **biedrības** ieteikumi un projekta "uzlikšana" uz papīra kopā ar jauniešiem un pašvaldību, kā arī projekta apstiprināšanas gadījumā jauniešu sagatavošana projektam un pēc tā – projektu izvērtēšana. Ideālā variantā projekta norisē

JAUNATNE

iesaistām kādu citu, vietējo biedrību, kas strādā ar jauniešiem kādā konkrētā jomā.

Pērn Engures novadā organizējam ERASMUS+ apmaiņas projektu par dejas un miera tēmu "Dance for Peace". Projekta norisē iesaistījam mūsu novada biedrību "Zelta soļi", ko vada **Ilva Jirgensone** un ko

ikdienā pazīstam kā moderno deju studiju "Alegorija". Studijas pieredze darbā ar jauniešiem lieti nodrēja projekta gaitā, gan apmācot, gan iesaistot jauniešus, kuri bija no Engures novada un daži – no pašas deju studijas. Tā kā deju grupas repetitore **Katerīna Zandere** pati ir darbojusies neformālās izglītības jomā, projekts ieguva vēl vienu priekšrocību.

Novērtēt pašvaldības un biedrības "Pozitīvā Doma" sadarbību mums palīdzēja projektā iesaistītās Zviedrijas grupas vadītāja **Helēna Erštranda**. "Es darbojos jauniešu projektos kopš 1995. gada, un šis ir viens no

visu laiku labākajiem projektiem. To var nominēt "Star Project" balvai. Darbs ar jauniešiem šeit noritēja ārkārtīgi rūpīgā un pozitīvā ceļā – pēc labākajiem neformālās izglītības paraugiem. Es jutos šeit kā ilgi gaidīta viesņa," uzslavas izteica pieredzējusi zviedru jaunatnes darbiniece.

Jāuzsver, ka viens no stūrakmeņiem veiksmīgā apmaiņas projekta norisē ir plānošanas vizīte, ko atbalsta un finansē ERASMUS+ programma. Visu valstu pārstāvjiem – katras iesaistītās valsts jauniešu līderim un delegācijas vadītājam – ir iespēja pirms projekta

satikties iecerētajā projekta norises vietā un kopīgi pārplānot projektu, izdiskutēt aktivitātes, sadalīt pienākumus. Lai projekts izdotos, visām valstīm jābūt iesaistītām un jādod iespēja maksimāli izpausties pašiem jauniešiem. **Nav kļūdu, ir tikai pieredze.**

No dejām pie sporta

Patlaban strādājam pie ERASMUS+ projekta **“Be sporty Be happy”** (tulk. – esi sportisks, esi laimīgs). Šis projekts ir kā auglis no vietējā jauniešu projektu konkursa – projekta lidere ir 18 gadus vecā Ķestercie-

ma meitene Engures vidusskolas audzēkne **Katrīna Mierkalne**. Viņa pašvaldībā sevi pieteica ar diviem realizētiem jauniešu projektu konkursa projektiem par sporta tēmu.

Kādu dienu apvaicājos Katrīnai, vai viņa negribētu spert nākamo soli un sarūpēt jauniešiem projektu Ķesterciemā, apsolut jaunietai pašvaldības un biedrības atbalstu. Tā kā Katrīna aizraujas ar daudziem sporta veidiem, viņa nebija skubināma – drīz vien

mums prezentēja projekta ideju, kas vēsta, ka kustība cilvēkam liek justies labāk, jo izdalās laimes hormoni (endorfini). Un darbs pie projekta varēja sākties!

Motivācijas sistēma

Protams, vieglāk jauniešus iesaistīt ERASMUS+ apmaiņā, kas notiek ārpus Latvijas, tātad organizē kāds cits – mājinieki. Izsludinot jauniešiem pieteikšanos projektiem, jāreķinās, ka var pieteikties vairāk gribētāju, nekā projektā ir vietu. Šim nolūkam esam ieviesuši “motivācijas sistēmu” – priekšrocības doties apmaiņās ir tiem jauniešiem, kuri iesaistījušies jauniešu projektu konkursā vai Jauniešu domē.

Iesaistīt jauniešus starptautiskajās apmaiņās ir vitāli svarīgi. Nav iespējams aprakstīt, kā apmaiņas projekti ietekmē jauniešus. Bieži vien viņiem vispirms nāk pārliecība, ka neesam ne ar ko sliktāki par eiropeiešiem un paši varam paveikt lielas lietas, jaunieši iegūst starpkultūru pieredzi un draugus citās zemēs, nāk praktiskas iemaņas un pārliecība par angļu valodas prasmēm vai motivācija tās uzlabot. Tā ir iespēja jauniešiem socializēties Eiropas līmenī! Lai arī cik paradoksāli tas neizklausītos, piemēram, projekts “Let’s rise up!” Francijā Engures novada jauniešos vairoja patriotismu pret... Latvijū! Pēc redzētā un piedzīvotā Francijas laukos viņi atzina, ka novērtē, cik pie mums Latvijā lietas notiek precīzi, organizēti un kulturāli.

Kā saka Lietuvas kolēģi, jaunieši nav tikai mūsu nākotne, viņi ir mūsu tagadne. Atbalstīsim jauniešus – daudz lietas dzīvē viņi dara pirmoreiz!

BREINEIGI! UNESCO LATVIJĀ – 25

Gunta Klismeta

Pirms 25 gadiem Latvija pievienojās Apvienoto Nāciju Izglītības, zinātnes un kultūras organizācijai (UNESCO), lai kopā ar citām pasaules valstīm darbotos miera un starpkultūru dialoga sekmēšanā, nabadzības mazināšanā un ilgtspējīgas attīstības veicināšanā ar izglītības, zinātnes, kultūras, komunikācijas un informācijas palīdzību.

Katru rudeni šis nozīmīgais notikums Latvijā tiek atzīmēts īpašā UNESCO nedēļā. Šogad tā norisinājās no 10. līdz 16. oktobrim, un UNESCO nedēļas pamattēma bija Latvijas cildināšana pasaulē. Pirms tam – 7. oktobrī par godu Latvijas pievienošanās UNESCO 25. gadadienai svinīgā pasākumā Latvijas Nacionālajā bibliotēkā tika atklāts digitālais stends par UNESCO darbību Latvijā un pasaulē. Savukārt UNESCO nedēļas laikā ikviens interesents varēja iesaistīties akcijā “UNESCO Latvijas dārgumu cildināšana”, veidot individuālo “Mantojuma skapi”, skolās un bibliotēkās tika rīkoti stāstu un sarunu vakari, atmiņas institūcijas gatavoja aprakstus par svarīgo notikumu pirms 25 gadiem. Sarunu pēcpusdienas, diskusijas un radošās darba grupas notika arī pašvaldībās, un UNESCO Latvijas Nacionālā komisija (LNK) sadarbībā ar Latvijas Pašvaldību savienību rīkoja tiešsaistes diskusiju ar Latvijas pašvaldībām, lai informētu par to, kā UNESCO var palīdzēt iesaistīties globālu mērķu īstenošanā, sava novada ilgtspējīgas attīstības veicināšanā, kā arī kultūras mantojuma kā resursa aktivizēšanā. (Šis videoarhīva ieraksts pieejams LPS interneta vietnē.)

Svētku nedēļā aicinājām uz sarunu UNESCO LNK ģenerālsekretāri BAIBU MOĻŅIKU.

– Atskatoties vēsturē – kā UNESCO ienāca Latvijā vai pareizāk sakot – kā Latvija pirms 25 gadiem iegāja UNESCO?

– Tas notika 1991. gada 14. oktobrī oficiālā valsts uzņemšanas ceremonijā UNESCO galvenajā mītnē Parīzē, kur tika ienests Latvijas karogs. Mūsu vēstniece Francijā un vienlaikus arī pārstāve UNESCO tolaik bija Aina Nagobads-Ābols, kura organizēja šo svarīgo pasākumu. Reizē ar Latviju UNESCO uzņēma arī Igauniju, un pāris dienas agrāk galvenajā mītnē jau bija ienests Lietuvas karogs, tā ka visas trīs Baltijas valstis šajā organizācijā iestājās vienlaicīgi.

UNESCO bija viena no pirmajām starptautiskajām organizācijām, kurai pēc neatkarības atgūšanas pievienojās Latvija, un tas palīdzēja celt un stiprināt mūsu pašapziņu, spēju iziet starptautiskajā aprītē un būt līdzvērtīgai partnerei starp daudzajām UNESCO dalībvalstīm.

– Kā tiek organizēts šis globālās organizācijas darbs Latvijā – vai darbojaties stingri pēc UNESCO priekšrakstiem vai arī varat izvēlēties savas iniciatīvas?

– UNESCO nacionālās komisijas ir dalībvalstu izveidotas institūcijas sadarbībai ar UNESCO, bet to tie-

sisko statusu nosaka katra valsts pati. Pirms sešiem gadiem stājās spēkā atjaunotais UNESCO LNK likums, kas precizēja organizācijas juridisko statusu un funkcijas. Saskaņā ar šo likumu UNESCO LNK darbojas kā atvasināta publisko tiesību juridiska persona Latvijas Republikas Ministru kabineta pārraudzībā un ir vienīgā institūcija, kas nodrošina UNESCO programmu īstenošanu un koordinēšanu Latvijā sadarbībā ar valsts institūcijām un sabiedriskajām organizācijām, veicina UNESCO normatīvo dokumentu un ideju pieņemšanu un iedzīvināšanu Latvijā un nodrošina un aizstāv Latvijas intereses un mūsu pieredzes novērtēšanu un atpazīstamību starptautiski.

UNESCO LNK sniedz atzinumus un priekšlikumus par UNESCO kompetences jautājumiem, izstrādā rīcības plānus UNESCO programmu īstenošanai Latvijā un koordinē to izpildi, piedalās UNESCO un ar to saistīto starpvaldību un starptautisko institūciju darbā, kā arī sniedz informāciju un veido sadarbību Latvijā UNESCO darbības galvenajās jomās: kultūras, dabas, nemateriālā un dokumentārā kultūras mantojuma saglabāšanā, inovatīvu sadarbības tīklu attīstīšanā un koordinēšanā un izglītības pieejamības un kvalitātes veicināšanā. Vienkāršāk sakot, sekojam līdzī gan UNESCO programmu īstenošanai mūsu valstī, gan cenšamies izcelt pasaules aprītē Latvijas izglītības, kultūras un zinātnes vērtības. Tāpat piedāvājam savus ekspertus starpvaldību padomēm, lai stiprinātu Latvijas līniju pasaulē. Jāatzīmē, ka šo 25 gadu laikā Latvija no starptautiskās palīdzības saņēmējvalsts ir kļuvusi par donorvalsti, kas daļas savā pieredzē un iesaistās starptautisku pasākumu un aktivitāšu rīkošanā, lai kopā ar pārējām UNESCO dalībvalstīm veicinātu zināšanu apmaiņu globālu izaicinājumu risināšanā.

UNESCO ir organizācija, kur katras dalībvalsts dažādībai ir ļoti liela nozīme, un tas ir viens no galvenajiem UNESCO konceptiem – no vienas puses, saskatīt to, cik katra dalībvalsts ir atšķirīga un dažāda, un, no otras puses, vienot tās zem kopīgajām izglītības, kultūras, zinātnes un informāciju un komunikāciju programmām.

– No kurienes šīm programmām nāk finansējums?

– Katru nacionālo komisiju finansē dalībvalsts, taču mums ir iespēja pieteikt arī savus projektus. Šobrīd UNESCO līdzdalības programmās kopā ar sadarbības partneriem esam pieteikuši četrus projektus – mediju pratībā, starpkultūru dialogā, mantojuma izglītībā un zinātnes komunikācijā, kas saistīta ar izglītību ilgtspējīgai attīstībai. Mēs arī cenšamies piesaistīt sadarbības partnerus gan Latvijā, gan no citām valstīm. Tā, piemēram, pagājušajā gadā, pateicoties vairākiem nozīmīgiem notikumiem, tajā skaitā Preses brīvības dienai veltītajai konferencei, finansējums, ko piesaistījām kā blakusfinansējumu, bija lielāks par mums atvēlētu pamatbudžetu.

– Cik ilgi jūs jau vadāt UNESCO Latvijas Nacionālo komisiju?

– Es atnācu uz UNESCO no Izglītības un zinātnes ministrijas, un tas bija 2006. gada rudenī, tātad tieši pirms desmit gadiem. Sāku darboties izglītības programmās, un tālaika uzstādījums šajā jomā vēl aizvien nav zaudējis aktualitāti – iekļaujošās izglītības īstenošana Latvijā. Tikpat interesanta ir arī programma “Izglītība ilgtspējīgai attīstībai”, kur izglītība tiek saistīta ar norisēm vidē, ekonomikā un sabiedrībā. Šo desmit gadu laikā šis koncepts ir attīstījies gan globāli, gan lokāli, mēģinot saprast un pierast pie tā, ka izglītība nesākas un nebeidzas skolas solā, bet ir daudz plašāks jēdziens un attiecas uz katru no mums neatkarīgi no tā, cik veci esam un kur atrodamies. Tā ir viena no pašām svarīgākajām lietām, ko nacionālā komisija var darīt ne tikai izglītības, bet pilnīgi visās programmās – izpratnes veidošana sabiedrībā par to, ka šīs programmas neattiecas uz kādu konkrētu iedzīvotāju daļu, bet visu sabiedrību kopumā.

Sākumgados darbojos dažādās UNESCO izglītības programmās, bet, mūsu ģenerāļsekretārei dodoties bērna kopšanas atvaļinājumā, četrus gadus pildīju viņas pienākumus. Tas man deva lielisku iespēju saredzēt sasaisti, ko veido izglītība ar kultūru, izglītība ar zinātni, ar komunikāciju un informāciju tehnoloģijām. Un tā ir UNESCO organizācijas priekšrocība, ka vari labi redzēt kopsakarības, ko, strādājot vienā vai otrā nozarē, varbūt nepamani, jo koncentrējies uz konkrētām lietām un savu mērķauditoriju, uz savām problēmām, saviem ieguvumiem un saviem gandarījumiem. UNESCO programmas lielākoties ir sasaistītas, piemēram, pētot kultūras mantojumu, ļoti liela nozīme tiek pievērsta izglītībai, jo tajā iekļauta gan izzināšana, gan tālāknodešana nākamajām paaudzēm.

– Kādi cilvēki darbojas Latvijas UNESCO komandā?

– UNESCO LNK lēmēj institūcija ir Asambleja, kurā ir pārstāvji no dažādām valsts institūcijām un sabiedriskajām organizācijām, arī Latvijas Pašvaldību savienības. UNESCO LNK prezidente ir kultūras ministre, viceprezidenti – izglītības un zinātnes ministrs un ārlietu ministrs.

UNESCO LNK ir izveidotas nozaru programmu padomes. Nacionālās komisijas ekspertīzi nodrošina Zinātņu programmu padome, Kultūras programmu padome un Zināšanu sabiedrības programmu padome, kuru sastāvā darbojas izglītības, zinātnes, vides, kultūras, informācijas tehnoloģiju un ar informācijas un zināšanu sabiedrības attīstību saistīti atzīti savas jomas profesionāļi, kā arī Latvijas pārstāvji UNESCO starptautiskajās programmās un institūcijās.

UNESCO LNK ikdienas darbu nodrošina komanda, kurā kopā ar mani ir četras kolēģes – Izglītības sektora

vadītāja Ilze Dalbiņa, Zinātnes sektora vadītāja Sarmīte Pulste, Kultūras sektora vadītāja Ieva Švarca un Komunikācijas un informācijas sektora vadītāja Evija Majkeviča.

- Pastāstiet par katru no šīm jomām!

- UNESCO izvirzītie mērķi tiek īstenoti izglītības, dabaszinātņu, sociālo un humanitāro zinātņu, kultūras un komunikācijas un informācijas jomās. Visplašākais UNESCO darbības lauks ir **izglītība**, un visā pasaulē organizācija strādā, lai veicinātu izglītības pieejamību visiem, uzlabotu vispārējo izglītības kvalitāti un nodrošinātu tās atbilstību ikviena dažādajām vajadzībām. Nupat UNESCO nedēļā notika globālā monitoringa ziņojuma "Izglītība cilvēkiem un planētai: ilgtspējīga nākotne visiem" atklāšana, kurā analizēta izglītības sasaiste ar citiem attīstības sektoriem, kas izcelti ANO Ilgtspējīgas attīstības mērķos.

Otrā prioritārā darbības joma ir **zinātne**. UNESCO mērķis zinātnes jomā ir stiprināt partnerattiecību nozīmi – starp zinātniekiem, valstu valdībām un uzņēmējiem, starp augstākajām mācību iestādēm, pētniecības laboratorijām un sabiedrību. UNESCO savu darbību īsteno caur dabaszinātņu un sociālo un humanitāro zinātņu programmām, kur katrai nozarē ir savi pamatuzdevumi un mērķi – ar dabaszinātņu programmu palīdzību tiek veicināts zinātnes ieguldījums ilgtspējīgā attīstībā, bet sociālo un humanitāro zinātņu programmas risina ētiskos izaicinājumus, kā arī veicina lokālo kultūras un sociālās vides pētniecību.

Kultūra ir UNESCO darbības joma, kas saistīta gan ar visas pasaules kopīgo pieredzi un vērtībām, zināšanu un prasmju mantojumu, gan arī cilvēces radošo darbību un izpausmju daudzveidību. Organizācijas vidēja termiņa stratēģijā 2014.–2021. gadam izvirzīti divi stratēģiskie mērķi: aizsargāt, daudzinaīt un nodot tālāk nākamajām paaudzēm mantojumu un veicināt radošumu un kultūras izpausmju daudzveidību.

Komunikācijas un informācijas joma ir UNESCO darbības sektors komunikācijas, zināšanu aprites un informāciju tehnoloģiju jautājumos. UNESCO veicina vārda un preses brīvību, informācijas un mediju lie-

totpratību, vispārēju piekļuvi informācijai, ētikas un demokrātijas principu ievērošanu un kultūras daudzveidības saglabāšanu pasaules informācijas tīklos.

- Un tagad, lūdzu, pāriesim no teorijas pie prakses.

- Pirmām kārtām mūsu pārziņā ir **sadarbības tīkli**. Tas ir viens no mūsu lielajiem veiksmes stāstiem, jo šo tīklu dalībnieku skaits ar katru gadu pieaug.

Visi sākās ar **UNESCO asociēto skolu (ASP)** projekta tīklu, kas ir pirmais skolu sadarbības tīkls pasaulē, un šobrīd tajā darbojas apmēram 9000 izglītības iestāžu 180 valstīs. Latvija ASP iesaistījās 90. gadu sākumā, un tajā uzņemtas gan vispārīzglītojošās, gan profesionālās, gan arī pirmsskolas – pavisam 32 izglītības iestādes. Tās ir skolas, kas gatavas integrēt mācīšanas un mācīšanās procesos četrus 21. gadsimta izglītības balstus – *mācīties zināt, mācīties darīt, mācīties būt un mācīties dzīvot kopā*. Šis UNESCO koncepts attiecas uz visu veidu izglītību.

Mums ir arī **33 stāstu bibliotēkas**, un tā gan ir Nacionālās komisijas iniciatīva, jo stāstu bibliotēkas izauga no domas par mūžizglītošanos un par iespēju bibliotēkai kļūt par kopienu centru. Šis projekts sniedzis lielu gandarījumu arī tāpēc, ka bibliotēkās visā Latvijā to veiksmīgi izvērsa tālāk, nu jau mums notiek pat stāstnieku festivāli un var teikt, ka projekts aizgājis tautās. Ierosme, kas nāca no Nacionālās komisijas, balstījās pārliecībā, ka vērtīgs ir ne tikai tas, ko vari ielikt plauktā un aplaucīt putekļus, lai nenosūbē, vai arhitektūras skaistās pārles, bet arī tās domas un darbi, ko rada cilvēki. Stāstu stāstīšana mums šķita svarīga gan kā kultūrvēsturiskā mantojuma izziņāšana caur stāstiem, gan arī kā paaudžu tikšanās vieta, jo stāstu vakaros satiekas dažādas paaudzes. Mani nebeidz vien izbrīnīt šo organizētāju radošums, cik daudzveidīgi viņi piedāvā šos stāstus izspēlēt, kādās vidēs tas notiek, un parasti tas tiek saistīts vēl ar kādu prasmju attīstīšanu atbilstoši vietai, kur notiek šī tikšanās. Manuprāt, stāstu bibliotēkas tāpat kā "Pasaules atmiņas" programma ceļ pašapziņu un veicina lokālo piederības izjūtu, jo īpaši jauniešiem un bērniem.

Trešais sadarbības tīkls saistīts ar **programmas "Pasaules atmiņa" reģistru**, kurā ir gan starptautiskais, gan nacionālais reģistrs. Nacionālajā reģistrā iekļautas Sibīrijā rakstītās vēstules uz bērza tās, kur Tukuma muzejs ir vadošā institūcija šo vēstuļu izcelšanā. Līdzīgas nominācijas ir arī Raiņa un Aspazijas vēstules un Eduarda Krauca fotonegatīvu kolekcijas, un katrai no tām aiz muguras ir atmiņu institūcija, kas ieinteresēta, lai viņu dokumentārais mantojums neklūst tikai par lietu, bet lai tas dzīvotu. Stāstu stāstīšana bibliotēkās un atmiņu institūcijās esošais krājums var skaisti saradoties. Tā, piemēram, Tautas frontes muzejā esošo kolekciju par "Baltijas ceļu" iespējams sasaistīt ar bibliotēkām, un bibliotekāri izmantos muzeja kolekciju un stāstu stāstīšanu kā metodi, kādā veidā cilvēkus

ieinteresēt. Šie stāstu vakari var kļūt par tiltu no brīža, kad par kaut ko uzzini, līdz tam brīdim, kad aizej un kārtīgi iepazīties un izzini.

– Kā notiek projektu vai iniciatīvu izvirzīšana?

– Nākamgad izsludināsim pieteikšanos **Pasaules atmiņas nacionālajam reģistram**, un jau tagad aicinu pašvaldības pārskatīt un pārdomāt, kas no viņu dokumentārā mantojuma pūralādes būtu pelnījis vietu reģistrā un pirmām kārtām nacionālajā reģistrā, kāda ir konkrētā stāsta īpašā loma vai nozīme kādā vēsturiskā laikā, vienvārdsakot, lai arī cilvēkiem no citurienes un svešām zemēm būtu saprotams, kāpēc šo stāstu izceļam un cik tas mums ir svarīgs. Lielajam starptautiskajam reģistram patlaban iesniegtas unikālās Sibīrijā rakstītās vēstules uz bērza tās kā Baltijas valstu kopīgā nominācija, un ceram, ka nākamgad saņemsim pozitīvu atbildi par to iekļaušanu Pasaules atmiņas izcilāko stāstu sarakstā.

Jauna pieteikšanās nākamajā gadā tiks izsludināta arī **stāstu bibliotēkām**, jo gribam tās iesaistīt vēl citās aktualitātēs, piemēram, mediju pratībā un darbā ar informāciju un komunikāciju tehnoloģijām. Un te atkal ir tā Latvijas unikālā iespēja – parādīt, cik prasīgi spēj būt bibliotekāri, jo viņi ir labi apguvuši tehnoloģijas un var kļūt par mediatoriem starp virtuālo pasauli un cilvēku, kas atnācis uz bibliotēku.

Skolu saraksts tiks atjaunots 2018. gada nogalē. Šobrīd asociēto skolu tīklā ir 32 Latvijas skolas, taču iesaistīties UNESCO īstenotajās aktivitātēs var arī visas pārējās. Mēs sagaidām, ka tīkla skolas kļūs par tādiem kā spēka punktiem reģionos un savu labo praksi nodos arī citām skolām savā un arī kaimiņnovados.

– **Sabiedrībā UNESCO vārds lielākoties asociējas ar ievērojamākajiem objektiem, kas no katras valsts iekļauti šajā sarakstā. Vai divām Latvijas “bezdelīgām” drīzumā varētu pievienoties vēl kāda?**

– Latvija jau nav vienīgā, kur UNESCO vārds tiek uztverts tieši tā, jo katram patīk lepoties ar to, kas ir skaists un vērtīgs, un mēs esam lepmi par Rīgas vēsturisko centru un Strūves meridiāna loku. Nesen Latvijā tika veikta nacionālā saraksta inventarizācija, un eksperti gatavoja ziņojumus par katru no nacionālā reģistra vietām. Vistuvāk lielajam UNESCO sarakstam šobrīd ir Kuldīga un Grobiņa, vēl jāpiestrādā Daugavas lokiem, lai secīgi sekotu tālākais solis – nominācijas gatavošana pasaules mantojuma sarakstam ar pārliecību, ka arī cilvēki no citas pasaules malas spēs novērtēt un saprast, kas tad unikāls ir šajā vietā, ko grasāmies piepulcēt pasaules pērlēm.

– **Mani allaž mulsinājis, ka par Latvijas otru izcilāko objektu – Strūves meridiāna punktu Jēkabpilī – gan drīz neviens vietējais nemāk vienkāršiem vārdiem pastāstīt, kas tad šajā vietā ir tik unikāls.**

– Kad tikos ar šā punkta saimniekiem, arī viņi atzina, ka tas tiešām ir lielākais izaicinājums, kā pārliecināt vienkāršā valodā ģeodēzistiem tik labi saprotamo stāstu, turklāt šajā punktā ir ļoti maz apskatāmā. Nesen Jēkabpilī bijis konkurss ainavu arhitektiem, kuri domājuši, kā parādīt šo Strūves meridiāna loku un ļaut cilvēkiem saprast tālaika zinātniskā atklājuma milzīgo nozīmi. Iedomājieties – tieši Strūve pierādīja, ka zemeslode nav apaļa kā bumba vai lode, bet saplacināta polu virzienā! Strūves meridiāna loks iet cauri desmit valstīm, un, domājot par šā objekta nākotni un attīstību, katra pašvaldība, kuru tas šķērso, var kļūt par spēles dalībnieci. Šeit būtu jānāk kopā vairākiem partneriem, ne tikai tiem, kas saistīti ar tūrismu, bet arī ar ceļu apgušanu, jo Strūves meridiāna loks liek domāt par speciālu tūrisma maršruta izveidi un paver iespējas dažādu veidu sadarbībai – gan Latvijā, gan arī pār robežām. Tas ir tāds vēl ne līdz galam apgūto iespēju lauks, un

www.celotajs.lv

INTERVIJA

pašvaldībām nav viegli atrast to pareizo atslēgu, kādā veidā slēgt šo stāstu vajā.

– Vai, jūsuprāt, Latvijā ir daudz vietu, ko būtu vērts iekļaut nacionālajā sarakstā?

– Es gan iekļūšanu jebkādā sarakstā neliktu par pašmērķi, drīzāk teiktu, ka pašmērķim vajadzētu būt apziņā, ka mums apkārt esošais kultūrvēsturiskais mantojums ir padarījis vai ļauj mums justies bagātiem. Tā ir tā pārliecība, ko arī cenšamies radīt pašvaldībās, jo neatkarīgi no sarakstiem vai reģistriem ir jāspēj novērtēt tas, kas mums blakus atrodams un redzams. Jo tikai tad, kad paši būsīm noticejuši, ka šī bagātība ir ļoti vērtīga, spēsim to parādīt ne tikai Latvijai, bet arī visai pasaulei.

– Man gan liekas, ka UNESCO sarakstā iekļautie objekti pirmām kārtām ir garants, ka, apmeklējot šo vietu, nenāksies vilties.

– Piekrītu, taču neviens saraksts nav bezizmēra, tam ir kaut kādi limiti un ierobežojumi. Mani nesen iepriecināja Asnātes Ziemeles stāstījums par latviskā mantojuma zīmēm – tā ir ļoti atbalstāma iniciatīva, kas ved cauri Latvijai un ļauj izcelt daudzas vietas. Un, kad tās vienreiz ir izceltas un ieraudzītas, tad var tālāk domāt un vērtēt ideju, kāpēc un kādā sarakstā viens vai otrs objekts būtu ieeļams. Šeit tūlīt pavērsies milzīgs iespēju lauks līdz ar jauno Nemateriālā kultūras mantojuma likumu, saskaņā ar kuru tiks veidots nacionālais reģistrs. Iespējams, ka tieši tas ir mūsu lielais spēks, ņemot vērā, cik prasmīgi no paaudzes paaudzē tiek nodota pieredze gan rokdarbos, gan deju soļos, gan dziesmās. Varbūt tas būs mūsu zelta stāsts, domājot par to, kas Latvijā ir atrodams.

– Kā Latvija izskatās UNESCO salīdzinājumā ar citām valstīm?

– Pasaulē UNESCO lielākā programma ir izglītībā un arī lielākais finansējums aiziet tieši izglītības programmām, taču mēs nevaram tikai gaidīt no UNESCO miljonus. Latvijai ir jāsaprot tas, ko jau sapratušas lielākoties visas Eiropas Savienības dalībvalstis, ka

UNESCO ir organizācija, kurā katra valsts aicināta pirmām kārtām nevis ņemt, bet dot – savā ekspertu līmenī, savā zināšanu līmenī, varbūt arī finansējuma līmenī. Lai kā sevi brīžam noniecinām, pasaules ainā mēs daudzās lietās esam priekšgājēji, nevis atpalicēji. Ar vairāku projektu palīdzību esam rādījuši citām valstīm, piemēram, kā spējam jēgpilni izmantot informācijas un komunikācijas tehnoloģijas, kā darbojamies iekļaujošajā izglītībā un citās jomās. Domājot par līdzdalību UNESCO, mums pašiem sev jāspēj pateikt, ka varam būt tie, kas dod, un pirmām kārtām dalīties savās zināšanās.

– Kādas būtu trīs galvenās lietas, ko vajadzētu pirmās virzīt un dot, lai pasaule iepazīst?

– Izglītības ziņā viens no veiksmes stāstiem, ar ko esam iepazīstinājuši arī UNESCO ekspertus, ir bilingvālā izglītība, darbs ar mazākumtautībām – tā ir Latvijas prakse un pieredze, ko vērts studēt un pārņemt.

Otra svarīgā lieta ir iekļaujošā izglītība, bērnu ar dažādām vajadzībām integrācija izglītības sistēmā. Šeit kā labie piemēri būtu jāmin Cēsu skolas, Sabile un daudzas citas vietas.

Kā trešo es izceltu informāciju un komunikāciju tehnoloģiju pielietojumu skolā un noteikti rekomendētu iepazīties ar Valmieras sākumskolas un Liepājas 6. vidusskolas pieredzi.

Vēl noteikti izceļama ir tā līnija, kas Latvijā patiesi ir unikāla – kultūrizglītība un interešu izglītība. Tas ir mūsu zelta fonds un apbrīnas vērts, kā esam spējuši līdz šodienai nodot savu mantojumu caur paaudzēm – deju rakstus, tautas tērpus, to visu kopveselumu, ko arī redzam tik labi atspoguļotu dziesmu un deju svētku tradīcijā, kas jau ir UNESCO nemateriālā kultūras mantojuma zelta sarakstā.

– Atceros, ka pirms vairākiem gadiem jums bija fantastisks projekts, kurā bērni meklēja Latvijas vietām līdziniekus pasaulē.

– Par šo projektu un tā izcelsmi es varētu veselu stāstu pastāstīt, jo tas bija mans auklējums. Ar šo jautājumu atgādinājāt, ka neesmu vēl pieminējusi brīvprātīgos un prakses studentus, kas pa šiem gadiem izgājuši praksi nacionālajā komisijā. Nu, lūk, kādā vasarā pie mums bija atnācis prakses students no Kultūras akadēmijas Jānis Matvejs, un, runājoties par pasaules izcilām vietām, viņš teica: mani neatstāj sajūta, ka cilvēki tagad skrien visur pasaulē, meklējot UNESCO pasaules mantojuma vietas, bet nespēj novērtēt to balto baznīcu, kas viņam blakus sētā atrodas. Un es sapratu, ka sacītajā ir liela jēga un viņam var piekrist – tajā brīdī, kad spēsi sirdī novērtēt to vērtību, kas ir tuvumā, tu citām acīm paskatīsies uz pasauli.

Man šī ideja šķita interesanta, izdevās saslēgties interesantā sasaistē ar Nacionālās bibliotēkas Bērnu

literatūras centru un Silviju Tretjakovu, un tā tapa akcija "Pasaule tavā bibliotēkā", kurā gandrīz simts bibliotēkas meklēja līdzības starp tām lietām un vietām, kas ir tuvumā, un tām, kas iekļautas UNESCO Pasaules mantojuma sarakstā. Tā, piemēram, Ventas rumba tika salīdzināta ar Viktorijas ūdenskritumu, Gulbenes-Alūksnes šaursliežu dzelzceļš ar Indijas kalnu dzelzceļu, Zvārtes iezis ar Uluru klinti Austrālijā, Preiļu kapela ar Romas Panteonu, Iecavas jaunatklātā svētvieta – Dievdārziņš ar indiāņu svētvietām Bolīvijā, Pokaiņu mežs – ar Stounhedžu un vēl citas.

Vēl viens ļoti interesants projekts bija "Draugu stāsti", kurā Ādažu Valdorfa brīvā skola sadarbojās ar Latvijā dzīvojošiem igauņiem, lietuviešiem, azerbaidžāņiem un armēņiem. Šajā projektā tika izveidota virtuālā stāstu māja, kurā vieta atvēlēta bija gan garderobei, gan grāmatu skapim un mūzikas kolekcijai, gan virtuvei un bēniņiem, un katrā no šīm virtuālās mājas vietām norisinājās stāsti un sarunas. Pēc tam jaunieši atzina, cik viņiem bijis interesanti uzzināt citam par citu, par lietām, kas ne sapņos nav rādījušās, cik interesanti cilvēki dzīvo apkārt. Līdzās virtuālajai realitātei katru mēnesi kopā ar Bērnu literatūras centru rīkojām arī stāstu vakaru, kurā izdzīvojām un izspēlējām vairākas tradīcijas, izgaršojām dažādu tautu ēdienus, svinējām azerbaidžāņu kāzas un ko tik vēl ne.

Te jau atklājas tas UNESCO spēks, ka kultūra ir ceļš uz saprašanu. Mēs dzīvojam diezgan trauksmainā laikā, un šādi pasākumi atgādina – jo vairāk izzini un iepazīsti, jo vairāk veidojas sapratne citam par citu. Un tā ir viena no UNESCO fundamentālām misijām – veidot tiltus starp cilvēkiem.

– Ja jums būtu brīvas rokas, daudz laika, daudz naudas un visa cita nepieciešamā, kādu projektu jūs gribētu Latvijā īstenot?

– Mans sapņu projekts? Jāatzīst, ka UNESCO LNK man devusi vienreizējo iespēju īstenot savus sapņus. Mans sapnis ir līdzīgs organizācijas mērķiem par sabiedrību, kurā valda miers un sapratne par to, cik daudz mums dod gan izglītība, gan kultūra, gan zinātne. Faktiski ikviens no tiem projektiem, ko mēs realizējam, sākot no sievietēm zinātnē līdz bērniem bibliotēkā, ir kāds no sapņa piepildījumiem.

Dažkārt pašvaldību cilvēki man teikuši paldies par doto iespēju ieraudzīt pašiem sevi. Ja jau viņiem UNESCO ir kā tāds liels skaists spogulis, tad varam būt priecīgi un pateicīgi. Tajā pašā laikā ikvienu aicinām apzināties savu spēku, saprast, ka līdz ar brīvību nāk klāt izvēle par ceļiem, kurus tu izvēlies, un trešā svarīgā lieta ir atbildība par savu izvēli. Ja visas šīs trīs lietas var salikt kopā, tad vajadzētu sanākt, ka Latvija ir tiešām ļoti veiksmīga un labklājīga valsts.

Man vienmēr bijis lepnums par mūsu cilvēkiem. Kad dodos uz kādu no UNESCO forumiem, ar pilnu pār-

liecību varu teikt, ka mūsu cilvēki tiešām ir mūsu zelts, viņi godam spēj turēt līdzīgu pasaules lielajām valstīm, un tā jāturpina. Mums ir jāturpina, no vienas puses, saprast pasaules plašumu, nenovērtēt par zemu to, ka mērogs ir liels, bet, no otras puses, sajūst arī pašu spēku, nemēģināt atdarināt visus citus pēc kārtas, bet meklēt tieši savu "odziņu".

UNESCO ideāliem es patiesi ticu, citādi nevarētu tur strādāt. Protams, izpausmes var un mēdz būt dažādas, nereti tādas, par ko esi nelaimīgs un bēdīgs, taču uzstādījums man liekas ļoti precīzs. Un pats apbrīnojamākais – UNESCO forumos pie viena galda sēž visdažādākie cilvēki, arī no valstīm, kas tobrīd ir pretinieki vai karo savā starpā, bet tieši tur viņi spēj sarunāties. UNESCO ir ļoti svarīgi apzināties, ka process arī ir rezultāts.

– Vai jums pašai šogad bijis kāds atklājums Latvijā – vieta vai cilvēks, ko atklājāt, agrāk nezinājāt, nepazināt?

– Jā, un tas ļauj man atkal pasmaidīt. Devāmies uz Latgales stāstnieku festivālu un pa ceļam iebraucām pie podniekiem Ušpeļiem, kur ir vienreizēja vieta un vide. Tur bija kāds kungs, īsts latgalietis un Latgales patriots. Viņš man iemācīja vārdu, ko līdz tam nebiju dzirdējusi, bet tagad gan saku bieži – *breineigi*, un tas apzīmē ko pārsteidzošu, brīnumainu, burvīgu. Tieši šis te mazās "odziņas", brīži, kad atklāj kaut ko sev līdzīgu nezināmu, padara dienu skaistu. Un tas ir arī mūsu organizācijas uzdevums – mēģināt atrast to, kas nevis mūs visus vienādo, bet ļauj katrai valstij, katrai kultūrai izcelties tās daudzveidībā un bagātībā.

P.S. Šoreiz plašāk neaprunāts palika viens no, Baibas Moļņikas vārdiem runājot, lielākajiem UNESCO patriotiem – Latvijas Nacionālās bibliotēkas direktors Andris Vilks, par kuru varot stāstīt un stāstīt, un, cerams, ka daudzi stāsti vēl taps.

NOVADU TĒLS = LATVIJAS TĒLS!

Aiva Rozenberga,
Latvijas Institūta
direktore

Kura no Latvijas pilsētām būs mans “medus pods”?

Liela dāvana uz valsts simtgadi Latvijas reģioniem un valstij kopumā būtu **Latvijas kultūras galvaspilsētas statusa iedibināšana**. Es iedomājos to dienu, kad 2018. gadā ziņu izlaidumos mēs dzirdēsīm priecīgu ziņu – šodien tiek paziņots, ka pirmā Latvijas kultūras galvaspilsēta 202x. gadā būs...

Šajā brīdī jūs varat iztēloties katrs savas pilsētas vārdu – ja vien jums ir drosmē gribēt savai pilsētai stabilu izaugsmi. Lai gan par kultūras notikumiem bieži ziņu pārraidēs redzam reportāžas īsi pirms laika ziņām, daudzi starptautiskie pētījumi un statistikas fakti apliecina kultūras milzīgo lomu kādas vietas attīstībā. Šoreiz tikai divi īsi piemēri.

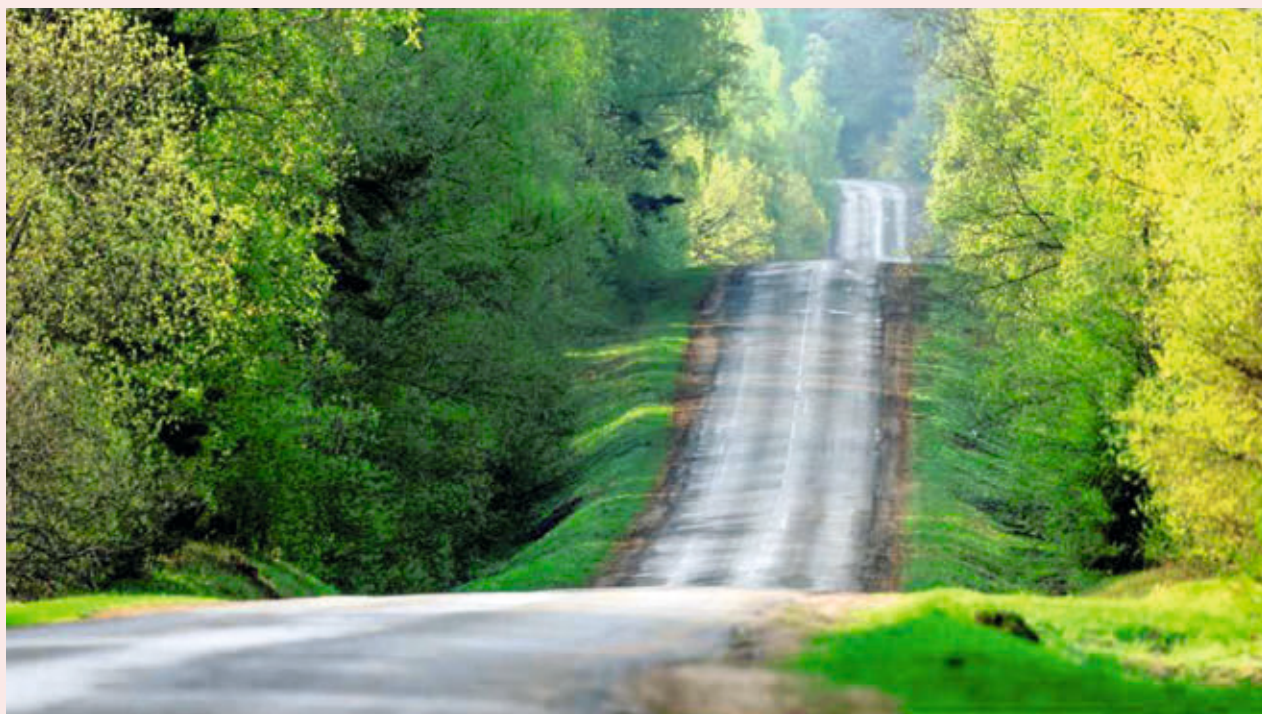
Ūmeo pilsēta Zviedrijā 20./21. gadsimta mijā izlēma, ka kultūra būs pilsētas stratēģiskās izaugsmes

prioritāte. Šobrīd Ūmeo par spīti kopumā valdošajai tendencei nelielām pilsētām sarukt, ir trešā straujāk augoša pilsēta valstī, turklāt jau paguvusi būt Eiropas kultūras galvaspilsēta 2014. gadā un savai bibliotēkai sagādājusi UNESCO augstāko balvu.

Barselona ir liela pilsēta un starptautiski pazīstama ar savu kultūras industriju “magnētu”, kas pievelk tūristus un augsta līmeņa speciālistus no visas pasaules, līdz ar to radošās industrijas un tūrisms kopā veido 22% no visa barseloniešu IKP. Iespaidīgi! Šie piemēri apliecina, ka stratēģijas nav atvilktnēs skaisti ievākoti papīru kalni, bet gan reāls pamats pragmatiskai, tālredzīgai attīstībai, kas piesaista iedzīvotājus savai dzīvesvietai un kalpo par “medus podu” augsta līmeņa speciālistiem, kuri meklē pārmaiņas dzīvē un vēlas kaut ko jaunu.

Nacionālās kultūras galvaspilsētas statuss katru gadu līdz ar valsts atbalstu tiek piešķirts kādai no Lietuvas pilsētām un ik pa četriem gadiem kādai no Lielbritānijas pilsētām, tāpat tas iedibināts arī Īrijā. Ir pieejami pētījumi, kuros lasāms, ka šajā gadā pilsēta ne tikai sevi attīsta ekonomiski, sociāli un piedāvā bagātāku kultūras saturu, bet arī veido starptautiskus kontaktus, panāk lielāku nacionālo un pat starptautisko tūristu skaitu. Un, protams, vairo vietējo iedzīvotāju piederības un lepnuma izjūtu par vietu, kurā viņi dzīvo, un dod nākotnes redzējumu, kura daļa viņi vēlas būt.

Latvijas Institūta (LI) vārdā esmu par šāda statusa iedibināšanu runājusi ar visu reģionu pasākumu producentiem un kultūras jomas pārstāvjiem, kuri, atbalstot šo ideju, nosūtījuši vēstuli Kultūras ministrijai. Tāpat

arī Latvijas Pašvaldību savienības priekšsēdis Andris Jaunsleinis ir atsaucies šai idejai, un šobrīd tiek gatavota kopīga LI un LPS vēstule kultūras ministrei.

Novadu tēls = 119 stipras vietas

Braucot pa Latviju, katru reizi domās veltu pateicības vārdus tiem zināmajiem un man nezināmajiem cilvēkiem, kuri ar savu neatlaidību, degsmi un vēlmi dzīvot interesanti, sakopti un dzīvi, ir panākuši, ka atkal kāda vieta uzplaukusi – kāda ēka sakopta, kaut kur darbojas kāda jauniešu grupa, kāda ražotne atradusi savu darbības nišu. Un katrai vietai, kurā vēl drupas un zināma bezcerība, novēlu atrast savu saimnieku un gādīgas rokas.

Savu unikalitāti mēs varam nodrošināt, paskatoties uz sevi lielākas kartes mērogā. Es aicinu ikvienu no jums droši iet šo starptautiskās redzamības ceļu! Jo katrs mērķis stimulē mūs kaut ko sakārtot un attīstīt sevī – tās ir jaunas prasmes, un līdz ar to tie ir pārsteidzoši rezultāti. Katram no novadiem un pilsētām ir iespējams pieteikties uz kādu **starptautisku statusu** – internetā šobrīd pieejama plaša informācija – UNESCO mūzikas pilsēta, UNESCO literatūras pilsēta, Pasaules grāmatu galvaspilsēta, Eiropas kultūras galvaspilsēta (nākamā reize Latvijai 2027. gadā ar atlasīti 2022. gadā), Eiropas zaļā pilsēta, Eiropas gastronomijas reģions (te jau Rīgas un Vidzemes reģiona piemērs 2017. gadā!) u.c.

Šādi starptautiski pieteikumi ļauj katrai vietai izsjāt priekšstatus par savu nišu Latvijas, Baltijas un plašākā Eiropas un pat pasaules kontekstā un reāli ikdienā soli pa solim, darbu pēc darba iet uz savu mērķi.

Tas īstenībā gluži vienkārši ir jautājums par jūsu dzīves kvalitāti. Par tām vērtībām, kas jums ir vissvarīgākās, un par to, kas ir visnepieciešamākais, lai jums būtu interesanta un jēgpilna dzīve. To vēlas ikviens jūsu iedzīvotājs, vienalga, vai viņš šobrīd dzīvo jūsu novadā vai kaut kur citur Latvijā vai pasaulē. Cilvēks vēlas redzēt savu nākotni. Viņš vēlas lepoties ar savu novadu. Un kopīgiem spēkiem, iesaistot ikvienu šāda nākotnes redzējuma veidošanā, iespējams pozitīvā nozīmē pacinīties par katru jūsu cilvēku.

Savukārt valsts mērogā tā ir iespēja nostiprināt Latvijas tēlu, nest katram no mums pasaulē stāstu par interesantiem, burtiskā nozīmē dzīvi apliecināšiem 119 novadiem.

Sociālās kustības #GribuTeviAtpakaļ mērķi un uzdevumi

#GribuTeviAtpakaļ ir Latvijas Institūta iniciatīva, un tā tiek īstenota bez šim mērķim īpaši atvēlēta finansējuma, balstoties uz partnerībām ar līdzīgi domājošiem cilvēkiem valsts, pašvaldību, privātajās un nevalstiskajās organizācijās. Tā ir jauna veida partnerība – vēl neierasta Latvijas valsts iestādēm, bet jau aizsākta

dažās citās valstīs un atbilst *start-up* filozofijai izaicinājumu risināšanai.

Mēs zinām, ka cilvēki, kas devušies pasaulē, visi nevarēs atgriezties. Taču atgriešanās ir iespējama gan fiziski, gan arī atrodot to saiti – kultūras, ekonomisko, emocionālo –, kas tik nepieciešama abām pusēm.

Es no sirds pateicos par tālredzību un atsaucību visiem, kas jau šobrīd ir mūsu partneri vai izteikuši vēlmi sadarboties – Latvijas Pašvaldību savienībai, Latvijas Nacionālajai bibliotēkai, "ALTUM", Nodarbinātības valsts aģentūrai, LDDK, iniciatīvas "Sāc strādāt Latvijā!" autoriem, "Samariešu apvienībai", Irijas-Latvijas tirdzniecības kamerai, Valsts kancelejai, Ārlietu ministrijai un Latvijas vēstniecībām ārvalstīs, *latvieši.com*, Nākotnes fondam un visiem tiem cilvēkiem, kas individuāli ir novērtējuši šo kustību.

Domāju, lasītājam būtu vērtīgi zināt mazliet vairāk par **kustības mērķiem un uzdevumiem**, jo publiski ne visi pragmatiskie aspekti ir vienlīdz plaši atspoguļoti.

- Skaidri pateikt pasaulē dzīvojošajiem Latvijas valstspiederīgajiem, ka viņi Latvijai ir svarīgi, un stiprināt viņu emocionālo un praktisko saikni ar šo valsti.
- Ar remigrācijas jautājuma pacelšanu sabiedrības dienaskārtībā veicināt aktivitāti valsts, pašvaldību, privātajā un nevalstiskajā sektorā, uzlabojot informācijas pieejamību par to, ko Latvijā uzņēmumi, pašvaldības un nevalstiskās kopienas var piedāvāt ne tikai remigrantiem, bet arī Latvijā dzīvojošajiem, kā arī veicināt pakalpojumu kvalitātes uzlabošanu.
- Palīdzēt tiem emigrējušajiem Latvijas valstspiederīgajiem, kuri apsver iespēju atgriezties, pieņemt pozitīvu lēmumu, kad viņi būs tam gatavi (saskaņā ar pētījumiem, apmēram 1/3 emigrējušo tautiešu domā par atgriešanos uz dzīvi Latvijā).
- Mudināt jauniešus, kuri plāno studēt ārvalstu augstskolās un iegūt profesionālu/dzīves pieredzi ārzemēs, pēc pieredzes un zināšanu iegūšanas atgriezties un saistīt savu dzīvi ar Latviju.

Sociālā kustība #GribuTeviAtpakaļ sākusies ar emocionālu saukli, bet šobrīd darbība kopā ar ikvienu ieinteresēto ir vērsta šādos **praktiskos virzienos**:

- sadarbībā ar Latvijas Pašvaldību savienību aicināt ieinteresētās pašvaldības veidot savu piedāvājumu remigrantiem (t.sk. tiem novadniekiem, kas pārcēlušies uz dzīvi Rīgā vai citās Latvijas pilsētās);
- turpināt praktiskus seminārus valsts iestāžu darbiniekiem ar mērķi uzlabot komunikāciju par valsts sniegtajiem pakalpojumiem;
- ar šo kustību palīdzēt uzņēmējiem attīstīt prakses un darba vietu pieejamību;
- stiprināt izpratni valstī kopumā par tiem cēloņiem, kas ir bijuši par pamatu emigrācijai – pakalpojumu kvalitāte, dzīves līmeņa celšana, darba tirgus atvērtība jauniem talantiem u.tml.

Ja jums ir jautājumi vai komentāri, dodiet ziņu!

119 aicinošais balsis un mājās nākšana

“Mūsu ir daudz vairāk, nekā šķiet, tikai par mums reti kad stāsta,” – šādu teikumu pāris mēnešu laikā, kopš kustība sākusies, esmu dzirdējusi daudzkārt no cilvēkiem, kas atgriezušies uz dzīvi dažādos Latvijas reģionos. Tāpat gandrīz katrā sarunā es pārliecinātos, ka sarunu biedrs pazīst kādu, kurš atgriezies.

Tās ir 119 vietas, kurās Latvijā dzīvot un atgriezties.

Ģimeni un tautu stiprina kopā padarīts darbs un kopīgi svētki. Arī jums ir tādas iespējas, jūs jau labi paši tās zināt. Tās ir novadnieku dienas, tie ir Baltā galdauta svētki, Lieldienas un Ziemassvētki, ikgadējie pilsētas svētki, Senā ugunsgrūdu nakts, zvejnieku svētki, dzimtu salidojumi, 18. novembris, pilsētas Goda pilsoņu pasākumi – daudz dažādu notikumu, ar ko lepojaties un kuros iespējama kopā sanākšana, kopā darīšana, kopā svinēšana.

Šodienas pasaule ir nemierīga. Tā piedāvā daudz iespēju, bet tikpat daudz apdraudējuma – “Brexit”, krīzes, nedrošība... Mājās vienmēr pat sienas palīdz.

Protams, protams, jūs sacīsiet, ir taču reālā dzīve, darbavietas un tā tālāk. Tieši tā! Vairs nav padomju laiki ar plānveida ekonomiku, kurā “uzrāva” fabriku un sadzina ar vilcieniem darbaspēku no visas plašās Eirāzijas. Šodien nevienu ar varu nekur nepārvieto, un cik labi, ka tā. Katram no mums ir izvēle, kā un kur dzīvot. Tajā pašā laikā ir dažas praktiskas lietas, kas noder, ja vēlamies par saviem cilvēkiem pacīnīties un aicināt dzīvot atkal savā novadā. Jūsu tiesības un iespējas ir piedāvāt, un viņu tiesības – atgriezties vai ne.

Pēc daudzām sarunām ar tiem cilvēkiem, kas domā par atgriešanos Latvijā vai ir jau atgriezušies dažādās mūsu valsts vietās, ir skaidras dažas **konkrētas vajadzības**.

- Viens kontaktpunkts (telefons, e-pasts) pašvaldībā, ar ko diasporas cilvēkam sazināties, lai nav “futbols” no viena pie otra. Regulāra atskaite par padarīto un izaicinājumu novērtēšana.
- Esiet aktīvi sociālajos tīklos, sameklējiet kontaktus

ar savējiem, ar diasporas organizāciju sociālajiem kontiem, e-pastiem – sūtiet regulāri informāciju par jaunumiem jūsu pusē – ko esat izdarījuši, kas jūsu novadā mainījies, pie kādiem jautājumiem strādājat, kādu nākotni veidojat.

- Dodieties paši uz diasporas mītnes zemēm un uzrunājiet cilvēkus tieši!
- Iesaistiet sava novada un savas diasporas cilvēkus aptaujās un aktivitātēs, kas nes redzamu rezultātu – tie ir jautājumi gan par vides labiekārtošanu, gan citi. Dariet zināmu rezultātu, nofotogrāfējiet, ierakstiet īsu video!
- Tālmācību piedāvājums skolās ir labs piemērs, kā ar laiku piesaistīt ģimenes jūsu novadam (labs piemērs – Brocēnu vidusskola). Pārdomājiet savas iespējas sniegt latviešu valodas fakultatīvu mācību atbalstu bērniem, kuru ģimenes vēlas atgriezties pie jums.
- Pastāstiet par bērnudārzu iespējām!
- Pastāstiet par apkārtnes lauksaimniekiem un uzņēmējiem, kas meklē darbiniekus!
- Ja jūsu novados ir tukšas ēkas, iespējams, atlaižot īres maksu vai izdomājot citus labvēlīgus nosacījumus, dariet zināmus konkrētus piedāvājumus ekonomisku vai sociālekonomisku projektu veikšanai.
- Istenībā jūs zināt daudz labāk, ko varat piedāvāt. Pozitīva pašreizējo lietu un jautājumu inventarizācija var sniegt jums interesantas idejas. Iesaistiet arī skolēnus un viņu vecākus ideju generēšanā!

Šoruden piecu Latgales pašvaldību vadītāji no Kārsavas, Preiļiem, Riebiņiem, Līvāniem un Daugdas novada un Daugavpils Universitātes rektors piedalījās Latgales dienās Rietumīrijā. Tas bija emocionāls pacēlums, ko daudzi salīdzināja pat ar Atmodas laika emocijām. Viens no savijņojošākajiem brīžiem bija, kad Kārsavas novada vadītāja, pašvaldību vārdā uzrunājot klātesošos latviešus, sacīja: *“Mēs gribam jūs atpakaļ!”*

#Gribu Tevi Atpakaļ ir par to, ko mēs gribam – vai nu lai nākamajā simtgadē Latvija pierāda savu pozitīvu spīta spēku, vai arī palēnām kļūst par virtuālu realitāti. Arī jūsu kritika var būt pozitīvā spīta paraugs, ja tā stimulēs darbību – darīt katram tieši TIK, CIK GRIBAM UN VARAM IZDARĪT! To, ko nevaram, negribam – aizmirsīsim, tas augļus nenes. Stingri stāvēt ar kājām uz zemes, mēs saprotam, ka ideālā laimes zeme nekad nav bijusi un nebūs uz pasaules, taču mums ir visas iespējas dzīvot saskaņā ar savām vērtībām un veidot savu dzīvi.

“Samariešu apvienības” un Latvijas Institūta kopīgajā radošajā darbnīcā *#Gribu Tevi Atpakaļ* ietvaros Daugavpils teju katrs otrais Valsts ģimnāzijas un Krievu liceja vidusskolēns teica, ka lepojas ar mūsu tautas spēju vienoties. Mums ir gudri bērni.

Lai mums katram viss iecerētais izdodas!

Smelties informāciju, ko izmantot pašam un dalīties ar saviem ārvalstu draugiem, var arī šeit: Latvia.eu.li.lv; Facebook: *If you like Latvia, Latvia likes you*; Facebook: *Kaut kas mīļš no Latvijas*; Twitter: *@LatviaInstitute*.

LATGALES DIENAS ĪRIJĀ

Latvijas simtgadei veltītā projekta "Reģionu dienas Īrijā 2015–2018" laikā **no 8. līdz 11. septembrim** Īrijas pilsētā Klērmorisā notika šā cikla otrais pasākums – **Latgales dienas Īrijā**, ko ar Ārlietu ministrijas atbalstu rīkoja Īrijas – Latvijas Tirdzniecības kamera, Latviešu asociācija Īrijā "LatWest" un Latvijas vēstniecība Īrijā. Pērnajā rudenī Īrijā tika svinētas Kurzemnieku dienas.

Latvijas delegāciju Īrijā pārstāvēja Saeimas deputāts **Juris Viļums**, Daugavpils Universitātes rektors **Arvīds Barševskis** ar saviem palīgiem **Jāni Kudiņu** un **Sanitu Dregisu**, vairāki uzņēmēji – **Normunds Medens** no "Rūjienas piensaimnieka", **Aleksandrs Grišuļonoks** no SIA "Lafiko" un SIA "Olūts" īpašnieks **Bronislavs Plivda** un pieci Latgales novadu pašvaldību vadītāji – **Ināra Silicka** (Kārsavas novads), **Maruta Plivda** (Preiļu novads), **Sandra Viškure** (Dagdas novads), **Andris Vaivods** (Līvānu novads) un **Pēteris Rožinskis** (Riebiņu novads), kā arī Kuldīgas Tehnoloģiju un tūrisma koledžas pārstāves **Zanda Šlegelmilha**, **Aija Rubule** un **Anitra Rudovska**.

Latgales dienu programmā bija tikšanās ar Īrijas arod biedrību, izglītības un biznesa jomas ekspertiem, apaļā galda diskusijas, kā arī individuālas tikšanās. Atzīmējot latviešu kopienas klātbūtni Klērmorisā, Latgales dienu dalībniekus un viesus uzrunāja arī Klērmorisas pilsētas domes pārstāvis **Toms Konolijs**.

Svētku gājienā piedalījās un svinīgajā brīdī Klērmorisas skvērā uzrunu teica Latvijas Institūta vadītāja **Aiva Rozenberga**. Šeit izskanēja Latvijas Republikas

Valsts himna, un Latgales dienu dalībniekus uzrunāja arī Latvijas Republikas vēstnieks Īrijā Dr. **Gints Apals**. Tam sekoja ziedu vainaga nolikšana pie pieminekļa īru neatkarības cīņu dalībniekiem. Svinīgā brīža nobeigumā emociju vilnis, kas bija iesācies ar dalībnieku gājieni pa pilsētas galveno ielu, savu augstāko virsotni sasniedza, visiem kopā dziedot latviešu tautas dziesmu "Pūt, vējiņi!".

Latgales dienas Īrijā piedāvāja plašu pasākumu klāstu, kurā spilgtākie bija Īrijas un Anglijas latviešu pašdarbnieku kolektīvu koncerts "Dziesma vieno", ko vadīja Latviešu asociācijas Īrijā "LatWest" vadītāja **Skārleta Mukāne**, un balle, kurā spēlēja tautā iemīļotā grupa "Baltie lāči" no Latvijas.

Foto: Latvijas vēstniecība Īrijā

LATGALĒ ĪSTENO PROJEKTU "LATVIJAS ILGTSPĒJAS DIMENSIJAS – IZGLĪTOTI CILVĒKI UN DABAS VĒRTĪBU SAGLABĀŠANA"

Latvijas
vides
aizsardzības
fonds

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Latvija
100

Andra Mangale,
projekta koordinatore,
un **Andris Nātriņš,**
Latvijas Inovatoru apvienības valdes loceklis

Ceļā uz Latvijas simtgadi dažādās sabiedrības grupās arvien biežāk tiek aktualizēta valsts ilgtspējas stiprināšana. Kā vislabāk šo ambiciozo mērķi sasniegt? Uz to atbildes centīsies rast Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmija un partneri – Rēzeknes novada pašvaldība, Ludzas novada pašvaldība, Līvānu novada pašvaldība, Madonas novada pašvaldība, biedrība "Latvijas Inovatoru apvienība" un biedrība "Biomases tehnoloģiju centrs", īstenojot Latvijas Vides aizsardzības fonda multisektoriāla projekta "Latvijas vides un dabas vērtību cildināšana, godinot Latvijas valsts pastāvēšanas simtgadi" aktivitāti.

Vērienīgais projekts ir vērsts uz reģionālās politikas un vides aizsardzības politikas pilnveidošanu Latvijā un Latgalē atbilstoši Vides politikas pamatnostādnes 2014.–2020. gadam izvirzītajiem principiem – nodrošināt iedzīvotājiem iespēju dzīvot tīrā un sakārtotā vidē, īstenojot uz ilgtspējīgu attīstību veiktas darbības, nodrošinot dabas resursu ilgtspējīgu izmantošanu, kā arī sekmējot sabiedrības informētību par vides stāvokli un kvalitatīvu līdzdalību lēmumu pieņemšanā, īpaši akcentējot kultūras un dabas vērtību saglabāšanas nozīmi.

Ar šiem principiem ir tieši saistīts projekta mērķis: plašās ekspertu debatēs ilgtspējas aspektā vispusīgi vērtēt un analizēt dzīves vides kvalitātes, izglītības, pētniecības un uzņēmējdarbības vides sistēmisko saistību un no tā izrietošās iespējas un riskus, lai veidotu augstvērtīgu vides un reģionālo politiku Latvijā un Latgalē.

Atslēgas vārdi, kas sniedz vēl precīzāku ieskatu par projekta saturu, ir šādi – izglītība (vispārējā, vidējā un augstākā, kā arī citas izglītības pakāpes, formālā un neformālā), pētniecība, vides izglītība, vides aizsardzība (ekosistēmu saglabāšana, vides tehnoloģiju attīstība) un ilgtspēja.

Lai šo tālejošo ieceri īstenotu, tiek rīkotas savstarpēji saistītas sešas tematiskās iniciatīvas:

- forums "Latvijas ilgtspējas dimensijas – izglītoti cilvēki un dabas vērtību saglabāšana" Rēzeknē 2016. gada 25. novembrī;
- diskusija "Kā sasaistīt vides aizsardzības iniciatīvas ar pētniecību un uzņēmējdarbību? Latgales novadu pieredze" Ludzā 2017. gada 27. janvārī;
- diskusija "Jaunatnes izglītošana Latvijas līdzsvārotai attīstībai, dabas un kultūras vērtību saglabāšanai" Madonā 2017. gada 17. februārī;
- diskusija "Tranzīts un vides aizsardzība" Līvānos 2017. gada 3. martā;
- forums, veltīts Latgales simtgades kongresam "Ilgtspējas faktori un dabas vērtību saglabāšana Latvijas nākamajos simts gados" Rēzeknē 2017. gada 28. aprīlī;
- Rāznas Nacionālā parka dabas vērtībām un parka 10 gadu jubilejai veltītā izstāde (ekspozīcijas atklāšana forumā Rēzeknē 2017. gada 28. aprīlī).

Septembrī un oktobrī astoņās darba grupās Rēzeknē, Rīgā, Ludzā, Līvānos un Madonā eksperti detalizēti apsprieda pasākumu satura koncepcijas un norišu scenārijus. Sarunās piedalījās vairāk nekā 50 ekspertu – pašvaldību vadītāji, ministriju pārstāvji, vides aizsardzības institūciju eksperti, uzņēmēji, augstskolu un zinātniski pētniecisko institūciju vadošie eksperti un citi.

Tikšanās laikā ilustrētā situācijas analīze un viedokļi uzskatāmi izgaismoja dažādu institūciju darbinieku centienus radīt labvēlīgus priekšnoteikumus Latvijas un Latgales ilgtspējīgai attīstībai. Iepazīstoties ar iestrādēm un pozitīvo pieredzi (tostarp vides aizsardzībā un dabas resursu saudzīgā izmantošanā) un domājot par iespējām, ko šāda pieeja paver uzņēmējiem, pētniekiem un arī pašvaldībām, eksperti ieskicēja arī risināmo problēmu laukus. Jāuzsver, ka vairāki no aprādītajiem uzstādījumiem saturiski sasaucas ar Vides politikas pamatnostādnes fiksēto – nepietiekama vides informācija visos līmeņos, lai plaši īstenotu un atbalstītu videi draudzīgu rīcību, nepilnīga vides izglītība, pārāk maza sabiedrības līdzdalība ar vidi saistītu jautājumu risināšanā visos līmeņos, nav pietiekami apzināta un popularizēta vietējā plānošanas līmeņa un vides rīcību labā prakse, kas vērojama daudzās pašvaldībās. Latvijas zinātne pārāk maz iesaistās reģionālos pētījumos un prognožu izstrādē, kā arī valsts dabas kapitāla izvērtēšanā, nav pietiekama arī lietišķo pētījumu koordinācija. Pārāk neliels atbalsts tiek sniegts vides sektora nevalstiskajām organizācijām, tāpat arī nepilnīgi tiek izmantoti uz tirgu balstīti vides politikas ekonomiskie instrumenti.

Šie akūtie jautājumi būs uzmanības centrā visā projekta gaitā, sākot ar forumu Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmijā 25. novembrī, kā arī turpmākajās debatēs Ludzā, Līvānos un Madonā. Rēzeknes forumā **“Latvijas ilgtspējas dimensijas – izglītoti cilvēki un dabas vērtību saglabāšana”** piedalīsies valdības, Saeimas, nozaru ministriju atbildīgās amatpersonas, pašvaldību vadītāji, izglītības un pētniecības institūciju eksperti un uzņēmēji. Savu dalību ir pieteikuši: vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrs **Kaspars Gerhards**, Saeimas Ilgtspējīgās attīstības komisijas vadītāja **Laimdota Straujuma**, Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas valsts sekretāra vietniece **Alda Ozola**, Latvijas Zinātņu akadēmijas viceprezidents **Andrejs Krasņikovs**, Latgales plānošanas reģiona Attīstības padomes priekšsēdētāja un Ludzas novada domes priekšsēdētāja **Alīna Gendele**, Rēzeknes novada domes priekšsēdētājs **Monvīds Švarcs**, Līvānu novada domes priekšsēdētājs **Andris Vaivods**, Madonas novada domes priekšsēdētājs **Andrejs Ceļapīters**, Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmijas rektors **Edmunds Teirumnieks**, Augstākās izglītības padomes priekšsēdētājs **Jānis Vētra**, Latvijas Universitātes profesors **Juris Krūmiņš**, Latvijas Pašvaldību savienības priekšsēdis **Andris Jaunsleinis**, Rēzeknes novada Izglītības pārvaldes vadītājs **Guntars Skudra**, Rēzeknes novada Kultūras nodaļas vadītāja **Ināra Pleikšne**, RSEZ AS “Rēzeknes dzirnavnieks” vadītājs **Arvīds Zelčs**, uzņēmuma “Latgales dārzeni un loģistika” valdes loceklis **Edgars Romanovskis**, Latgaliešu kultūras biedrības valdes priekšsēdētāja **Līvija Plavinska**, Dabas aizsardzības pārvaldes Latgales reģionālās administrācijas direktore **Anda Zeize**, Rēzeknes Speciālās ekonomiskās zonas pārvaldniece **Sandra Ežmale**, Valsts vides dienesta Rēzeknes reģionālās vides pārvaldes direktore **Ērika Ruskule** un daudzi citi.

Galaziņojums, kurā būs apkopoti būtiskākie ekspertu secinājumi un ieteikumi, tiks sniegts projekta noslēguma forumā **“Ilgtspējas faktori un dabas vērtību saglabāšana Latvijas nākamajos simts gados”**, kas notiks Latgales kongresa vēsturiskajā datumā, atzīmējot tā atceres simtgadi – 2017. gada 28. aprīlī Rēzeknē. Ar ziņojumu varēs iepazīties arī dažādos plašsaziņas līdzekļos un projekta īstenotāju interneta mājaslapās.

Dažas domas par projekta nozīmīgumu

Edmunds Teirumnieks, Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmijas rektors:

“Kopš 1996. gada Rēzeknē tiek īstenotas vides izglītības studiju programmas bakalaura, maģistra un doktora līmenī. Daudzi šo programmu absolventi arī strādā konkrētajā specialitātē vai ar to saistītā sfērā. Tāpat augstskola ir attīstījusi vides inženierzinātnes pētniecības jomu.

Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmijai izveidojies savs partneru loks – iestādes un organizācijas, kas darbojas vides aizsardzībā, taču ar mūsu pieredzi vien nepietiek, lai valsts mērogā piesaistītu uzmanību vides problēmām un lai apzinātu un saglabātu dabas vērtības. Pateicoties Lat-

vijas Vides aizsardzības fonda dotajai iespējai, šā projekta ietvaros mēs varam diskutēt un sniegt sabiedrībai ziņojumu par pašreizējo situāciju, kā arī iespējamiem risinājumiem.

Būtiski, ka šie svarīgie jautājumi plašā lokā tiek aktualizēti Latvijas simtgades un Latgales kongresa simtgades gaidās.”

Alīna Gendele, Latgales plānošanas reģiona Attīstības padomes priekšsēdētāja un Ludzas novada domes priekšsēdētāja:

“Esam iesaistījušies šajā nākotnes projekta īstenošanā, lai uzlabotu uzņēmējdarbības atbalsta sistēmu, sekmētu Latgales dabas bagātību apzināšanu un to izmantošanu uzņēmējdarbības attīstībā. Mūsu uzņēmējiem ir nepieciešama palīdzība, piesaistot finanšu līdzekļus zinātnisko pētījumu veikšanai, piemēram, medicīnas tūrisma un kosmētikas ražošanas jomā.”

Monvīds Švarcs, Rēzeknes novada domes priekšsēdētājs:

“Rēzeknes novads var lepoties ar izcilām dabas vērtībām – Latgales pērli Rāznes ezeru, leģendām apvīto Mākoņkalnu, putnu vērotāju iecienīto Lubāna mitrāju un citām ainaviski bagātām vietām. Lai šo dabas daudzveidību un krāšņumu izjustu arī nākamās paaudzes, mums kā pašvaldībai ir svarīgi iesaistīties dabas bagātību saglabāšanā un iedzīvotāju izglītošanā par vides jautājumiem. Tāpēc arī Rēzeknes novada ilgtspējīgās attīstības stratēģijā dominē vides joma. Tāpat arī pašvaldība ir izstrādājusi dabas teritoriju izmantošanas priekšnoteikumus, kā arī dabas resursu apsaimniekošanas un saglabāšanas noteikumus, kas nodrošina pēc iespējas pilnvērtīgāku bioloģiskās daudzveidības aizsardzību un saglabāšanu.

*Mūsu sadarbība ar Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmiju un Rāznes dabas parku vides jomā ir vainagojusies ar daudzu veiksmīgu projektu īstenošanu. Jaunākā iniciatīva ir Latvijas Vides aizsardzības fonda multisektoriālajā projektā “Latvijas vides un dabas vērtību cildināšana, godinot Latvijas valsts pastāvēšanas simtgadi” pašreiz topošā **Rāznes Nacionālā parka dabas vērtībām un parka desmit gadu jubilejai veltītā izstāde**, ar ko ikviens interesents varēs iepazīties Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmijā 2017. gada 28. aprīlī foruma **“Ilgtspējas faktori un dabas vērtību saglabāšana Latvijas nākamajos simts gados”** laikā.”*

Andris Vaivods, Līvānu novada domes priekšsēdētājs:

“Projekta īstenošanas gaitā Līvānos 2017. gada 3. martā notiks diskusija “Tranzīts un vides aizsardzība”, jo esam viena no tām pilsētām, ko vairāk nekā četrus kilometrus garumā šķērso tranzīta iela (Rīgas–Daugavpils šoseja A6). Pilsētai nav apvedceļa, līdz ar to transporta plūsma ir kā dzīva artērija. Tāpēc ir svarīgi, lai tranzīta plūsma nenodarītu kaitējumu videi un cilvēkiem.

Tikai izglītojot sabiedrību, mēs varam cerēt, ka cilvēki apzināsies riskus un meklēs risinājumus problēmām, tādēļ ir svarīgi iesaistīties šā projekta īstenošanā kopā ar kolēģiem citās pašvaldībās un Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmijā.”

PROJEKTS "LATVIJAS ILGTSPĒJAS DIMENSIJAS – IZGLĪTOTI CILVĒKI UN DABAS VĒRTĪBU SAGLABĀŠANA"

Dažas fotoepizodes no tikšanās darba grupās

Latvijas Pašvaldību savienībā.

Latvijas Pašvaldību savienībā. Vides aizsardzības un reģionālas attīstības ministra biroja vadītāja **Marika Zeimule** un Dabas aizsardzības departamenta direktores vietniece **Ilona Mendziņa**.

Latvijas Pašvaldību savienībā. Latvijas Inovatoru apvienības priekšsēdētājs **Ivars Kalviņš** un Latvijas Zinātņu akadēmijas viceprezidents **Andrejs Krasņikovs**.

Ludzas novada pašvaldībā. Domes priekšsēdētāja **Alīna Gendele**.

Ludzas novada pašvaldībā. Uzņēmuma "Lat Cosmetics" vadītājs **Jevgeņijs Lukašenoks** un Latvijas Inovatoru apvienības valdes loceklis **Andris Nātriņš**.

Latvijas Pašvaldību savienībā. Ekonomikas ministrijas Inovācijas departamenta eksperts **Reinis Lasmanis** un Eiropas Komisijas pārstāvniecības Latvijā padomnieks **Mārtiņš Zemītis**.

Rēzeknes novada pašvaldībā.

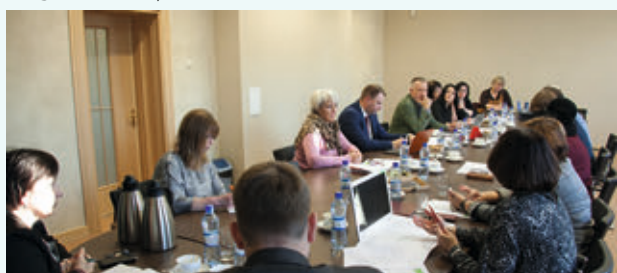
Rēzeknes novada pašvaldībā. Dabas aizsardzības pārvaldes Latgales reģionālās administrācijas direktore **Anda Zeize** un Dabas izglītības centra vadītāja **Regīna Indriķe**.

Līvānu novada pašvaldībā.

Līvānu novada pašvaldībā. Līvānu novada domes priekšsēdētāja vietniece **Aija Usāne** un Latvijas Inovatoru apvienības valdes loceklis **Andris Nātriņš**.

Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmijā.

Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmijā. Rēzeknes Speciālās ekonomiskās zonas pārvaldes vadītāja **Sandra Ežmale** un Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmijas vadotājs pētnieks **Edgars Čubars**.

Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmijā. Latgaliešu kultūras biedrības valdes priekšsēdētāja **Līvija Plavinska**, Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmijas profesore **Ilga Šuplinska** un Rēzeknes novada Izglītības pārvaldes vadītājs **Guntars Skudra**.

Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmijā. Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmijas rektors **Edmunds Teirumnieks** un AS "Stružānu kūdras fabrika" valdes loceklis **Verners Liniņš**.

Rēzeknes Speciālās ekonomiskās zonas AS "Rēzeknes dzirnavnieks" vadītājs **Arvīds Zelčs** un projekta koordinatore **Andra Mangale**.

Foto: Māris Justs

ATPŪTĀI, ATELPĀI, SMAIDĀM

- Vai tev mēdz būt slinkuma lēkmes?
- Nē! Man mēdz būt aktivitātes lēkmes, bet slinkums man ir pastāvīgi.

☺ ☺ ☺

Puisis nekādi nespēj saņemties, lai bildinātu savu iecerēto. Beidzot viņš nolemj, ka pa telefonu tas būs vienkāršāk, un zvana:

- Dacīt? Vai esi ar mieru kļūt par manu sievu?
- Protams! Bet kas zvana?

☺ ☺ ☺

Sludinājums: "Pieredzējis privātdetektīvs ātri un objektīvi noskaidros, kāpēc jūsu vīrs pēkšņi ir tik laimīgs."

☺ ☺ ☺

- Mammu, Pēteris domā, ka es esmu jauka meitene. Vai varu viņu uzaicināt ciemos?
- Nevajag! Labāk lai turpina tā domāt.

☺ ☺ ☺

- Jums tāds auksts skatiens!
- Nu ko citu var gribēt, ja labajai acij ir minus divi, bet kreisajai - minus četri.

☺ ☺ ☺

Apkopēja ieiet uzņēmuma IT nodaļā un skaļi jautā:
- Vai te ir kāds, kurš prot rīkoties ar datoru?
Saceļas balsu murdoņa, kas apliecina neapšaubāmu prasmī. Apkopēja turpina tādā pašā tonī:

- Tad sēdieties pie datoriem, ieejiet internetā un sameklējiet, ķēmi tādi, lapu, kurā rakstīts, kā uzvesties tualetē!

☺ ☺ ☺

Kad sieviete pērk zeķes, viņa interesējas par to materiālu, izskatu, ražotājvalsti un citām tamlīdzīgām lietām. Vīrietis, pērkot zeķes, tās tikai automātiski paosta.

☺ ☺ ☺

Nav jau tā, ka es būtu galīgi nekur nederīgs. Vajadzības gadījumā es varu kalpot par slikto piemēru.

☺ ☺ ☺

- Kāpēc tev uz dibena ir pēdas nospiedums?
- Šodien pirmo reizi lēcu ar izpletņi!

☺ ☺ ☺

- Man, lūdzu, divas rozes!
- Jums sēras?
- Nē, divas mīļākās.

☺ ☺ ☺

Divi advokāti aizgājuši pusdienās. Viņi restorānā pasūta kaut ko dzeramu, tad izvelk savas sviestmaizes un sāk ēst. Oficiantam tas lāgā nepatīk, viņš pieiet klāt un saka:

- Jūs nedrīkstat te ēst savas sviestmaizes!
Advokāti paskatās viens uz otru, parausta plecus un apmainās ar sviestmaizēm.

☺ ☺ ☺

Futbola spēles laikā kāds skatītājs vērsās pie blakus sēdošā puisēna:

- Kur tu dabūji tik dārgu biļeti?
- No tēta.
- Un kur pats tētis?
- Mājās, meklē biļeti.

☺ ☺ ☺

- Vai zini, kas bija pirms 100 gadiem?
- Nē, nezinu!
- Tumsonis! Bija 1916. gads.

☺ ☺ ☺

Sieva vīram:
- Ja es aiziešu pie cita, vai tev būs žēl?
- Kas tur ko žēlot svešu cilvēku?

☺ ☺ ☺

Man tik tiešām patīk iet uz darbu! Patīk arī atgriezties mājās no darba. Mani nomāc tikai tās astoņas stundas starp abiem šiem gājieniem...

☺ ☺ ☺

Zoodārzā Jānītis lūdzas mammai:
- Mammu, nopērc man, lūdzu, ziloni!
- Bet ar ko mēs to barosim?
- Ne ar ko! Tur taču rakstīts "Ziloni barot stingri aizliegts!"

☺ ☺ ☺

- Ja es tev skaidrā latviešu valodā saku, ka pēc piecpadsmit minūtēm būšu, tad kāpēc tu man zvani ik pēc pusstundas!?

☺ ☺ ☺

Stulbākie pērtiķi nokāpa no kokiem, sāka smagi strādāt un kļuva par cilvēkiem. Gudrākie pērtiķi joprojām ir savās vietās.

☺ ☺ ☺

Lauku ārsts bezbēdīgi rullē pa ceļu lielā ātrumā, īpaši neskatoties uz ceļa zīmēm.

Sieva brīdina:
- Esi uzmanīgāks! Citādi vēl uztrausies uz ceļu policista!
- Neuztraušos! Es viņam uz visu dienu parakstīju gultas režīmu!

☺ ☺ ☺

Avīzes ziņa: "Vakar no cietuma slimnīcas izbēga pieci ieslodzītie, kas tur bija ievietoti pēc saslimšanas ar dizentēriju. Policija viņus drīz vien noķēra pa karstām pēdām."

☺ ☺ ☺

Draugu saruna:
- Pirmoreiz pats zeķes izmazgāju!
- Kas noticis? Vai mamma uz kūrortu aizbraukusi vai varbūt draudzene pameta?
- Nē! ... Aizmirsu novilkēt un iegāju dušā!

SEPTIŅI VALSTISKUMA CEĻI

Gatavojoties Latvijas simtgadei, mēs, Latvijas Lauku tūrisma asociācija (LLTA) "Lauku ceļotājs", esam izveidojuši un publicējuši jaunus maršrutus Latvijas apceļošanai – septiņus Latvijas valstiskuma ceļus. Esam atzīmējuši tos kartē, aprakstījuši katra ceļa tēmu un saistību ar Latvijas valstiskuma veidošanos, izcēluši katrā ceļā apskatāmās vietas un objektus, taču darbs vēl nav pabeigts, un te mums nepieciešama jūsu palīdzība, lai iedzīvinātu šos ceļus ar stāstiem, atmiņām un notikumiem. Esam saņēmuši un publicējuši jau 18 stāstus, par ko pateicamies visiem sūtītājiem! Vēlamies turpināt iesākto, lai ceļu apraksti ir vēl bagātīgāki un tie ieinteresētu cilvēkus doties braucienos varbūt pat jau šoruden, lai apmeklētu ar katra ceļa notikumiem saistītās vietas. Īpaši aicinām ceļu maršrutos esošos tūrisma uzņēmējus – iespējams, jūsu ģimenēs vai apkaimē ir atmiņu stāsti, kas tiek vienmēr no jauna pārstāstīti radu un draugu sanāksšanas reizēs un varbūt šķiet pašiem pierasti, taču tieši ar savu personiskumu tie varētu uzrunāt ceļotājus un likt iegriezties pie jums.

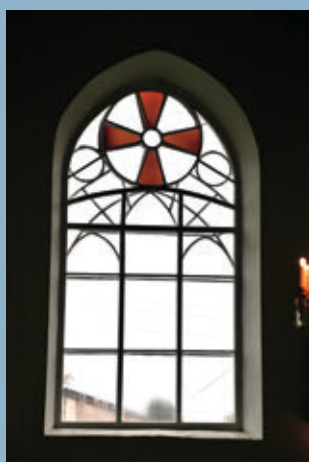
<http://www.celotajs.lv/lv/c/brand/lv100>

- Šobrīd mūsu mājaslapā ievietoti septiņi ceļi: Līvu, Gaismas, Daugavas, Māras, Baltijas, Jēkaba un Brīvības ceļš ar garo un īso aprakstu.
- Pie ceļu aprakstiem ievietoti 88 jauni kultūrvēstures, dabas un lauku labumu objekti.
- Ceļu aprakstos ir saites uz 53 "Latviskā mantojuma" objektiem.
- Pie katra atbilstošā ceļa publicēti jau iesūtītie Latvijas valstiskuma stāsti.
- Latvijas valstiskuma ceļu ievada apraksti, kas tulkoti angļu, vācu un krievu valodā.
- Visiem septiņiem ceļiem iespējams lejupielādēt maršrutu ar atzīmētiem koordināšu punktiem (t.s. GPX fails).

Jau iepriekš pateicamies par sadarbību un gaidām jūsu stāstus, kas saistīti ar kādu no septiņiem ceļiem. Tos iesūtīt var brīvā formā ar foto vai bez tā uz e-pastu: lauku@celotajs.lv ar atsaukumi "Valstiskuma ceļu stāsti" līdz 18. novembrim.

Asnāte Ziemeļe,
Latvijas Lauku tūrisma asociācijas "Lauku ceļotājs" prezidente
Foto: "Lauku ceļotāja" arhīvs, www.celotajs.lv

Logi Jēkabpils novadā.
Foto: Sniedze Sproģe, Daina Oliņa un Kaspars Sēlis

“LOGS”
Mazajā Pils ielā 1, Rīgā, LV 1050, tālr. 6732 6634